

ບ ດເລ່າ ເຖົ້າໃຈ

ປູກໄດ້ ງ່າຍນິດເດີຍມ

R2R & KM

การสร้างความรู้สองแนว

โดย...ศาสตราจารย์นายแพทย์วิจารณ์ พานิช

การวิจัยและการจัดการความรู้ มีสิ่งที่เหมือนกัน คือ เป็นการสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมา แต่ต่างกันแล้ว เป็นวิธีการสร้างความรู้ที่ต่างกันคนละขั้ว คือ การวิจัยเริ่มด้วยปัญหา (Research Question) แล้วก็หาวิธีที่จะขบให้แตก ทำความเข้าใจ หรือว่าแก้ปัญหาก็เกิดความรู้ที่จะแก้ปัญหา หรือตอบโจทย์ให้เข้าใจขึ้น เราเรียกว่า “การวิจัย” (Research) แต่การจัดการความรู้นั้นสร้างความรู้มาจากอีกทาง เป็นการสร้างความรู้มาจากเรื่องราวของความสำเร็จ เอาความสำเร็จมาตีความ นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน มาทำความเข้าใจกัน เอาทฤษฎีมาตีความสำเร็จ เพื่อจะทำความเข้าใจว่าสำเร็จได้เพราะอะไร ? มีขั้นตอนต่างอย่างไร ? และในที่สุดก็เกิดทำความเข้าใจ เกิดความรู้ขึ้น เป็นการสร้างความรู้จากอีกขั้วหนึ่ง

การจัดการความรู้ ถ้าพูดให้กว้างขึ้น คือเอาเรื่องราวจริงๆ ที่มีกรณีปฏิบัติ/ลงมือทำจริงๆ นำมาทำกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำกระบวนการหลายๆ อย่าง ที่เรียกว่า “การจัดการความรู้” แล้วเกิดความรู้ใหม่ขึ้น วิธีคิด “การจัดการความรู้” ตรงกันข้ามกับ “วิจัย” ที่มีวิธีคิดว่า ความรู้อยู่ที่ไหน ความรู้สร้างขึ้นจากการวิจัย แต่การจัดการความรู้คิดอีกแบบหนึ่ง คือความรู้มีอยู่แล้วในการปฏิบัติอยู่ในเรื่องราวของความสำเร็จและความล้มเหลว เอามาทำความเข้าใจเกิดเป็นความรู้ที่ชัดขึ้น แต่สองทางนี้คนละขั้ว เพราะอะไร ? เพราะว่าการวิจัย “ความรู้” นั้นเน้นความรู้ทางทฤษฎี (Theoretical knowledge) หรือ Explicit knowledge ความรู้ที่ชัดเจน ชัดแจ้ง พิสูจน์ได้ แต่การจัดการความรู้นั้นเริ่มที่ความรู้ที่ปฏิบัติ หรือเรียกว่า Practical knowledge คือความรู้ที่มันฝังอยู่ในตัวคน หลายครั้งที่เจ้าตัวก็บอกไม่ได้ หลายคนที่อธิบายไม่ได้ว่ามี

คำนำ

ปัจจุบันการทำงานส่งเสริมการเกษตรต้องมีการทำงานบนฐานความรู้ การมีข้อมูลที่นำเชื่อถือ เพื่อการตัดสินใจวางนโยบายและดำเนินการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ ดังนั้นการทำวิจัยในงานประจำ (R2R) ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัย คือ การจดบันทึก วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปทเรียนเพื่อพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น และการจัดการความรู้ (KM) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดเก็บความรู้ เพื่อพัฒนางานประจำที่รับผิดชอบให้ดีขึ้น เป็นการนำเครื่องมือทั้ง ๒ ตัวนี้มาใช้เพื่อให้คนทำงานได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง ด้วยการพัฒนาความคิดเชิงระบบ การจดบันทึก รวมทั้งการวิเคราะห์ สังเคราะห์ไปพร้อมๆ กับการพัฒนางานที่รับผิดชอบ อีกทั้งเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนทำงานในการสร้างแนวคิด แนวทางทำงานใหม่ๆ และสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับผู้ทำ สุดท้ายแล้วการทำงานบนฐานข้อมูลที่ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การส่งเสริมการเกษตรบรรลุเป้าหมาย และพัฒนาองค์กรสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ ขอกเล่า เข้าใจ ปฏิบัติได้ ง่ายนิดเดียว R2R & KM ของนักส่งเสริมการเกษตรในเล่มนี้จะเป็นแรงบันดาลใจ และจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ของคนทำงานให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นกำลังในการสร้างสรรค์งานดีๆ เพื่อพี่น้องเกษตรกรของเราต่อไป

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

กันยายน ๒๕๕๔

สารบัญ

บทความ R2R.....	๑
บทความ KM	๓
ประสงค์การณ์ R2R	๑๓
• เล่าเรื่อง R2R การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย.....	๑๕
• ฝ่าวิกฤติ...ข้อมูลการผลิตพืช.....	๒๑
• การยืมเงินเพื่อใช้ในราชการ.....	๒๖
• กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วนร่วมของ ศบกต. นากักร อ.เมือง จ.แพร่	๓๔
• รูปแบบการจัดการทำการผลิตพืชประจำปีของสงน.กษจ.ประจวบคีรีขันธ์.....	๔๒
• พัฒนาคนทำงานสารสนเทศ.....	๔๙
• มิติใหม่สำนักงานเกษตรอำเภอ.....	๕๖
• จัดซื้อจัดจ้างอย่างไรไม่ให้มีปัญหา.....	๖๓
• ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ยั่งยืน.....	๖๘
• การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรจังหวัดพังงา.....	๗๕
• การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลแบบผสมผสาน ; กรณีศึกษาโรงเรียนเกษตรกรรมบ้านบางกระเบียน จ.ชัยนาท.....	๘๑
• การประเมินผลหลังการฝึกอบรม.....	๘๘
• ระบบรายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืชรายเดือนระดับตำบล (รต.).....	๙๓
• การปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านการเกษตรเพื่อความถูกต้องและรวดเร็ว สงน.กษอ.ท่าแพ จ.สตูล.....	๙๙
• แนวทางการเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการของสฟส.....	๑๐๕

สารบัญ

- แนวทางพัฒนาอาชีพ พัฒนาการเกษตร(เกษตรชีวภาพ)โรงสีข้าวชุมชน ๑๐๙
- การถ่ายทอดความรู้ด้านการทำแผนการพัฒนาการเกษตรผ่านเวที DW แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จังหวัดสุรินทร์ ปี ๒๕๕๔..... ๑๑๖
- กระบวนการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่จังหวัดยะลา..... ๑๒๓
- กลุ่มวิชาชีพกล้วยไม้สวนสมุนไพรกลุ่มแม่บ้านไผ่สีทอง ต.โคกขี้หนอน อ.พานทอง จ.ชลบุรี ๑๓๕
- แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม สลก. กสค..... ๑๔๒
- โครงการประเมินผลการลดต้นทุนการผลิตโดยใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน..... ๑๔๗
- การถ่ายทอดกระบวนการจัดทำตัวชี้วัดระดับบุคคลของเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานและหน่วยงานในสังกัด สสข.๖ จ. เชียงใหม่..... ๑๕๑

ประสบการณ์ KM หน่วยงานดีเด่น..... ๑๕๗

- การนำเครื่องมือการจัดการความรู้มาใช้เพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรตามยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการเกษตรของสนง.กษจ.ปทุมธานี..... ๑๕๘
- การจัดการองค์ความรู้ สนง.กษจ.สมุทรสงคราม..... ๑๖๔
- การประยุกต์ใช้ PMQA ในการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน (GAP) สนง.กษจ.ชลบุรี..... ๑๗๒
- องค์ความรู้ “กระบวนการจัดทำแนวทางพัฒนาการผลิตมันสำปะหลัง จ.กาฬสินธุ์” ๑๗๗
- การจัดการความรู้ในงานส่งเสริมการเกษตรของสนง.กษจ.ลำปาง ปีงบประมาณ ๒๕๕๔..... ๑๘๓

บทความ R2R

การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (R2R : Routine to Research)

วิจัย คือ วิถีชีวิต

การทำวิจัยไม่ใช่เรื่องยาก เพราะในชีวิตประจำวัน เราใช้กระบวนการวิจัยอยู่แล้ว โดยที่เราไม่รู้ตัว เราใช้กระบวนการวิจัยในการตัดสินใจ เพราะก่อนที่จะตัดสินใจทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นเราก็มักได้มีการค้นหาข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา เช่น หากเราต้องการจะเดินทางไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เราก็จะต้องหาข้อมูลก่อนว่ามีการเดินทางโดยเส้นทางไหนบ้าง ที่สะดวกและประหยัดเวลามากที่สุด โดยการถามเพื่อน หรือค้นหาข้อมูลจาก internet หรือแผนที่ทางหลวง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกจะไปทางที่ประหยัดเวลามากที่สุด เป็นต้น

ความหมายและแนวคิดการพัฒนาจากประจำสู่งานวิจัย (R2R)

ความหมายของ R2R ...

การทำวิจัยในงานประจำ เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการที่เป็นระบบของผู้ปฏิบัติงานประจำ ในการแก้ไขปัญหาในงานที่ทำอยู่ และยกระดับการพัฒนางานที่รับผิดชอบ ผลที่ได้ คือการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร

แนวคิด R2R

- เป็นเครื่องมือพัฒนาคนให้รู้จักพัฒนาฐานข้อมูล รู้จักใช้ข้อมูล และสามารถคิดเชิงระบบ
- เป็นเครื่องมือเปิดพื้นที่สำหรับแนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงาน แนวคิดเชิงสร้างสรรค์ในการทำงาน
- เป็นเครื่องมือสร้างระบบที่เลี้ยงในการทำวิจัย และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน
- เป็นเครื่องมือช่วยคนทำงานในการสร้างความรู้ และย้อนกลับมาช่วยพัฒนางานประจำที่ทำอยู่

การปฏิบัติงานประจำที่เรารับผิดชอบให้ได้ผลดี เกิดจากการนำประสบการณ์ของตัวเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น หรือการค้นคว้าหาความรู้ การอบรม และการวิจัย

เพื่อมาประยุกต์ใช้ในงานประจำที่เรารับผิดชอบ ให้งานได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น ดังนั้น การวิจัยในงานประจำเป็นการสร้างความรู้ใหม่ เป็นการพัฒนางานให้ดีกว่าเดิม โดยมุ่งเน้นการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล คนทำงานมีความสามัคคี และมีความสุข เกิดความภาคภูมิใจในงานที่ทำ รวมทั้งเป็นการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ในการคิดเชิงสร้างสรรค์

กระบวนการพัฒนาจากประจำสู่งานวิจัย

ในการทำงานประจำของเราทุกวันนี้ เมื่อได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานหรือโครงการ เราก็ต้องมีการคิดวางแผนว่าจะทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างไรโดยเริ่มจากการวางแผนหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาวิเคราะห์ วางแผนขั้นตอน การดำเนินงาน นำไปปฏิบัติ บันทึกผลการดำเนินงาน ประเมินผล วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน สรุปผล และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงานในปีต่อไปให้ดีขึ้น บางคนอาจสงสัยว่ากระบวนการทำงานดังกล่าวเป็นงานวิจัยหรือไม่และหากเราจะทำวิจัยจากงานประจำที่เรารับผิดชอบ เราควรจะเริ่มต้นอย่างไร จึงขอเสนอขั้นตอนการทำวิจัยในงานที่รับผิดชอบ ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ เราต้องมาคิดกันว่างานที่เราทำอยู่ทุกวันนี้มีอะไรบ้าง การทำงานได้ผลเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ถ้าผลที่ได้ดีอยู่แล้วเราจะทำให้ดีขึ้นได้อย่างไร หรือถ้ายังมีปัญหาอยู่บ้าง เราจะแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างไร เพื่อให้งานที่เราทำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งก็คือ ขั้นตอนการหาโจทย์วิจัยนั่นเอง

ขั้นตอนที่ ๒ เป็นการหาแนวทางที่จะแก้โจทย์ดังกล่าว ถ้ายังหาทางออกไม่ได้ก็ควรต้องใช้ตัวช่วย ซึ่งมีหลายทางเลือกด้วยกัน คือ

ตัวช่วยที่ ๑ เพื่อนร่วมงานหรือรุ่นพี่ที่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานด้านนี้มาแล้ว

ตัวช่วยที่ ๒ สืบค้นข้อมูลโครงการที่เคยทำมาก่อนหน้านี้ว่ามีปัญหาอย่างไรที่เรพบหรือไม่ ถ้ามีปัญหาอย่างไรที่เรากำลังเผชิญอยู่ได้มีแนวทางแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

ตัวช่วยที่ ๓ คุยกับทีมงานถึงปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไข และหาแนวทางการพัฒนางาน ซึ่งขั้นตอนที่เราทำอยู่นี้ คือ ขั้นตอนการตรวจเอกสาร และกำหนดกรอบแนวคิดในการทำวิจัย

ขั้นตอนที่ ๓ เป็นการวางแผนการทำงานตามที่เราได้ค้นหาแนวทางมาแล้วในขั้นตอนที่ ๒ โดยจัดทำตัวชี้วัดการดำเนินงานให้ชัดเจนเพื่อให้สามารถบอกได้ว่าเมื่อเราทำงานตามแผนการที่เราวางไว้ได้ผลตามที่หวังไว้หรือไม่

ขั้นตอนที่ ๔ เป็นการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้

ขั้นตอนที่ ๕ เป็นการติดตาม ประเมินผล ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นมากน้อยเพียงใด โดยวัดที่ความพึงพอใจของเกษตรกรหรือลูกค้าที่มีต่องานที่เราทำ มีการประมวผล วิเคราะห์ และสรุปผล

อยากทำ R2R เริ่มต้นอย่างไรดี ? ? ?

เริ่มจากเรื่องใกล้ตัว งานประจำที่ทำอยู่ทุกวัน

เริ่มจากเรื่องง่ายๆ เล็กๆ แล้วค่อยทำเรื่องใหญ่ขึ้น

ปรับทัศนคติ มุมมองว่ากรวิจัยเป็นเรื่องยาก ใกล้ตัว เพราะในความเป็นจริงแล้ว R2R เป็นเรื่องใกล้ตัวทำได้ขอเพียงมีใจมุ่งมั่น ตั้งใจจริง และอดทน ความสำเร็จย่อมอยู่ไม่ไกล หากทีมงาน หาเครือข่าย ดังคำกล่าวที่ว่า “หลายหัว ดีกว่าหัวเดียว” ชวนเพื่อนร่วมงาน ร่วมคิด ร่วมทำ เป็นการเสริมสร้างพลังในการทำงาน เพราะแต่ละคนต่างมีความเก่ง ความถนัดคนละด้าน รวมทั้งเสริมสร้างความรัก ความสามัคคี ความสัมพันธ์อันดี ทั้งภายในหน่วยงานเดียวกันและภาคเครือข่าย เป็นจุดเริ่มต้นในการบูรณาการการทำงาน ในโครงการวิจัยใหญ่ ๆ ต่อไป ดังเช่นคำกล่าวที่ว่า “คนคนเดียวเดินไปหนึ่งก้าว เทียบไม่ได้กับคน ๑๐๐ คนเดินไปหนึ่งก้าว”

หาพี่เลี้ยงสนับสนุนในช่วงแรก ทั้งการหาโจทย์ การเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงาน

ปัจจัยที่สำคัญของ...

ในทุกขั้นตอนที่ดำเนินงานเราต้องการจดบันทึกผลที่ได้ว่าทำอย่างไร ได้ผลอะไร มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร ทั้งนี้อาจมีการนำผลมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบเพื่อสรุปเป็นแนวทางไปปรับใช้ในการทำงานในเรื่องอื่นๆ ต่อไป และนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับการดำเนินงานที่ผ่านมาว่ามีความแตกต่างอย่างไร สามารถใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากรวิจัยไม่ใช่เรื่องใกล้ตัว เป็นสิ่งที่เราทำอยู่ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว เพียงแต่เพิ่มในส่วนของการเก็บข้อมูลการบันทึกขั้นตอนกระบวนการทำงาน และการวิเคราะห์ผลแบบง่ายๆ เพื่อให้สามารถบอกที่มาที่ไปของข้อมูลได้ ซึ่งในระยะแรกอาจจะเป็นเรื่องยากมาก แต่หากมีการทำไปเรื่อยๆ ก็จะพบว่ากรบันทึกไม่เป็นเรื่องยากอีกต่อไป

6. คิดไม่จบ ไขการจดบันทึก สำหรับมือใหม่อย่างเขยง...

การจดบันทึกเป็นการสรุปผลเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับใช้ในการตัดสินใจในการดำเนินงาน ครั้งต่อไป หลาย ๆ คนที่ไม่เคยจดบันทึกเลยคงคิดว่าเป็นเรื่องยาก แต่คงไม่มีเรื่องอะไรที่ยากเกินความพยายามของเราไปได้ วิธีการง่าย ๆ เราสามารถเริ่มจากการจดบันทึก รายงานแบบง่าย ๆ ก่อน โดยเริ่มจากการจดบันทึกประจำวันว่าวันนี้ทำอะไร เราทำอะไรมาบ้าง เท่าที่จำได้ ไม่ต้องคิดว่าจะต้องเขียนด้วยถ้อยคำที่สละสลวย คิดอะไรได้ให้เขียนออกมาก่อน สักวันละประมาณ ๑๕ นาที วันต่อมาก็ทำอย่างนี้อีกประมาณ ๑ สัปดาห์ เราก็จะเริ่มเขียนได้คล่องขึ้น และจะสามารถเพิ่มรายละเอียดของสิ่งที่เราต้องการเขียนได้มากขึ้น เช่น เพิ่มรายละเอียดว่าสิ่งที่เราทำมีวิธีการทำอย่างไร

ผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร มีอะไรที่ดีที่เราสามารถนำไปใช้ต่อไปได้ และอะไรที่ไม่ดี เพื่อจะได้ปรับปรุงให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป เมื่อเราเขียนอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ เราก็จะสามารถจัดระบบความคิดของเราให้เป็นระบบได้

ดังนั้นการทำงานประจำให้เป็นงานวิจัยจึงเป็นเรื่องที่ทุกคนสามารถทำได้ การเริ่มต้นก้าวแรกอาจดูว่าเป็นเรื่องยากสำหรับสิ่งที่เรายังไม่เคยลงมือทำ แต่เมื่อเราได้ลองพยายามทำแล้วจะพบว่าการวิจัยไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป และสามารถเป็นเครื่องมือในการตอบคำถามหลายอย่างที่ทำให้การทำงานของเรามีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย ที่สำคัญ คือทำให้เราภาคภูมิใจในผลงานที่เราทำ ยิ่งถ้าผลงานนั้นเกิดประโยชน์กับองค์กร และเกษตรกรก็เป็นสิ่งที่เป็นการกำลังใจในการทำงานของเรามากยิ่งขึ้น ดังเช่นคำพูดที่ว่า “ถึงแม้เราเป็นคนเล็กๆ แต่สามารถทำสิ่งที่ยิ่งใหญ่ได้” เมื่อเห็นประโยชน์ของการทำวิจัยในงานประจำแล้วเราก็เริ่มต้นกันเลยนะ Do It Now ขอเป็นอีกหนึ่งกำลังใจในการทำงานเพื่อองค์กร และเพื่อพี่น้องเกษตรกรของเรา

กระบวนการวิจัย

๑. โจทย์วิจัย ได้จากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข หรืออยากค้นหา
๒. ตรวจเอกสาร
๓. วางแผนการดำเนินงาน
๔. ดำเนินการตามแผน
๕. บันทึกผลการดำเนินงาน
๖. ประเมินผล/วิเคราะห์ ใช้สถิติแบบง่าย ๆ เช่น ร้อยละ
๗. สรุปผล/ข้อเสนอแนะ
๘. ผลที่เกิดขึ้น คือ งานที่รับผิดชอบได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้สนใจนำไปประยุกต์ใช้

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

๑. สิ่งที่ต้องการพัฒนางานให้ดีขึ้น หรือปัญหาในงานประจำที่ต้องการแก้ไข
๒. สอบถามเพื่อนร่วมงาน ค้นหาข้อมูลเดิม/ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง หรือพูดคุยกับทีมงาน
๓. วางแผนการดำเนินงาน
๔. ดำเนินการตามแผน
๕. บันทึกผลการดำเนินงาน
๖. ติดตาม/ประเมินผล
๗. รายงานผลการปฏิบัติงาน/สรุปผล/ข้อเสนอแนะ
๘. นำผลไปปรับปรุงงานในครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทความ KM

แนวคิดการจัดการความรู้สู่งานส่งเสริมการเกษตร

การจัดการความรู้คืออะไร

การจัดการความรู้ หรือ KM (Knowledge Management) เป็นเครื่องมือที่นำมาช่วยในการค้นหา บันทึก และจัดเก็บประสบการณ์ ตลอดจนผลงานที่ประสบความสำเร็จภาคภูมิใจและมีคุณค่าต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ภารกิจ หน้าที่ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จึงสรุปได้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการที่ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรได้ร่วมกันวิเคราะห์และรวบรวมองค์ความรู้ที่ชัดเจน และองค์ความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในเจ้าหน้าที่และเกษตรกร นำมาจัดการให้เกิดระบบ เพื่อให้สมาชิกในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายในการจัดการความรู้เป็นตัวควบคุมกำกับ มีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย มีการบันทึก จัดเก็บองค์ความรู้สู่คลังความรู้ และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อกระจายองค์ความรู้สู่การนำไปใช้ประโยชน์ให้เกิดปรากฏผลได้อย่างแท้จริง

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๕๒ “แนวทางการจัดการความรู้ในงานส่งเสริมการเกษตร (ฉบับผู้ปฏิบัติ)” มพท. กรุงเทพมหานคร)

เป้าหมายการจัดการความรู้มีอะไรบ้าง

๑. เน้นพัฒนาคน โดยกลุ่มบุคคลเป้าหมายในการใช้เครื่องมือจัดการความรู้ และผู้รับบริการเกิดความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนจนเกิดผลสำเร็จและหรือบรรลุภารกิจตามต้องการได้เป็นรูปธรรม

๒. เน้นพัฒนางาน โดยภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากองค์กร หน่วยงาน และผู้บังคับบัญชา ทั้งงานในเชิงบทบาท งานเชิงนโยบาย งานเชิงกิจกรรม/โครงการ และอื่นๆ ได้รับการตอบสนองในการนำองค์ความรู้/เทคโนโลยี วิชาการ กรณีตัวอย่างที่ได้ผล และประสบการณ์ที่ประสบผลสำเร็จ มาใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับความต้องการจนส่งผลให้งานมีคุณค่า ผลงานมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับเชื่อถือในความเป็นเหตุเป็นผลได้อย่างแท้จริง

๓. เน้นการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงาน โดยความเชื่อถือและการยอมรับของผลงาน และองค์ความรู้ที่องค์กรสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้มี “ทุนความรู้ เป็นของตนเองได้” เป็นการพององค์กรไปสู่ความอยู่รอด การแข่งขัน และการรอดพ้น จากปัจจัยเสี่ยงที่เป็นอุปสรรค ซึ่งเป็นผลสำเร็จของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

ประโยชน์ของการจัดการความรู้

การใช้การจัดการความรู้อย่างมีความเข้าใจและมีทักษะก็จะทำให้เครื่องมือ KM มีประโยชน์ หรือมีคุณค่าต่อตนเอง ต่องาน และองค์กร ดังนี้

๑. เป็นการสร้างและเพิ่มทุนในองค์ความรู้ให้กับองค์กร หมายความว่า องค์กรที่ประสบผลสำเร็จมาจากองค์กรมีองค์ความรู้เป็นของตนเอง

๒. เป็นการผลิตและจำหน่ายนวัตกรรมและเทคโนโลยี หมายความว่า บุคลากรภายในองค์กรและหน่วยงานมีวิธีการ และ/หรือกระบวนการดำเนินงานในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

๓. เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงาน หมายความว่า บุคลากรภายในหน่วยงานมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนมีการจัดการเพื่อสร้างโอกาสและหรืออำนวยความสะดวกให้บุคลากรได้พัฒนาเรียนรู้ร่วมกัน

๔. เป็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ หมายความว่า เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้น ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการค้นหา จัดเก็บองค์ความรู้ และหรือประสบการณ์ที่ได้ผล และมีการจัดทำคลังความรู้เป็นของบุคคล หน่วยงานและองค์กร

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการขับเคลื่อนการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ หน่วยงาน/องค์กรและชุมชน/สังคมต่างๆ โดยเป็นเครื่องมือสำหรับถ่ายภาพ และหรือถ่ายทอดประสบการณ์/องค์ความรู้/เทคโนโลยีที่มีคุณค่าในเชิงรูปธรรมอันนำไปสู่การดัดแปลงเพื่อใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม ความต้องการ สภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ตลอดจนภูมิรัฐของผู้นำไปใช้

การจัดการความรู้ หรือ KM จึงต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะด้านปัญญาและการปฏิบัติ เพื่อนำความรู้ความสามารถของบุคคลที่มีความแตกต่างกันมาบริหารจัดการ จำแนกประเภท และวิเคราะห์สรุปในการร่วมมือกับขับเคลื่อน

เครื่องมือ KM ให้เกิดผลปรากฏที่เป็นรูปธรรมโดยวิธีการต่างๆ เช่น การพูดคุยสนทนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงาน การเรียนรู้จากบุคคล/กรณีตัวอย่างที่ได้ผล และอื่นๆ สิ่งดังกล่าวที่ปรากฏผลถ้ามีการบันทึกหรือเขียนเป็นเอกสาร บันทึกเป็นไฟล์ข้อมูล ไฟล์เสียง เทปภาพ และอื่นๆ ก็จะทำให้องค์ความรู้มีโอกาสที่จะขับเคลื่อน ไม่หยุดนิ่ง มีช่องทางในการนำไปใช้กับงานที่ทำได้อย่างแท้จริง โดยบุคลากรขององค์กร เป็นกลไกสำคัญ ที่ควรจะมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะการใช้เครื่องมือ KM มีทีมงานที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน มีที่ปรึกษา/ผู้รู้คอยให้คำปรึกษาแนะนำหรือทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง มีผู้บริหารให้การสนับสนุนเอื้ออำนวยความสะดวก หรือผู้สอนงาน และมีช่องทาง/โอกาสในการใช้ประสบการณ์และองค์ความรู้ แต่ทั้งนี้สิ่งสำคัญที่สุดของการใช้เครื่องมือ KM ก็คือ มีกลุ่มผู้รับประโยชน์จากองค์ความรู้ที่ได้จัดการตามงานที่ทำ จึงสรุปได้ว่า การขับเคลื่อนการจัดการความรู้เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลที่เข้ามามีส่วนได้ส่วนเสียในการปฏิบัติ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ ทีมงาน ผู้บริหาร หน่วยงาน/องค์กร และกลุ่มบุคคลเป้าหมาย/ผู้รับบริการ เป็นต้น

ปัจจัยที่ทำให้การจัดการความรู้ประสบผลสำเร็จ

๑. ผู้บริหารขององค์กรให้การสนับสนุน มีความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าของบุคลากร และองค์ความรู้ที่มีอยู่ภายในองค์กร
๒. บุคลากรภายในองค์กร มีความคิดเชิงบวกหรือความรู้สึกที่ดีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมมือกันบันทึกจัดเก็บประสบการณ์/องค์ความรู้/ผลงานที่ได้ผลเป็นรูปธรรม
๓. การสื่อสารผ่านช่องทาง/สื่อต่างๆ ได้ครอบคลุมทั่วถึง กลุ่มบุคคลเป้าหมาย อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการบูรณาการสื่อเพื่อการเรียนรู้ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ทั้งในภาพรวมขององค์กร และหน่วยงานย่อยต่างๆ
๔. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุน บริหารจัดการพัฒนาบุคลากร บันทึกจัดเก็บ ตรวจสอบ/ควบคุม กำกับติดตามประเมินผล/สรุปผล เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และอื่นๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้เท่าทันกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อม และความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่างๆ
๕. กระจายความรับผิดชอบและอำนาจสู่บุคคล ทีมงานและองค์กร/หน่วยงาน เพื่อขยายผลงานให้เกิดการปฏิบัติและขับเคลื่อนการจัดการความรู้สู่บุคคลเป้าหมาย ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และทันเหตุการณ์/ความต้องการ

กระบวนการจัดการความรู้ในงานส่งเสริมการเกษตร

เพื่อสร้างความรู้สำหรับใช้ในการทำงานโดยใช้หลักการ แนวคิดของการจัดการความรู้ มาช่วยยกระดับและปรับปรุงงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ตามภารกิจขององค์กร โดยใช้รูปธรรม ที่สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) ได้อธิบายไว้ มีองค์ประกอบสำคัญ ๓ องค์ประกอบ คือ

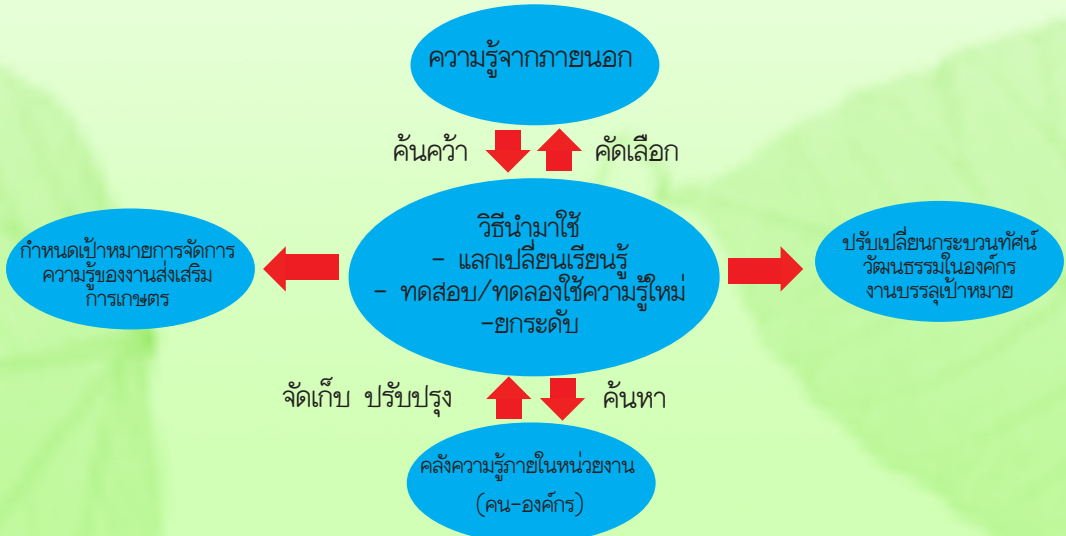
๑. **เป้าหมายการจัดการความรู้ (Knowledge Vision: KV)** จัดทำขึ้นมา เพื่อตอบสนองวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร หรือตอบประเด็นที่ต้องการพัฒนาให้ดีขึ้น หรือตอบปัญหาต่างๆ ที่ต้องการหาแนวทางในการแก้ไขให้กับหน่วยงาน

๒. **แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing: KS)** เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่น่าไปใช้ ได้อย่างเหมาะสม

๓. **คลังความรู้ (Knowledge Asset: KA)** เป็นการรวบรวมและจัดเก็บ องค์กรความรู้ไว้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ง่าย และสะดวกต่อการค้นหาสำหรับนำไปใช้ ในการปฏิบัติงาน

โดยทั้ง ๓ องค์ประกอบดังกล่าว มีแนวทางและกระบวนการดำเนินการที่เชื่อมโยง เป็นระบบซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนผังกระบวนการจัดการความรู้ได้ดังนี้

แบบจำลองการจัดการความรู้ ที่กรมส่งเสริมการเกษตรนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน (สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม)

ในการจัดการความรู้ของกรมส่งเสริมการเกษตรได้นำหลักการ แนวคิด และองค์ประกอบหลักของการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้โดยมีขั้นตอน ดังนี้

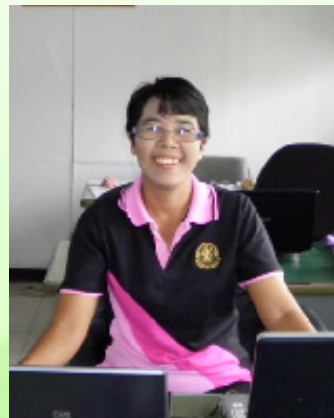
๑. วิเคราะห์งาน/ภารกิจของหน่วยงานที่จำเป็นจะต้องปฏิบัติ
๒. วิเคราะห์ความรู้ที่จะใช้ในการดำเนินงาน
๓. จัดการเรียนรู้และสรุปลงองค์ความรู้
๔. จัดเก็บองค์ความรู้เข้าสู่คลังความรู้ขององค์กร

จากเนื้อหาสาระที่ได้ประมวลสรุปโดยนำหลักการแนวคิดของการจัดการความรู้ มาสังเคราะห์เป็น “การจัดการความรู้สู่งานส่งเสริมการเกษตร” เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ กับการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่และภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตรให้เกิดผล ในเชิงรูปธรรม อันได้แก่ จำนวนเทคโนโลยีของเกษตรกร และจำนวนองค์ความรู้ในงาน ส่งเสริมการเกษตรที่มีการเพิ่มปริมาณและคุณภาพขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยมีการบันทึกจัด เก็บไว้ในคลังความรู้ขององค์กรและหน่วยงาน สิ่งดังกล่าวเป็นผลมาจากการใช้ประโยชน์ จากเครื่องมือ KM เพื่อปรับปรุงแก้จุดอ่อนในการบันทึกจัดเก็บ พัฒนาโอกาสให้กับองค์กร ในการสร้างองค์ความรู้ของตนเองรวมทั้งเสริมจุดแข็งในการค้นหาแลกเปลี่ยนและสรุปล ่องค์ความรู้ ทั้งนี้การพัฒนาทักษะในการใช้เครื่องมือ KM ให้กับบุคลากรควรมาจาก การทำความเข้าใจกับความหมาย เป้าหมาย ประโยชน์ การนำไปใช้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และกระบวนการจัดการความรู้โดยควรลงมือทำด้วยตนเองแล้วนำมาเปรียบเทียบกับ หลักการแนวคิดของการจัดการความรู้ภายใต้การสนับสนุนและเรียนรู้จากผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ตลอดจนกรณีตัวอย่างที่ได้ผล ก็จะเป็นทางลัดสู่การใช้เครื่องมือ การจัดการความรู้ได้อย่างมีคุณค่า เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง.

ประสบการณ์ R2R

“ R2R พัฒนาดตนเอง พัฒนางานได้จริง แต่ต้องลงมือทำด้วยตนเอง ”

แม่-นาพี่เก่ง

นางศรีัญญา เพ็ชรรักษ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี
E-mail : bumm_37@hotmail.com Tel : 081-8152091

เล่าเรื่อง Routine-To-Research: R2R การพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย

ย้อนเหตุการณ์

ตอนที่ได้รับหนังสือแจ้งให้เข้าประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “โครงการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย R2R ปี ๒๕๕๓ กรมฯ ไม่บังคับจึงไม่ได้ตอบกลับเพราะภารกิจประจำกำลังยุ่งมาก เลยไม่ได้สนใจว่า R2R เป็นอย่างไร

เมื่อวันที่ ๒๔-๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔ ได้รับแจ้งจากกรมฯ อีกครั้ง รอบนี้ เกษตรจังหวัด (คนปัจจุบัน) บอกว่า “คุณต้องไปนะ เพราะคุณรับผิดชอบงานนี้อยู่” (ปี ๒๕๕๔ ได้รับบังคับจังหวัด วิจัยและพัฒนาชาวนามืออาชีพ และงบวิจัยกลุ่มจังหวัดเรื่องวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และศูนย์ข้าวชุมชน โดยจ้างที่ปรึกษา) กรมฯ แจ้งให้นำเรื่องที่เกี่ยวข้องไปด้วยก็เลยถือสำเนาโครงการวิจัยไปด้วย

ถึงวันสัมมนาวิทยากรไม่ได้พูดถึงเรื่องที่ทำนำมาด้วย “ติดใจแล้ว R2R มันเป็นอย่างไรมันแน่” ฟังวิทยากรบรรยายไปเรื่อยๆ ก็ถึงบางอ้อ แปลตรงๆ คือพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย

เข้าใจว่า “จะพัฒนางานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องใช้กระบวนการวิจัยเข้าไปจับ” ฟังวิทยากรอธิบาย โดยสรุปแล้วเข้าใจว่า R2R หมายถึงอะไร เป้าหมายเพื่ออะไร มีกระบวนการทำอะไร แต่เมื่อวิทยากรนำเข้าสู่การปฏิบัติ โดยใช้ใบงานที่ ๑ “เฮ้ย มันยากนี่หว่า ไปไม่เป็นเลย” (ในกลุ่มประมาณ ๑๐ คน) แสดงความคิดเห็นกันหลากหลาย พอจะให้เขียนไม่รู้จะเริ่มอย่างไร สุดท้ายในกลุ่มสรุปแบ่งสมาชิกเป็นกลุ่มย่อยให้คิดในสิ่งที่ตนเองจะกลับไปพัฒนาจริงๆ จากกลุ่มใหญ่ จึงเกิดกลุ่มย่อย ๓ กลุ่ม คือ วิจัย แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล มี ๒ คน งานจัดเก็บข้อมูล (ร.อ.) และงาน PMQA

ใบงานที่ ๑ จึงสำเร็จ “เป็นหัวใจของการทำวิจัยในงานประจำจริงๆ” คือ การวิเคราะห์งานประจำที่จะกลับไปทำวิจัย คือ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ที่ว่าเป็นหัวใจของการวิจัย เพราะที่ต้องวิเคราะห์ให้ละเอียดเท่าไรดี ยิ่งดี เพื่อจะได้รู้กระบวนการที่จะได้แผนพัฒนาด้านการเกษตรระดับตำบล แต่ละขั้นตอนเป็นอย่างไร และมีเครื่องมือช่วยอะไรบ้าง ใครบ้างเป็นผู้ทำแผน และเป้าหมายของการจัดทำแผนพัฒนา

การเกษตรคืออะไร จุดแข็ง/จุดอ่อน เป็นอย่างไร

กว่าจะวิเคราะห์งานจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลเสร็จ (คิดร่วมกันกับคุณสมชาย จ.พังงา) คิดว่า ยากนะ.....เพราะถ้าวิเคราะห์งานที่ตนเองรับผิดชอบไม่ออกว่าเป็นอย่างไร (คือ ไม่รู้ ไม่เข้าใจงานจริงๆ) หรือวิเคราะห์ผิดพลาดเมื่อจะพัฒนาโดยใช้การวิจัย.....ผลการวิจัยย่อมออกมาผิดพลาด งานที่รับผิดชอบก็ไม่สามารถพัฒนาให้มีประสิทธิภาพได้

เมื่อวิเคราะห์กระบวนการทำงานของงานประจำแล้ว ก็วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงาน.....ก็คิดว่ายากอีกเหมือนกัน เพราะเป็นหัวใจที่จะนำไปสู่การกำหนดหัวข้อวิจัย กระบวนการคิดวิเคราะห์ ยากนะสับสน.... (เมื่อถูกให้คิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพราะขาดประสบการณ์) เนื่องจากหลักการ คือ ต้องวิเคราะห์ถึงปัญหาของงานประจำ หาสาเหตุ แยกปัญหาหลักหรือปัญหาย่อย จึงเป็นเรื่องยากพอสมควร.....เมื่อได้ปัญหาหลักมาแล้วจึงแปลงให้เป็นหัวข้อวิจัยจากเวทีสัมมนา มีศรัณยูากับคุณสมชาย จ.พังงา เลือกพัฒนางานจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลเป้าหมายเพื่อให้แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลทุกตำบลได้รับการตอบสนอง นำไปสู่การจัดทำแผนงาน โครงการ/ยุทธศาสตร์จังหวัด/กลุ่มจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อกำหนดหัวข้อวิจัยได้แล้ว จึงกำหนดแผนปฏิบัติงานว่าต้องทำอะไรบ้างเพื่อพัฒนางานให้ได้ตามวัตถุประสงค์ เช่นจะทำอะไร เมื่อไร ใช้อะไรเป็นเครื่องมือ จะวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร และมีใครช่วยบ้าง แล้วกลับมาทำต่อที่จังหวัด

หลังผ่านการสัมมนาครั้งที่ ๑

ลงมือปฏิบัติ

สิ่งแรก ทำความรู้จัก R2R ให้มากกว่าเดิม ... กลับมาทบทวนสิ่งที่ได้จากการสัมมนาให้เกิดความเข้าใจ..ถามผู้รู้...

วันที่ ๑

ลงมือ ทบทวนการวิเคราะห์งานประจำ ศึกษาข้อมูลแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และกำหนดการส่งแผนจากหนังสือสั่งการของกรมส่งเสริมการเกษตร

หาเหตุผลว่าทำไมจึงต้องเลือกวิจัยแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล แล้วการจัดทำแผนฯ ที่ทำกันอยู่นั้นเป็นอย่างไร มีปัญหา/อุปสรรค วิเคราะห์ให้ละเอียด หาปัญหาหลักและปัญหารอง เพื่อนำไปตั้งหัวข้อวิจัยเขียนโครงสร้าง.... สิ่งที่พบ คือ เอกสารเล่มรายงานการจัดทำแผนไม่สมบูรณ์ขาดข้อมูลที่จำเป็นหลายๆด้าน บางครั้งคัดลอกกันมา และส่งแผนให้อำเภอล่าช้า จึงส่งมายังจังหวัดช้าออกไป ..จังหวัดจึงนำข้อมูลแผนงาน/โครงการไปใช้ประโยชน์เพื่อจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดต่อเนื่องไม่ได้

วันที่ ๒

หาเพื่อนช่วยทำงาน...โดยเล่าให้หัวหน้าฝ่ายฯ และพี่ๆ ในฝ่ายฟังเท่าที่จะเล่าได้

ทำปด้วงกันจรูเพิ่มเงินเอง ชวนให้มาทำงานวิจัยด้วยกัน..พอดีงานศูนย์บริการมีคนรับผิดชอบ ๒ คน (ศรัญญา และมาโนช) จึงหาเพื่อนร่วมทำงานได้ง่าย แล้วเนื่องจากเป็นตัวชี้วัดจึงมีคนเข้ามาช่วยวิจัย ๕ คน (หัวหน้าฝ่ายฯ ช่วยเสริมพลัง ศรัญญา รับชี้แจงผู้เกี่ยวข้องและเขียนรายงาน มาโนช รับทวงรวบรวมแผน และมานิตย์ ถนัดการวิเคราะห์คำนวณ ออกแบบสัมภาษณ์)

วันที่ ๓

ชี้แจงนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร...ผู้จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลทราบในเวที MM และเวที DW พอดีเขตจัด RW คุณมาโนชจึงไปรับความรู้เรื่องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลมาชี้แจง ทบทวน การจัดทำแผนแก่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรรวมทั้งเพิ่มเหตุผลว่าเป็นตัวชี้วัดของศูนย์บริการฯ พบว่ามีการใส่ใจให้ความสำคัญกันดี เป็นผลให้ขั้นที่ ๕ สำเร็จ

วันที่ ๔

รวบรวมแผนฯ ปี ๒๕๕๔ โดยติดตามการส่งแผนในเวที DM ทุกเดือน/ทุกอำเภอแบ่งกันออกไปตาม และตรวจจากเว็บของสำนักงานเกษตรจังหวัด กำหนดไว้ภายใน ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๔ (เป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ ของการวิจัย) ก็ได้ผลร้อยละ ๙๐ ที่เหลือเลยกำหนดมาต้นเดือน กรกฎาคม ๒๕๕๔ สิ่งที่พบ คือเจ้าหน้าที่ที่มีข้อสอบถามมายังจังหวัดนับได้ว่าเป็นการให้ความสำคัญ และส่งแผนได้ร้อยละ ๙๐ นับว่าพัฒนาขึ้นมาจากปีที่ผ่านมา

วันที่ ๕

เปรียบเทียบกับแนวทางที่กรมฯ กำหนด พบว่าร้อยละ ๑๐๐ มีการพัฒนา รูปแบบของการจัดทำเอกสาร แต่ยังไม่สรุปได้ว่าเนื้อหา ข้อมูล ในเอกสารแต่ละตำบล ที่สมบูรณ์ครบถ้วนและมีคุณภาพอย่างไร ซึ่งเมื่อได้ตรวจเสร็จแล้วจะนำเล่มที่มีคุณภาพที่สุด เป็นตัวอย่างสรุปในผลการวิจัยและจะให้เป็นตัวอย่างเพื่อให้ตำบลอื่นๆ นำไปพัฒนาการ จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในปีต่อไป

วันที่ ๖

จัดทำเตรียมข้อมูลเพื่อจะไปจัดเวทีระดมสมองทำแผนพัฒนาการเกษตรกับ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรผู้ทำแผน เพื่อนำมาประมวล/วิเคราะห์.....ซึ่งคิดว่าหาก พอสมควร กำลังดำเนินการอยู่โดยปรึกษากับผู้รู้ว่าจะมีหัวข้ออะไรบ้างให้เหมาะสม นำข้อมูล มาสรุปให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ นำไปสู่การพัฒนางานได้จริง

สิ่งที่ได้จากการนำ R2R มาใช้

ในการพัฒนางานประจำคือการรับผิดชอบดูแลการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับตำบล ในระยะ ๓-๕ เดือนที่ผ่านมา โดยใช้การวิจัย สิ่งที่ได้พบ คือ

พัฒนาตนเอง

- ทำวิจัยด้วยมือตนเอง
- รู้จัก/เข้าใจ R2R ว่าคืออะไรเล่าให้ผู้อื่นฟังได้ ระดับหนึ่ง
- คิดเป็น วิเคราะห์ บันทึกเกี่ยวกับงานที่ทำได้ดีขึ้น และเห็นประโยชน์จริง
- รู้ เข้าใจ กระบวนการทำงาน ปัญหา/อุปสรรคของการทำแผนพัฒนาการ เกษตรระดับตำบลได้ดีขึ้น
- จัดการความรู้ R2R ได้ระดับหนึ่ง

พัฒนางาน

- เราให้ความสำคัญกับงาน/จึงสามารถชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจดีและให้ความสำคัญ ปี ๒๕๕๔ ได้แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลครบทุกตำบลและทันเวลาส่งผลให้ ตัวชี้วัดได้ ๕ คะแนน แต่ยังมีขาดความครบถ้วนของข้อมูล ซึ่งต้องพัฒนาต่อไป
- มีแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลเป็นฐานอ้างอิงได้ เมื่อทำแผนงาน/ โครงการ/ ยุทธศาสตร์จังหวัดที่จะใช้ในปีต่อไป

ผลพลองได้

- ได้เพื่อนร่วมรุ่น R2R (รุ่นที่ ๕ ของกรมฯ) พี่ๆ ที่ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศพอจะได้อยู่เรื่อง R2R บ้าง และเรียนรู้ต่อกันได้
- ได้พบว่าทำ R2R มีกระบวนการที่ต้องใช้เวลาพอสมควร ทำหลายๆ จะทำให้รู้ไม่จริง
- ถามตนเองว่า ปีต่อไปจะพัฒนางานอะไร คำตอบคือจะพัฒนางานแผนพัฒนามาระดับตำบลอีกครั้งให้ได้แผนที่มีคุณภาพ ข้อมูลครบถ้วน หรือจะเลือกงานใหม่ที่มีกระบวนการทำงานสั้นๆ

(รอตัดสีหน้าอีกครั้งหนึ่ง อาจจะถูกตัวชี้วัดของกรมฯ ก้อน...แฮะๆๆๆ)

งังไม่หมดค่ะเพราะงานงังไม่เสร็จ

ความคิดเห็นจากการได้รับฟัง และใช้ R2R ในระยะเวลา ๔-๕ เดือน

ครั้งแรกเมื่อได้รับหนังสือแจ้งให้ไปสัมภาษณ์ที่กรมฯ เปื่อเลย...เพราะการวิจัยย่อมมีกระบวนการ มีขั้นตอน ต้องคิดเอง เก็บข้อมูลเอง วิเคราะห์ต้องเก่ง (เราขาดประสบการณ์) แล้วคิดว่าเหมือน PAR (เคยแต่อบรม... ยังไม่เคยลงมือปฏิบัติ) (ปี ๒๕๕๔ รับผิดชอบ ๒ เรื่องโดยมีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชและสถาบันเทคโนโลยีแห่งเฮอร์ยาเป็นผู้รับจ้าง)

ไปรับฟังที่สัมภาษณ์แล้วใช้ PAR เฉพาะกระบวนการทำ ต่างตรงที่เจาะไปวิจัยงานประจำซึ่งสรุปว่าดีกว่า เพราะเราพัฒนางานประจำของตนเองอย่างมีขั้นตอนน่าจะเชื่อถือได้ การวิจัยยากนะ.....เพราะต้องคิด วิเคราะห์ เขียนเอง...ถ้าไม่ลงมือทำเองก็ไม่รู้ไม่เข้าใจ....

" R2R พัฒนาตนเอง พัฒนางานได้จริง แต่ต้องลงมือทำด้วยตนเอง"

“R2R แก้ปัญหา พัฒนาคน พัฒนางาน”

แก้ไข = นำผู้ถึง

นายธนัย บุญมา : นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์
E-mail: bmfarm_tanai@hotmail.com Tel: 089-5321846

ผ่าวิกฤติ...ข้อมูลการผลิตพืช...

“การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บข้อมูลการผลิตพืช”

สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ โครงการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ปี ๒๕๕๔

ปี ๒๕๕๒ กรมส่งเสริมการเกษตรได้ประกาศให้เป็นปีแห่งข้อมูล โดยการดำเนินงานโครงการปรับปรุงฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรรายครัวเรือน ซึ่งเป็นการจัดเก็บข้อมูลที่ค่อนข้างสมบูรณ์ที่สุดของกรมส่งเสริมการเกษตรเท่าที่เคยดำเนินการมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นจุดเริ่มต้น และเป็นฐานข้อมูลที่ดีเยี่ยมของกรมส่งเสริมการเกษตร แต่ข้อมูลทะเบียนเกษตรกรยังไม่ใช่ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เนื่องจากการปลูกพืชของเกษตรกรมีความหลากหลาย และมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามสภาวะเศรษฐกิจ และกลไกของตลาด ซึ่งพืชเศรษฐกิจที่สำคัญส่วนใหญ่มีอายุการเก็บเกี่ยวในช่วงเวลา ๓-๑๒ เดือน ดังนั้นการจัดเก็บข้อมูลทางการเกษตรจำเป็นต้องมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นรายเดือนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และใกล้เคียงกับการเพาะปลูกที่แท้จริงในพื้นที่มากที่สุด อันจะนำไปสู่ประโยชน์สูงสุดในการนำไปใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรได้อย่างยั่งยืนต่อไป

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลการเกษตรตลอดมา และได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลการผลิตพืชรายเดือนโดยเริ่มมีการจัดเก็บในระบบโปรแกรม Offline เมื่อปี ๒๕๔๖ เรื่อยมา ปัจจุบันได้ปรับปรุงพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลรายงานการการผลิตพืชรายเดือนระบบ Online (รต.๐๑ และ รต.๐๒) ซึ่งเป็นข้อมูลหลักที่นำมาใช้ในการส่งเสริมการเกษตรและให้บริการแก่หน่วยงานอื่นๆ ทั้งหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน ที่มีความต้องการใช้ข้อมูลได้เป็นอย่างดี แต่ข้อมูลที่ได้มานั้นเป็นข้อมูลที่นำเพื่อถือได้จริงหรือ?

เป็นปัญหา.....ที่ต้องสืบสาเหตุ....

จากการเฝ้าอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บข้อมูลการเกษตร” ภายใต้โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ปี ๒๕๕๓/๒๕๕๔ ในวันที่ ๒๐-๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๔ ของสำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่

ผู้รับผิดชอบงานข้อมูลเข้าร่วม จำนวน ๓๐ คน ได้นำข้อมูลการเกษตรของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีอยู่ ทั้งข้อมูลของหน่วยงานและข้อมูลหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องมาเปรียบเทียบเพื่อวิพากษ์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลตามตารางเปรียบเทียบนี้

ตารางเปรียบเทียบข้อมูลการผลิตพืชในภาพรวมของจังหวัดเพชรบูรณ์

ที่	ชนิดพืช	รต.	ทบก.	ทพศ.	สศก.	ทบก.	ทพศ.	สศก.
๑	ข้าวเหนียว	๑,๓๕๘,๓๙๒	๑,๓๓๓,๕๙๖	๑,๐๕๓,๑๕๔	๑,๔๕๒,๓๐๘	๒๔,๓๙๖	๓๐๑,๒๓๘	-๙๔,๓๑๖
๒	ข้าวนาปรัง	๑๘๙,๑๒๑	๑๙๔,๙๕๘	๑๖๐,๔๕๖	-	-๕,๘๓๓	๒๘,๖๖๕	-
๓	ข้าวไร่	๑๓,๔๘๖	๒๖,๘๘๕	-	-	-๙,๓๙๙	-	-
๔	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๑,๑๐๐,๖๑๕	๑,๕๐๙,๐๔๓	๑,๑๙๓,๙๒๒	-	-๔๐๘,๔๒๘	-๙๓,๓๐๓	-
๕	มันสำปะหลังโรงงาน	๑๓๓,๗๓๗	๑๖๐,๐๒๕	๑๓๒,๗๑๒	-	-๒๖,๒๘๘	๑,๐๒๕	-

เมื่อแสดงตารางเปรียบเทียบข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่แล้ว ได้ขอความร่วมมือให้ทุกคนได้ตอบแบบสอบถาม ๓ ข้อ ได้แก่ ๑.) ระดับความน่าเชื่อถือของข้อมูล รต. ที่มีการจัดเก็บพบว่า มีระดับความน่าเชื่อถือมาก จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๗ และมีระดับความน่าเชื่อถือน้อย จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๓๓ ๒.) ความเห็นในการปรับปรุง/พัฒนาการจัดเก็บข้อมูลราย รต. เห็นควรต้องมีการปรับปรุงทั้งหมด ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ๓.) ความเห็นในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดเก็บข้อมูล ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร เห็นควรมีการปรับปรุง จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐ ด้านระบบโปรแกรม จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓ ด้านกระบวนการจัดเก็บ จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๗๖ ในการตอบแบบสอบถามทั้ง ๓ ข้อ แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่แท้จริงของการจัดเก็บข้อมูล นั่นคือ **ข้อมูลขาดความน่าเชื่อถือ** เป็นสาเหตุ...ที่ต้องแก้ไข...

การจัดเก็บรายงานข้อมูลภาวะการณผลิตพืช

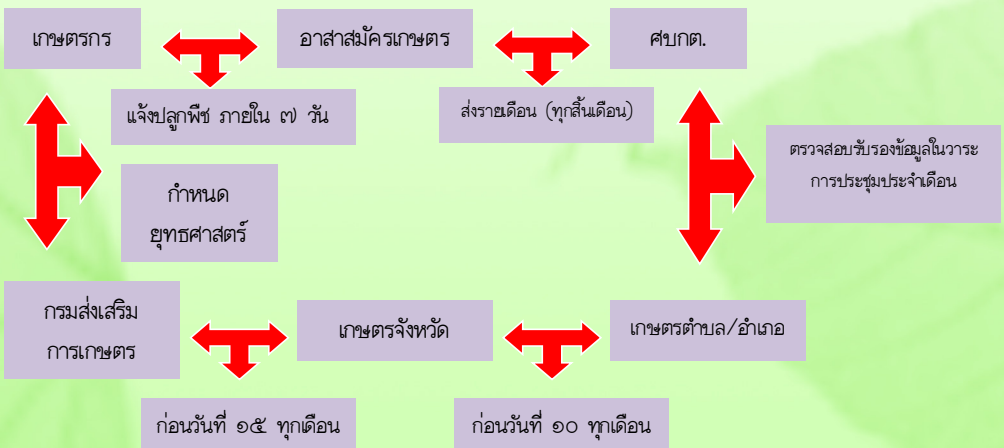
สถานการณ์ : เจ้าหน้าที่มีภารกิจมาก จำเป็นต้องสุมเก็บข้อมูล โดยไม่มีกระบวนการที่ตีร่องรับ ข้อมูลที่ได้จึงขาดความน่าเชื่อถือ

สาเหตุ : ข้อมูลคลาดเคลื่อนไม่ครบถ้วน

แนวทางแก้ไข : ปรับปรุง/พัฒนากระบวนการจัดเก็บข้อมูล

เป้าหมาย : ลดความคลาดเคลื่อน และจัดเก็บให้ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด

ภายใต้ข้อบังคับ
ที่พึงจะเกิดขึ้นได้

เป็นการบ้าน.....ของใครหลายคน...

การดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามแนวทางใหม่นี้ สามารถขับเคลื่อนและบูรณาการ ส่วนงานที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่ได้เป็นอย่างดี เริ่มต้นที่เกษตรกรต้องแจ้งการปลูกพืชกับอาสาสมัครเกษตร ในพื้นที่ภายใต้ข้อบังคับที่พึงเกิดขึ้นได้ (ประกาศกระทรวง/ประกาศจังหวัด/หรือข้อบังคับอื่นๆ) อาสาสมัครเกษตรส่งข้อมูลให้แก่คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล พิจารณาและรับรองข้อมูลในรายการประชุมประจำเดือน ผ่านไปยังเลขานุการศูนย์ฯ (เกษตรตำบล) เพื่อตรวจสอบและบันทึกข้อมูลในระบบตามขั้นตอนที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการนี้เป็นข้อมูลที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด เห็นได้จากการจัดเก็บ เกิดขึ้นในหน่วยที่เล็กที่สุดของข้อมูล นั่นคือเกษตรกรเป็นผู้แจ้งปลูกพืชตามข้อบังคับ และ ข้อมูล(ความจริง)ก็คือพืชที่เกษตรกรปลูกนั่นเอง

แต่การดำเนินการนี้มีบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นที่จะต้องมีการชี้แจง ทำความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งยังต้องสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้จัดเก็บข้อมูลได้ตระหนักถึง ความสำคัญ บทบาทหน้าที่ที่เป็นอยู่อันจะนำไปสู่ประโยชน์ที่จะได้รับของแต่ละส่วนย่อย

เป็นผลงาน....จาก R2R

ผู้ทำวิจัยสามารถวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุ นำไปสู่การหาแนวทางเพื่อแก้ปัญหา การจัดเก็บข้อมูลภาวการณ์ผลิตพืชได้ อีกทั้งก่อให้เกิดความคิดที่เป็นระบบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล

ได้กระบวนการจัดเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม ทัวถึง ใกล้เคียงข้อเท็จจริง เป็นระบบ และเชื่อถือได้ สามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาด้านการส่งเสริมการเกษตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดการขับเคลื่อนไปตามกรอบบทบาทหน้าที่ ของตนได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และบูรณาการระหว่างองค์กรได้อย่างสมบูรณ์ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย

..จุดเริ่มต้นที่ดีของการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บข้อมูลการผลิตพืช ..คือ..

การยอมรับสภาพปัญหา... และเริ่มต้นที่จะร่วมกันแก้ไขต่อไป..

“R2R คือการพัฒนางาน พัฒนาจิต
ทำให้คิดดี พูดดี และทำดี”

แม่ = นาผู้เที่ยง

นางอุบลรัตน์ คงยิ่ง หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบ กองคลัง
กรมส่งเสริมการเกษตร

E-mail: ubonrut134@yahoo.com

Tel: 081-2757898

การยืมเงินเพื่อใช้บริหารราชการ

เงินยืม คือ เงินที่ส่วนราชการจ่ายให้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการหรือการปฏิบัติราชการอื่นใด โดยจ่ายจากเงินงบประมาณหรือเงินนอกงบประมาณ **ผู้มีสิทธิยืมเงิน** คือ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ ซึ่งต้องทำสัญญาค้ำประกัน **การยืมเงิน** ยืมได้ดังนี้ เงินยืมจ่ายจากเงินอุดหนุนราชการ เงินยืมจ่ายจากเงินงบประมาณ โดยการขอเบิกเงินจากกรมบัญชีกลาง (แบบ ขบ ๐๒) และเงินยืมจ่ายจากเงินนอกงบประมาณ ยืมได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของโครงการ **ผู้มีอำนาจอนุมัติเงินยืม** คือ หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ได้รับมอบอำนาจจากหัวหน้าส่วนราชการ

การเบิกจ่ายเงินยืม ต้องดำเนินการตามระเบียบดังนี้

๑) ผู้ยืมเงินต้องทำสัญญายืมเงิน และสัญญาค้ำประกัน
 ๒) ผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติให้ยืมเฉพาะเท่าที่จำเป็น และห้ามมิให้อนุมัติยืมเงินครั้งใหม่ในเมื่อผู้ยืมมิได้ชำระคืนเงินยืมครั้งเก่าให้เสร็จสิ้นไปก่อน โดยสัญญายืมเงินให้จัดทำขึ้นสองฉบับ พร้อมแนบหลักฐานประกอบการยืมเงินและให้ส่วนราชการผู้ให้ยืมเก็บไว้เป็นหลักฐานหนึ่งฉบับ ให้ผู้ยืมเก็บไว้หนึ่งฉบับ

๓) เงินยืมสำหรับค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการให้จ่ายได้ไม่เกิน ๙๐ วัน และเงินยืมสำหรับปฏิบัติราชการอื่นๆ ให้จ่ายได้ไม่เกิน ๓๐ วัน

๔) ผู้ยืมส่งหลักฐานการจ่ายเงินและเงินเหลือจ่ายที่ยืมไป ภายในกำหนดตามสัญญายืมเงิน ในกรณีที่ผู้ยืมได้ส่งหลักฐานการจ่าย เพื่อส่งใช้คืนเงินยืมแล้วมีเหตุต้องหักทวง ให้ส่วนราชการผู้ให้ยืมแจ้งข้อหักทวงให้ผู้ยืมทราบโดยด่วนแล้วให้ผู้ยืมปฏิบัติตามคำหักทวงภายใน ๑๕ วัน นับจากวันที่ได้รับการหักทวง หากผู้ยืมมิได้ดำเนินการตามคำหักทวง และไม่ได้ชี้แจงเหตุผลให้ส่วนราชการผู้ให้ยืมทราบ ให้ส่วนราชการผู้ให้ยืมดำเนินการตามเงื่อนไขในสัญญาการยืมเงิน โดยถือว่าผู้ยืมยังมีได้ส่งใช้คืนเงินยืมเท่าจำนวนที่หักทวงนั้น

๕) เมื่อผู้ยืมส่งหลักฐานการจ่ายและ/หรือเงินเหลือจ่ายที่ยืม (ถ้ามี) ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคืนบันทึกการรับคืนในสัญญาการยืมเงินพร้อมทั้งออกใบเสร็จรับเงินและหรือใบรับใบสำคัญตามแบบที่กรมบัญชีกลางกำหนดให้ผู้ยืมไว้เป็นหลักฐาน

๖) ในกรณีที่ผู้ยืมมิได้ชำระคืนเงินยืมภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ผู้อำนวยความสะดวกเรียกให้ชดใช้เงินยืมตามเงื่อนไขในสัญญาการยืมเงินให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วอย่างช้าไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดและในกรณีที่ไม่ว่าอาจปฏิบัติได้ให้ผู้อำนวยความสะดวกรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีทราบ เพื่อพิจารณาสั่งการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาการยืมเงินต่อไป

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาประสบปัญหาการยืมเงินเพื่อใช้ในราชการ คือ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ขาดความเอาใจใส่ ไม่ศึกษา กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ และไม่ปฏิบัติตามระเบียบ หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สัญญายืมเงินไม่เรียบร้อย ผู้มีอำนาจอนุมัติไม่ได้ลงนาม ผู้ยืมไม่ลงชื่อ เอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วน จำนวนเงินผิดพลาดบ่อยๆ กำหนดวงเงินในการยืมไว้สูงทำให้ผู้ยืมเงินเหลือจ่ายเกินร้อยละ ๑๐ และการชี้แจงเงินยืมเหลือจ่ายร้อยละ ๑๐ ไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน นอกจากนี้ผู้ยืมเงินละเลยเมื่อกลับมาปฏิบัติงานแล้วไม่ส่งใบสำคัญชดใช้เงินยืมภายในเวลาที่กำหนดทำให้เกิดปัญหาเงินทดลองราชการไม่พอจ่าย ไม่สามารถจ่ายเงินให้กับผู้ที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินโดยเร่งด่วนเพื่อใช้ปฏิบัติราชการ

ผลการดำเนินงาน

จากปัญหาที่เกิดขึ้น กองคลังจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติดังนี้ ทำหนังสือแจ้งกอง/สำนัก **ฉบับที่หนึ่ง** วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เรื่อง แจ้งแนวทางการปฏิบัติกรมเงินราชการ และการส่งใบสำคัญคู่จ่ายเงิน โดยกำหนดรายละเอียดของการยืมเงินจากเงินทดรองราชการ เงินนอกงบประมาณ (เงินโครงการต่างๆ) เงินงบประมาณ และเงินฝากคลัง การส่งสัญญายืมเงินให้กองคลัง และกำหนดรายละเอียดของการส่งใบสำคัญชุดใช้เงินยืม **ฉบับที่สอง** วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๓ แจ้งกำหนดมาตรการในการเร่งรัดใบสำคัญที่มีการทักท้วง โดยกำหนดระยะเวลาการส่งใบสำคัญทุกประเภทที่ได้รับการทักท้วงแล้วส่งคืนกองคลังตามเวลาที่กำหนด และกำหนดการส่งใบสำคัญชุดใช้เงินยืมที่ได้รับการทักท้วงแล้วไม่ส่งคืนกองคลังภายในระยะเวลาที่กำหนด **ฉบับที่สาม** วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ แจ้งกำหนดมาตรการเพิ่มเติมการยืมเงิน แจ้งการจัดทำรายงานลูกหนี้เงินยืมเป็นรายเดือนเสนอกรมฯ ทุกเดือน แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลลูกหนี้เงินยืมขึ้น Web site กองคลัง

จัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการยืมเงินให้กอง/สำนัก ในส่วนกลาง เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๓ สรุปสาระการประชุมได้ ดังนี้ มีเจ้าหน้าที่ของกอง/สำนัก เข้าร่วมประชุม จำนวน ๕๔ คน มีการทบทวนชี้แจงเกี่ยวกับการยืมเงิน การจัดทำสัญญา ยืมเงิน เอกสารประกอบการยืมเงิน การส่งใบสำคัญชุดใช้เงินยืม ประกอบกับมีข้อหารือ ข้อซักถามและข้อเสนอในที่ประชุม โดยมีการตอบข้อหารือและข้อซักถาม ให้เกิดความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการยืมเงิน เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔ โดยเชิญหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของกอง/สำนัก เข้าร่วมฟัง การชี้แจงกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ และการกำหนดมาตรการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยกำหนดเป้าหมายไว้ ดังนี้

ความถูกต้อง ชัดเจนของสัญญาเอ็มเจิน และเอกสารประกอบในการเอ็มเจิน การส่งใบสำคัญชุดใช้เงินเอ็มเจินสามารถส่งได้ทันภายในกำหนด

จัดทำหนังสือเตือนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อครบกำหนดส่งหลักฐานการจ่าย ตามสัญญาเอ็มเจินเป็นประจำทุกเดือน

ผลที่เกิดขึ้น

ผลการดำเนินงานจากการเก็บสถิติการส่งใบสำคัญชุดใช้เงินเอ็มเจิน ปีงบประมาณ ๒๕๕๔ (ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ แล้ว) ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๕๓ พบว่า เปอร์เซ็นต์ของการส่งใบสำคัญชุดใช้เงินเอ็มเจินวันครบกำหนดลดลงเป็นบางช่วง และบางช่วงก็เพิ่มขึ้น สาเหตุเนื่องจาก

สาเหตุ

๑. ผู้ยืมเงินส่งใบสำคัญชุดใช้เงินยืมภายในกำหนดโดยส่งผ่านฝ่ายบริหารทั่วไปของกอง/สำนัก ตรวจสอบความถูกต้องก่อน แล้วส่งให้กองคลังล่าช้าเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนด

๒. ผู้ยืมส่งใบสำคัญชุดใช้เงินยืมล่วงเลยระยะเวลาที่กำหนด เนื่องจากกลับมาจาก การปฏิบัติหน้าที่แล้วต้องเดินทางไปราชการ ต่อทำให้ส่งใบสำคัญชุดใช้เลยกำหนดเวลา และ/หรือใบสำคัญที่ต้องส่งชุดใช้มีเอกสารเป็นจำนวนมาก ต้องใช้เวลาในการจัดรวบรวมเอกสารหลักฐานเป็นเวลานาน

แนวทางการแก้ไข

๑. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของกอง/สำนัก จะต้องมีความรับผิดชอบดำเนินการโดยด่วน เพื่อส่งกองคลังให้ทันตามกำหนด

๒. กองคลังได้ชี้แจงเจ้าหน้าที่กอง/สำนัก ในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่อง การยืมเงินของกองคลัง เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ดังนี้

- ให้จัดทำทะเบียนคุมสัญญาเงินยืมเงินของเจ้าหน้าที่แต่ละราย เพื่อตรวจสอบว่าครบกำหนดส่งใบสำคัญชุดใช้เงินยืมเมื่อไร จะได้แจ้งให้ผู้ยืมทราบและดำเนินการในทันที แล้วส่งกองคลังให้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด

- เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของกอง/สำนัก จะต้องติดตามทวงถามเป็นระยะๆ ให้ผู้ยืมส่งใบสำคัญชุดใช้เงินยืมได้ทัน

ผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง

๑. เกิดความภาคภูมิใจในการพัฒนางานยืมเงินให้ถูกต้องเป็นไปตามกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่กำหนด
๒. ได้พัฒนาทักษะในการคิดเชิงระบบ และเขียนผลงานที่ทำออกมา เพื่อถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้รับรู้ สามารถนำไปต่อยอดในการทำงานต่อไปได้

ผลที่เกิดขึ้นกับงาน

๑. เกิดความพึงพอใจของลูกค้าที่ได้รับเงิน รวดเร็ว ทันต่อเวลาในการไปปฏิบัติราชการ
๒. สัญญายืมเงินรวมทั้งเอกสารประกอบการยืมเงิน ถูกต้อง ครบถ้วน
๓. การส่งใบสำคัญขอใช้เงินยืมได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนด
๔. การปฏิบัติงานถูกต้องเป็นไปตามกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่กำหนด

ผลที่เกิดกับองค์กร

๑. การดำเนินการถูกต้องไม่ได้รับการทักท้วงจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และกลุ่มตรวจสอบภายใน
๒. การบริหารเงินตราของราชการเกิดความคล่องตัว มีสำรองจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่อย่างเพียงพอ การใช้จ่ายเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

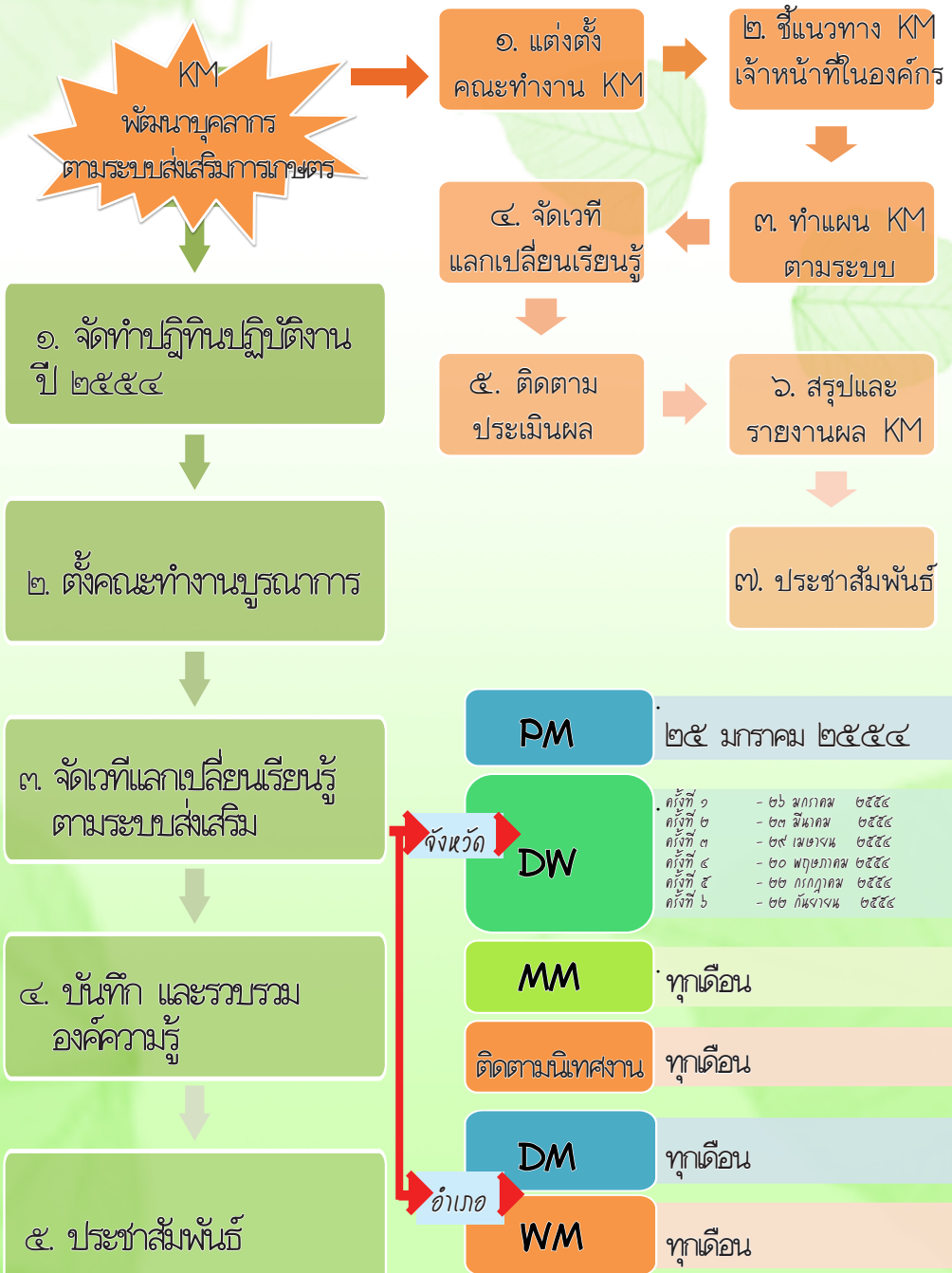
“ โครงการ R2R เป็นการพัฒนาความรู้ให้กับตนเอง
ทำให้มีโอกาสเสนอผลงานที่เกิดจากประสบการณ์จริงที่เป็น
ประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมงานและองค์กร
ทำให้ตนเองมีความรู้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นจากการได้เข้าร่วม
เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของ R2R
และทำให้ตนเองมีความเข้าใจการทำงานวิจัย
ในรูปแบบต่างๆ มากยิ่งขึ้น ”

แม่-น้ำพุร้อน

นายสมควร ชายะกุล : นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่
E-mail: somkuan_cha@hotmail.com Tel: 081-9921720

การจัดการความรู้ สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ ปี ๒๕๕๔

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วนร่วม ของ ศบกท. หนอง อ.เมือง จ.แพร่

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ถือได้ว่าเป็นแผนพัฒนาการเกษตรของชุมชนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานด้านการเกษตร ซึ่งชุมชนเองต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรให้ขึ้นไปตามความต้องการของชุมชน ทั้งนี้ แผนที่จัดทำขึ้นต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนบริหารราชการแผ่นดินของจังหวัด อำเภอ และชุมชน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของเกษตรกรได้อย่างแท้จริง

สำหรับจังหวัดแพร่แล้วเห็นว่า การบริหารงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกท.) ให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งขึ้น แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการนำไปประสานงานขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อผลักดันให้ป็นนโยบายและกำหนดเป็นทิศทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไปสู่การปฏิบัติที่มีกรอบกำหนดขอบเขตการพัฒนา ระยะเวลา และผลลัพธ์ที่ชัดเจน

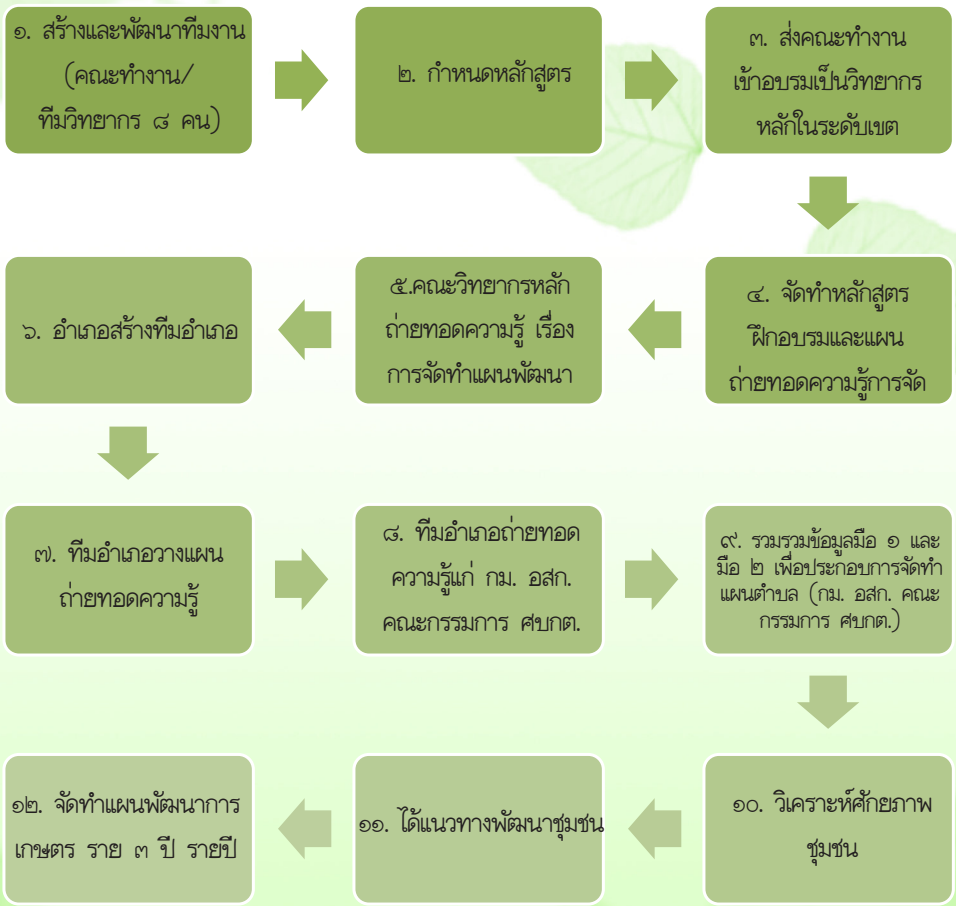
จากการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของจังหวัดแพร่ที่ผ่านมาพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของจังหวัดแพร่ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วนร่วม ขาดทักษะและเทคนิคในการประสานงาน ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน ศบกท. จึงทำให้แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ไม่เป็นที่ยอมรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ส่งผลทำให้แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไม่ได้รับการสนับสนุนจาก อปท. เท่าที่ควร พุดง่าย ๆ คือจัดทำแผนแล้วไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม เพียงแต่เป็นการจัดทำของเจ้าหน้าที่ตามแบบฟอร์มที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด เพื่อจัดส่งให้หน่วยงานจัดเก็บไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น

ในปี ๒๕๕๔ จังหวัดแพร่มีเป้าหมายการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จำนวน ๗๗ ตำบล สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่จึงได้กำหนดให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลเป็นนโยบายหนึ่งที่สำคัญ ให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วนร่วมให้เกิดเป็นรูปธรรมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง โดยได้จัดให้มีการประชุมชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับมีความเข้าใจเรื่อง “การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลแบบมีส่วนร่วม” และ “เทคนิคในการประสานงาน” และติดตามความก้าวหน้าการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลอย่างต่อเนื่องในเวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตรทุกเวที ได้แก่ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับจังหวัด (PW) การสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับอำเภอ (DW) การประชุมประจำเดือนสำนักงานเกษตรอำเภอ (DM) เป็นต้น โดยเฉพาะในปี ๒๕๕๔ สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ได้พิจารณาคัดเลือก ศบคต. นาจักร อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ให้เป็นต้นแบบในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลแบบมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาความรู้และสร้างความเข้าใจให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลในการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
๒. เพื่อพัฒนาความรู้และเสริมสร้างทักษะในการประสานงานให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
๓. เพื่อพัฒนาความรู้และสร้างความเข้าใจให้เจ้าหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลแบบมีส่วนร่วม

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ
เพื่อใช้ในการบูรณาการในงานส่งเสริมการเกษตรจังหวัดแพร่ ปี ๒๕๕๔

เป้าหมายการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรจังหวัดแพร่ ปี ๒๕๕๔

๑. อำเภอเมือง	๑๙ ตำบล
๒. อำเภอสอง	๘ ตำบล
๓. อำเภอร้องกวาง	๑๑ ตำบล
๔. อำเภอสูงเม่น	๑๒ ตำบล
๕. อำเภอด่านซ้าย	๕ ตำบล
๖. อำเภอลอง	๙ ตำบล
๗. อำเภอวังชิ้น	๗ ตำบล
๘. อำเภอหนองม่วงไข่	๖ ตำบล
รวม ๗๗ ตำบล	

ผลที่เกิดกับองค์กร

จากการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลแบบมีส่วนร่วมของ ศบคต. นากักร อำเภอมือง จังหวัดแพร่ สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ ได้นำกระบวนการจัดทำแผนดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลแบบมีส่วนร่วมให้กับ ศบคต. ต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดแพร่

ข้อเสนอแนะเทคนิคการจัดทำแผนเข้าสู่แผนพัฒนาตำบล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นอกจากการเสนอแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลตามระบบแล้ว เจ้าหน้าที่ต้องมีความสัมพันธ์ส่วนตัวในการประสานงานกับผู้บริหารของ อปท. ด้วย
๒. ควรจัดทำหนังสือจากจังหวัดถึง อปท. เพื่อขอความร่วมมือในการบรรจุแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไว้ในแผนพัฒนาตำบลของ อปท.
๓. เชิญผู้บริหาร อปท. เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำและพิจารณาแผน ได้แก่ การพบปะพูดคุยบนกรอบถึงแนวทางการพัฒนา โดยให้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาการเกษตร เพื่อจัดทำแผนให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาของ อปท. และจัดส่งแผนให้พิจารณาบรรจุในข้อบัญญัติต่อไป
๔. ให้เกษตรหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตร กรรมการ ศบคต. ที่เป็นสมาชิก อปท. ขับเคลื่อนการทำแผนและผลักดันแผนสู่ อปท.
๕. เน้นการทำแผนให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลทำแผนร่วมกับผู้นำชุมชน นำแผนเข้าเวทีประชาคมรับรองแผน
๖. จัดเวทีพบปะระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่ อปท. เช่น จัดเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (DW) ในสถานที่ของ อปท. และเชิญผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร่วมแลกเปลี่ยน สร้างความเข้าใจในการทำงานซึ่งกันและกัน

ผลการดำเนินงาน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลแบบมีส่วนร่วมของ
ศบกด. นางจักร อำเภอมือง จังหวัดแพร่ มีดังนี้

เวทีที่ ๑ การชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับ

ได้จัดประชุมชี้แจงเรื่องการจัดทำแผนการเกษตรระดับตำบลแบบมีส่วนร่วมให้แก่
อาสาสมัครเกษตร เกษตรหมู่บ้าน คณะกรรมการ ศบกด. เกี่ยวกับเรื่องความสำคัญของ
การจัดทำแผน ประโยชน์ของการจัดทำแผน ขั้นตอนการจัดทำแผน และทบทวนปัญหา
อุปสรรคในการจัดทำแผนที่ผ่านมา พร้อมทั้งมอบหมายให้อาสาสมัครเกษตร เกษตรหมู่บ้าน
แต่ละหมู่บ้านไปจัดเก็บข้อมูลตามแบบฟอร์มที่กำหนด สำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
ประจำตำบลมอบหมายให้เป็นผู้ประสานงานจัดเก็บข้อมูลในระดับหน่วยงาน เช่น จปฐ.
กชช๒ค. จากสำนักงานพัฒนาชุมชน ข้อมูลด้านประมง และข้อมูลด้านปศุสัตว์ เป็นต้น

เวทีที่ ๒ การรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผน

ให้อาสาสมัครเกษตร เกษตรหมู่บ้านของแต่ละ
หมู่บ้านที่ไปจัดเก็บข้อมูลนำมาเสนอในเวทีการประชุม
ประจำเดือนของ ศบกด. เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
ของข้อมูลที่จัดเก็บได้ว่าถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์

หรือไม่ อย่างไร สำหรับข้อมูลที่ยังจัดเก็บไม่ครบถ้วน ได้มอบหมายให้คณะกรรมการ ศบกด.
ไปสำรวจและจัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติม แล้วนำมาวิเคราะห์ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับ
ตำบล

เวทีที่ ๓ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

นำข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เสนอในการประชุมจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจักร เพื่อชี้แจง ถึงวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลให้ที่ประชุมทราบ และร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาการเกษตรทั้งจุดอ่อนและจุดแข็ง กำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ แผนงานโครงการ

เวทีที่ ๔ การนำแผนพัฒนาการเกษตรเข้าสู่เวทีประชาคม

มอบหมายให้อาสาสมัครเกษตร เกษตรหมู่บ้าน คณะกรรมการ ศบกต. ที่เป็นตัวแทนของแต่ละหมู่บ้าน นำแผนพัฒนาการเกษตรของแต่ละหมู่บ้านที่ได้จัดทำแนวทางไว้แล้วไปเสนอในเวทีประชาคมของหมู่บ้าน ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้ชุมชนแต่ละหมู่บ้านได้รับทราบ ตรวจสอบ เพิ่มเติมแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง เมื่อผ่านการประชาคม แล้วนำแผนงานโครงการต่างๆ ด้านการเกษตรบรรจุไว้ในแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลนาจักร

เวทีที่ ๕ เสนอแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

นำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของ ศบกต. นาจักร เสนอเข้าในที่ประชุม คณะกรรมการพิจารณาแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจักร เพื่อให้คำแนะนำดังกล่าวบรรจุไว้ในแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจักร ให้คณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบอนุมัติดำเนินการตามแผนต่อไป

ผลที่เกิดจากการจัดเวที

๑. อาสาสมัครเกษตร เกษตรหมู่บ้าน คณะกรรมการ ศบกต. ตำบลนาจักรมีความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรทุกขั้นตอนมากขึ้น โดยให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี เกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่เกิดขึ้น

๒. คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาจักร และคณะกรรมการพิจารณาแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจักร มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลมากขึ้น และให้ความสำคัญนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลบรรจุไว้ในแผนพัฒนาตำบล พร้อมทั้งอนุมัติโครงการบางโครงการให้เป็นกรณีพิเศษ ในปี ๒๕๕๔ เช่น โครงการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท เป็นต้น

ผลที่เกิดกับตนเองและเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบ ศบกต. นาจักร มีความรู้ความเข้าใจในการบริหาร ศบกต. แบบมีส่วนร่วมเกิดทักษะในการประสานงานกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น สามารถจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลที่เกิดกับเกษตรกร

เกษตรกรหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตร คณะกรรมการ ศบกต. ได้เรียนรู้ และเกิดความรู้ความเข้าใจถึงขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลแบบมีส่วนร่วม จากการฝึกปฏิบัติจริง

ผลที่เกิดกับงาน

ทำให้แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลมีความสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรได้ตรงกับความต้องการของชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

“ โครงการ R2R ทำให้ได้รู้จักเพื่อนๆ พี่ๆ ที่มีความรู้ความสามารถ
ในงานหลายๆ ด้านบางงานก็สามารถนำมาปรับใช้ในงานของ
ตนเองได้ และที่สำคัญยังช่วยให้ค้นพบ และฝึกทักษะการนำงานที่
ทำประจำ
ที่อาจจะเคยแค่ทำให้เสร็จพอได้เข้ามาร่วมโครงการ
รู้สึกว่างานที่ทำอยู่ยังต้องมีการแก้ไขและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น
ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและรักงานที่ทำมากขึ้น ”

แม่ = นาฬิกาน

นางสาวบุญญาพร ร่มไทย : นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

E-mail: isnot-e@hotmail.com Tel: 085-4350473

รูปแบบการจัดทำรายงานข้อมูลการผลิตพืชประจำปี ของสำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการ ของผู้รับบริการข้อมูลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ข้อมูลการผลิตพืชของสำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีผู้มาใช้บริการข้อมูลเพิ่มมากขึ้น สถิติการขอบริการข้อมูลของสำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๔ นั้น พบว่า ผู้ขอรับบริการข้อมูล ได้แก่ หน่วยงานราชการ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น บริษัทเอกชน โรงงานอุตสาหกรรม นิสิตนักศึกษาจากสถาน การศึกษาต่างๆ ตลอดจนเกษตรกรทั่วไปที่สนใจการผลิตพืชของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งวัตถุประสงค์ในการขอข้อมูลนั้น เพื่อนำไปวางแผนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน เพื่อการพัฒนาจังหวัด วางแผนเพื่อการผลิตและการตลาด เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์พืช แต่เนื่องจากว่าข้อมูลที่ให้บริการอยู่นี้เป็นข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ซึ่งในผู้รับบริการบางคน ยังไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างเต็มที่ จากการที่พบกับคำถามเป็นต้นว่า

?????? ทำไม ทำไม.....อย่างไร..... ??????

น่าจะมีคำบรรยายด้วยนะคะเพราะดิฉันอ่านแล้วไม่ค่อยเข้าใจ???

ผมต้องการสถานการณ์ของพืชชนิดนี้นะครับ???

สถานที่ทำงานของผมอยู่ไกลไม่สะดวกมาด้วยตนเองได้จึงอยากให้มี

บนเว็บไซต์ของสำนักงานด้วย???

แม้ว่าในปัจจุบันกรมส่งเสริมการเกษตรจะดำเนินการจัดเก็บข้อมูลภาวะการผลิตพืช รายเดือนอยู่แต่ในการเข้าถึงข้อมูลก็ยังไม่สามารถนำมาใช้ได้เลย ซึ่งมีปัญหาโดยสรุป คือ ระบบการรายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืชรายเดือนของกรมฯ ยังมีปัญหาในเรื่องของระบบ ข้อมูลไม่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ผู้ปฏิบัติไม่ทราบถึงแหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ ข้อมูล ที่จัดเก็บยังไม่ถูกต้องและยังไม่มีมีการตรวจสอบให้ถูกต้องก่อน

ปัญหาคือว่าจะทำอย่างไรที่จะนำข้อมูลที่จังหวัดมีมาจัดทำให้เป็นข้อมูลสารสนเทศ ที่เข้าใจง่าย และตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการภายในจังหวัดได้

จากข้อมูลสู่สารสนเทศ

- ข้อมูล คือ ข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ เช่น คน สัตว์ สถานที่ สิ่งของ เป็นต้น

- ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อมูลดิบ หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีอยู่ใช้วัดประจำวันซึ่งถูกเก็บรวบรวมมาจากแหล่งต่างๆ ทำให้ทราบถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ข้อมูลอาจอยู่ในรูปตัวเลข ตัวอักษร ภาพ และเสียง การประมวลผล

๑. เก็บรวบรวมข้อมูล
๒. ตรวจสอบความถูกต้อง
๓. จัดแบ่งกลุ่มข้อมูล
๔. การจัดเรียงข้อมูล
๕. การคำนวณตัวเลข
๖. การสรุปผล

- สารสนเทศ (Information) คือ ข้อมูลที่ได้ผ่านการประมวลผลแล้วเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพข้อมูลทั่วไปให้อยู่ในรูปแบบที่มีความสัมพันธ์หรือมีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจหรือตอบปัญหาต่างๆได้

ข้อมูล คือ หัวใจของทุกๆสิ่งทุกอย่าง แล้วข้อมูลของคุณดีแล้วหรือยัง?

สุภาณี เส็งสี.๒๕๔๗:เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารเพื่อการศึกษา: http://www.edu.nu.ac.th/isupanees/lesson/m๒๖๖๕๖๕/unit๑_p๐๑.html. ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔.

การดำเนินการ

จึงมีความจำเป็นจะต้องเรียนรู้ให้เข้าใจสถานการณ์ในการดำเนินงานด้านนี้ของหน่วยงาน และทราบความต้องการของการใช้บริการ จึงได้ดำเนินการ

อันดับแรก ของการเริ่มต้นทำงานวิจัยโดยการค้นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานข้อมูลว่า หน่วยงานดำเนินการอย่างไรบ้างในส่วนที่เกี่ยวข้อง สิ่งที่พบได้แก่ ๑) ต้องรายงานข้อมูล ภาพการณ์ผลิตพืชรายเดือนระดับตำบล (รต.๐๑ และ รต.๐๒) รายงานให้กรมส่งเสริมการเกษตร ทุกเดือนโดยผ่านระบบออนไลน์ ๒) ต้องจัดส่งข้อมูลพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดส่งให้กับ คลังจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ทุกเดือน ซึ่งประกอบด้วยพืชทั้งหมด ๗ ชนิด ได้แก่ สับปะรด มะพร้าว ข้าว อ้อย ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และมะม่วง ๓) บริการข้อมูลการผลิตพืช ของจังหวัดให้กับผู้รับบริการทั้งหน่วยงานราชการ ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไปที่ต้องการ ข้อมูลของเรา โดยผ่านช่องทางต่างๆ หลังจากการตรวจเอกสารและการรับฟังความคิดเห็น จากผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านนี้มาก่อนเพื่อให้เกิดความเข้าใจและได้รับ ข้อเสนอแนะที่ดีในการดำเนินงาน

อันดับต่อมา สอบถามจากบุคคลเป้าหมายคือผู้รับบริการข้อมูลการผลิตพืชของ สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อันประกอบด้วย หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน จำนวน ๓๐ หน่วยงาน ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling)

ผลการศึกษา

พบว่า **หน่วยงานที่เคาะทางออร์บริการข้อมูลด้านการผลิตพืช** คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๓ ความถี่ในการขอรับบริการภายในระยะเวลา ๑ ปีของแต่ละหน่วยงาน ความถี่ที่ ๔ ครั้ง ขึ้นไป ๓ ครั้ง ๒ ครั้ง และ ๑ ครั้ง คิดเป็นร้อยละของผู้ที่เคยมาออร์บริการ คือ ๔๐.๓ ๒๒.๓ ๑๘.๕ และ ๑๘.๕ ตามลำดับ ประเภทของข้อมูลที่ได้รับบริการ เอกสารคิดเป็น ร้อยละ ๘๘ ของผู้เคยรับบริการ ดาวน์โหลดจากเว็บไซต์ของสำนักงาน ร้อยละ ๔๐.๓ แผ่นซีดี ร้อยละ ๒๕.๙ และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑ ตามลำดับ ส่วนช่องทางการ ติดต่อขอรับบริการนั้น ได้แก่ ทางโทรศัพท์/โทรสาร คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๓ ของผู้เคย รับบริการ ติดต่อด้วยตนเอง ร้อยละ ๕๙.๓ หนังสือราชการ ร้อยละ ๕๑.๙ และทาง อีเมลล์ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖ ตามลำดับ

ส่วนเรื่อง **รูปแบบและลักษณะข้อมูลที่ได้รับบริการต้องการข้อมูลการผลิตพืช** ดังนี้

รายงานการผลิตพืชต้องประกอบด้วย ตาราง คำบรรยาย กราฟ ซึ่งสิ่งที่ต้องการเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ตาราง คิดเป็น ร้อยละ ๘๖.๗ คำบรรยาย ร้อยละ ๗๓.๓ กราฟ ร้อยละ ๕๓.๓ และอื่นๆ ร้อยละ ๖.๗ ตามลำดับ ชนิดของข้อมูลที่ต้องการประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจของจังหวัด พื้นที่เพาะปลูก คริวเรือนเกษตรกร สถานการณ์หรือแนวโน้มการผลิตพบว่า ข้อมูลที่ต้องการเรียงจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ พืชเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๗ พื้นที่เพาะปลูก ร้อยละ ๘๓.๓ สถานการณ์หรือแนวโน้มการผลิต ร้อยละ ๖๖.๗ จำนวนคริวเรือนเกษตรกร ร้อยละ ๖๓.๓ และอื่นๆร้อยละ ๓.๓ ตามลำดับ ประเภทของข้อมูลที่ได้รับบริการข้อมูลต้องการเรียงจากมากไปหาน้อย คือ เอกสาร คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๗ ดาวน้ไหลดจากเว็บไซต์สำนักงาน ร้อยละ ๖๖.๗ แผ่นซีดี ร้อยละ ๓๓.๓ และอื่นๆ ๓.๓ ตามลำดับ ส่วนช่องทางการขอรับบริการโดยผ่านช่องทางต่างๆ ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ติดต่อกทางโทรศัพท์/โทรสาร คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๓ ติดต่อโดยหนังสือราชการ ร้อยละ ๗๐.๐ ติดต่อด้วยตนเอง ร้อยละ ๖๖.๗ และติดต่อผ่านอีเมลล์ ร้อยละ ๖๓.๓ ตามลำดับ

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าข้อมูลการผลิตพืชของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยมีสำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น หน่วยงานหลักหรือองค์กรระดับจังหวัดเกือบทั้งหมดนั้นต้องการข้อมูลนี้เพื่อไปใช้ในการพัฒนาจังหวัดนั่นเอง ดังนั้นนอกจากจะมีข้อมูลโดยวิธีการจัดเก็บที่ดีแล้วยังต้องมีการนำข้อมูลมาประมวลผลก่อนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ วิธีการที่จะทำให้ข้อมูลเป็นประโยชน์สูงสุดก็ต้องตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการด้วย จากการศึกษาในครั้งนี้ สิ่งที่ต้องดำเนินการต่อไปคือการนำข้อมูลที่สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้จัดทำมาประมวลผล จัดหมวดหมู่ และเพิ่มเติมส่วนประกอบทั้งหมดที่ได้ผลศึกษามาแล้วทั้งต้น และนำเผยแพร่ให้ทุกคนที่ต้องการได้นำไปใช้ประโยชน์ได้ตรงตามเป้าหมาย และที่จะต้องดำเนินการควบคู่ไปด้วยกัน คือการนำเสนอข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานเพื่อความสะดวกรวดเร็วของผู้ใช้งานและลดภาระงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงาน

ผลที่เกิดขึ้นกับตนเองและเพื่อนร่วมงาน การทำ R2R กับเพื่อนร่วมโครงการ R2R

ทำให้ได้รู้จักกับเพื่อนนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดอื่นๆ และในส่วนกลางเอง ซึ่งแต่ละคนก็มีประสบการณ์การทำงานและความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ที่แตกต่างกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และได้รับคำปรึกษาที่ดีๆ ในการดำเนินงานวิจัยชิ้นนี้ หรือการดำเนินงานประจำ และกับเพื่อนที่สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เอง การรับความรู้ การแลกเปลี่ยน การแสดงความคิดเห็นภายในหน่วยงาน ให้คำปรึกษากับเพื่อนที่ตรงการทำงานประจำสู่งานวิจัยเพราะมีผู้ที่สนใจอยากจะทำศึกษา

ผลที่เกิดขึ้นต่องาน การทำ R2R ทำให้ได้รู้จักกับการทำงานประจำโดยมีงานวิจัย

เข้ามาจับเพื่อให้การทำงานดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ทำให้งานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น งานที่จะเสนอออกไปเพื่อบริการกับลูกค้านั้น ตรงตามต้องการ สะดวกขึ้นทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ สามารถบริการได้โดยไม่ต้องรอเจ้าหน้าที่ให้บริการหน้าเคาเตอร์ ทำให้มีแนวทางการพัฒนางานประจำจากเดิมให้เป็นระบบระเบียบมากยิ่งขึ้น

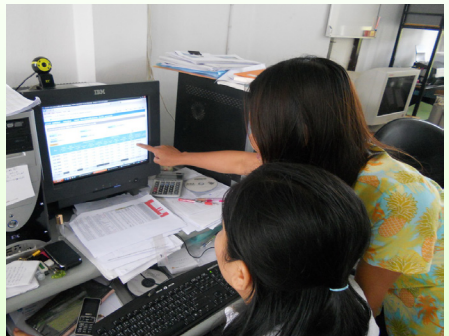
งานบริหารการส่งเสริมฯ ม.บ.-ม.53 [Compatibility Mode] - Microsoft Excel

แบบรายงานการประเมินผลโครงการ ปี 2555
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปี	ชนิดของชนิดพันธุ์	พื้นที่ ไร่	ผู้ผลิต		ผู้จำหน่าย		ผู้ซื้อ ไร่/ไร่	ผู้ซื้อ ไร่/ไร่	เกษตรกร ราย/ไร่	เกษตรกร ราย/ไร่	เกษตรกร ราย/ไร่	เกษตรกร ราย/ไร่
			ราย	ไร่	ราย	ไร่						
1	รวม	481,110	21,265	484,365	6,251	488,258	428,907.53	887.50	9.00	3,960		
2	สับปะรด	1,427	708	2,135	2	1,427	1,622	1,068.45	10.14	454		
3	ทุเรียน	2,944	365	4,701	148	4,294	3,840	329.40	9.91	1,145		
4	เงาะ	2,000	1,017	3,017	11	2,986	1,767	1,149.50	10.60	1,120		
5	ลำไย	12,168	20	12,218	11	12,189	8,914	868.76	9.84	1,504		
6	เงาะ	188,271	7,743	196,014	121	195,711	171,038	1,149.50	10.48	2,275		
7	ทุเรียน	188,178	1,850	190,028	814	189,178	152,288	809.84	7.76	1,895		
8	ลำไย	182,848	11,148	194,006	118	193,818	171,038	1,122.00	8.83	1,484		
9	เงาะ	177,914	11,214	189,128	118	187,914	152,288	1,100.00	10.00	1,914		
10	รวม	61,953	76,470	137,223	8	61,546	13,620.76	218.56	102.76	4,974		
11	สับปะรด	2,877	3,899	6,776	1	2,877	189.88	110.47	100.19	331		
12	ทุเรียน	1,047	9,045	10,092	1	1,047	1,149.50	1,149.50	10.00	1,047		
13	เงาะ	270	1,465	1,735	270	81.00	103.88	81.81	81.81	270		
14	ลำไย	370	1,089	1,459	1	370	81.88	189.69	100.00	81		
15	เงาะ	470	1,041	1,511	1	470	118.13	118.13	10.00	470		
16	ทุเรียน	870	3,024	3,894	8	380	89.81	149.50	100.00	810		
17	ลำไย	1,047	1,047	2,094	1	1,047	171.04	171.04	10.00	1,047		
18	เงาะ	1,047	1,047	2,094	1	1,047	171.04	171.04	10.00	1,047		

ผลที่เกิดขึ้นต่อองค์กร การทำ R2R ในเรื่องนี้ส่งผลให้องค์กรมีการนำข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่ และในสายตาขององค์กรอื่นๆ ภายในจังหวัดก็จะเห็นว่าหน่วยงานเป็นผู้มีองค์ความรู้ ผู้เชี่ยวชาญเป็นองค์กรหลักของจังหวัด การให้บริการได้อย่างรวดเร็วทันใจ ตรงตามที่ต้องการ และยังเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการให้บริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพราะจะทำให้ลดทอนเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

จากการทำงานวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ผลดีมากมายน่าทึ่งที่จะต้องเสียเงินไปเรียนในมหาวิทยาลัย สามารถศึกษาวิจัยได้ เขียนงานวิจัยได้ นำเสนองานวิจัยได้ และที่สำคัญสามารถนำงานวิจัยของตนเองไปใช้แก้ไขและพัฒนางานประจำได้ไม่ใช่เก็บไว้เป็นหนังสืออ้างอิงได้เพียงอย่างเดียว

ระบบสารสนเทศการคลังกรมสรรพฯ Online #20100908 Version BetaTest - Windows Internet Explorer

http://production.doae.go.th/report/report_main_land_02_A.php

ระบบสารสนเทศการคลังกรมสรรพฯ Online #201...

Google™ This page is in Thai. Translate it using Google Toolbar? Learn more Not in Thai? Help us improve

แสดงข้อมูล

 ข้อมูลรายงานภาวะการผลิตพืช
กลุ่มพืช ไม้ยืนต้น ชนิดพืช มะพร้าว ชนิดพันธุ์ แอ่งงาปัดแห้งสุกแห้ง นพวย กัดกรีน
จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์
ตั้งแต่ เดือน มกราคม ปี 2554 - เดือน มิถุนายน ปี 2554

อันดับ	จำนวนไร่รวม	เฉลี่ยปีปลูก (%)	เฉลี่ยปีปลูกเฉลี่ย (%)	เฉลี่ยปีเก็บเกี่ยวเฉลี่ย (%)	ผลผลิตตันกิโลกรัมไร่	จากพื้นที่เกษตรกรรวมไร่ (บาท/ไร่/ปี)
1. แอ่งงาปัดแห้งสุก	3,213	56,381.00	49,571.00	291,872.00	9,658,440.00	17.96
2. นพวย	1,415	11,695.00	11,695.00	63,780.00	2,353,978.00	22.54
3. พืชสวน	6,141	140,850.00	135,516.00		31,030,908.00	17.01
4. มางสาหวาน	4,454	163,155.00	152,921.00	917,664.00	79,546,290.00	18.24
5. มางสาหวานน้อย	3,512	77,816.00	77,816.00	466,896.00	39,220,920.00	19.68
6. ป่าขามบุรี	1,059	4,381.00	3,768.00	25,017.00	1,762,830.00	13.75
7. หัวพัน	376	1,338.00	747.00	8,072.00	564,980.00	13.54
8. สานหรือมอล	1,004	8,593.00	6,925.00	44,068.00	3,645,680.00	16.12
รวมทั้งหมด	23,174	464,209.00	438,959.00	2,503,825.00	167,784,026.00	17.34

http://production.doae.go.th :: ศูนย์สารสนเทศ การคลังกรมสรรพฯ :: จำนวนออนไลน์ : 3 คน

แม่ = นางผู้เก่ง

นางสุวิสาส์ กันตอนันตพร : นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี

E-mail: Sungkek@gmail.com Tel: 081-4293389

“จงทำงานทุกอย่างอย่างเต็มความสามารถ”

นายวีระวิทย์ ปถวีนิติ : นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี

E-mail: atiponga@hotmail.com Tel: 087-6124981

“ความสำเร็จอยู่ที่การกระทำ ไม่ใช่ที่คำอธิษฐาน”

พัฒนาคนทำงานสารสนเทศ

จุดเริ่มต้นการพัฒนา

“มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด” ประโยคที่พูดกันจนติดปาก แต่จะมีสักกี่คนหรือกี่หน่วยงานที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์อย่างจริงจัง ส่วนใหญ่จะมุ่งพัฒนางาน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคของการประเมินผลงานกันด้วยระบบตัวชี้วัด ทุกคนพยายามที่จะปฏิบัติงานให้ได้ตามแผนงาน และเป้าหมายที่ได้ถูกกำหนดไว้ เพื่อประสบความสำเร็จในการทำงานจนบางครั้งอาจลืมพัฒนาตนเองควบคู่ไปกับการพัฒนางาน ประกอบกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ก้าวหน้าเป็นอย่างมาก สังคมที่ดูจะฮิตที่สุดในขณะนี้คือสังคมออนไลน์ หากเราหยุดอยู่กับที่ ก็ดูเหมือนกับว่าผู้รอบรอบจะเดินแซงเราไปข้างหน้าทั้งหมด ทำให้เราต้องขยับตาม สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เกิดความเชี่ยวชาญที่จะสามารถทำงานให้แก่หน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

คำถามแรกเราควรจะรู้ก่อนว่าเราจะทำอะไร เราจะพัฒนาอะไร แต่แค่คำถามเดียวก็ต้องมานั่งคิดแล้วว่าจะค้นหาคำตอบแรกนี้อย่างไร ใช้เวลาคิดสัก ๒-๓ วัน ก็ได้ไอเดียว่าทำเป็นแบบสอบถามง่ายๆ เพื่อถามคนที่อยู่ในหน่วยงานของเราว่าเขาต้องการพัฒนาตัวเองในเรื่องใด โดยกำหนดหัวข้อเรื่องไปด้วยเพื่อให้ง่ายในการตอบเพราะบางครั้งนิสัยคนไทยจะขี้เกียจเขียน ต้องทำอะไรให้ง่ายๆ ถึงจะได้รับความร่วมมือที่ดี แต่จะมีในส่วนทำให้เสนอหัวข้อเรื่องที่ตนเองอยากพัฒนาแล้วไม่มีในหัวข้อที่เรากำหนดไป เมื่อจัดทำแบบสอบถามเสร็จก็ขอความร่วมมือทุกคนในหน่วยงานตอบแบบสอบถามกลับมาให้ ใช้เวลาประมาณ ๑ สัปดาห์ก็ได้แบบสอบถามกลับมา แล้วเราก็ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งความต้องการที่ฟูกอบรวมออกเป็นด้านๆ คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านวิชาการ และด้านทักษะในการปฏิบัติงานพบว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ของสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ร้อยละ ๖๗ ต้องการรับการพัฒนาในหลักสูตรโปรแกรม Photoshop และการนำเสนองานด้วยโปรแกรม Ulead มากที่สุด

รองลงมาคือหลักสูตรทักษะการเป็นวิทยากรที่ดี ร้อยละ ๕๒ และอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๒ หลักสูตรที่ผู้ต้องการเข้าอบรมให้ความสนใจเท่ากัน ร้อยละ ๕๑ คือ หลักสูตรการจัดทำเว็บไซต์ และหลักสูตรการเขียนโครงการเพื่อเสนอของขงบประมาณ เมื่อทราบความต้องการส่วนใหญ่แล้ว ดำเนินการสรุปเสนอผู้บริหาร

แล้วโอกาสก็มาถึง

ไม่นานนักก็ได้ทราบข่าวประชาสัมพันธ์จากกรมส่งเสริมการเกษตรที่เปิดฝึกอบรมหลักสูตรการจัดทำสไลด์มัลติมีชั่น จึงได้นำเรียนผู้บริหารเพื่อขออนุมัติงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม พร้อมทั้งประสานกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี เป็นเวลา ๒ วัน โดยผู้เข้าฝึกอบรมเป็นเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัด และเจ้าหน้าที่ในระดับอำเภอ จำนวน ๒๕ คน

ทดลองปฏิบัติ

จากการเรียนรู้ในการฝึกอบรม ได้**ทดลองนำมาปฏิบัติ** ในงานส่งเสริมการเกษตร นำมาประยุกต์ใช้ในงานนำเสนอที่ประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือน แต่เราก็ได้พบปัญหาในการปฏิบัติอย่างมากมาย ทั้งในเรื่องของระบบโปรแกรม การแก้ปัญหาต่างๆ เมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ขาดอุปกรณ์ในการทำงาน โปรแกรมมีขั้นตอนรายละเอียดมาก บางครั้งเมื่อผลิตผลงานออกมาแล้วไม่มีเสียง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ลืมขั้นตอนในการทำงาน ประกอบกับการจะปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติดังกล่าวก็อยู่ไกลทำให้ไม่สะดวกในการปรึกษา ทำให้**การดำเนินงานครั้งแรกจะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร** เราจึงได้ลองค้นหาว่ามีบุคลากรคนไหนที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ พบว่าเจ้าหน้าที่ในระดับอำเภอของ**อำเภอบ่อทองทำงานได้อย่างมีคุณภาพ** และได้พูดคุยกับเจ้าหน้าที่ดังกล่าวพบว่า เกษตรอำเภอบ่อทองได้เห็นความสำคัญในเรื่องการพัฒนาบุคลากรของสำนักงาน และได้ส่งเจ้าหน้าที่ในระดับอำเภอไปอบรมหลักสูตรการจัดทำงานนำเสนออย่างง่ายด้วยโปรแกรม Ulead โดยอาจารย์จากโรงเรียนบ่อทองวงษ์จันทร์วิทยา จึงได้นำเสนอเรื่องดังกล่าวให้ผู้บริหารทราบว่าเรามีบุคลากร และมีวิทยากรในจังหวัดซึ่งสามารถฝึกอบรมเพิ่มเติมให้เราสามารถพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นได้ ซึ่งท่านยินดีที่จะให้การสนับสนุน แต่พบว่างบประมาณสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรีไม่เพียงพอ

เมื่อพบว่าไม่มีงบประมาณในการสนับสนุนจึงได้ทำการประสานงานกับเกษตรอำเภอ ทุกอำเภอถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และปรึกษาว่าจะทำอย่างไรดี พบว่าเกษตรอำเภอทุกอำเภอ ยินดีสนับสนุนเงินส่วนตัวในการฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่พร้อมกับซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็น ในการปฏิบัติงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดจึงได้ดำเนินการเขียนโครงการในการฝึกอบรม พัฒนาบุคลากรโดยไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ โดยฝึกอบรม ณ โรงเรียนบ่อทอง วงษ์จันทรวิทยา อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี มีวิทยากร คือ ครูสุวรรณ บัวศรี ครูชำนาญ งาน และผู้ช่วยวิทยากร คือ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อทอง

ฝึกปฏิบัติกันอีกครั้ง

เมื่อได้ฝึกปฏิบัติกันอีกครั้ง ดูเหมือนว่าครั้งนี้ทุกคนจะตั้งอกตั้งใจกันมากกว่า ครั้งแรกที่เคยทำมา เมื่อพบปัญหาจะซักถามวิทยากรในทันที และการอบรมในครั้งนี้ มีผู้บริหาร คือหัวหน้าฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ เกษตรอำเภอบ่อทอง เกษตรอำเภอเมืองชลบุรี เข้าร่วมการอบรมในครั้งนี้ด้วย ทำให้เห็นได้ว่าความต้องการในการ พัฒนาตนเองในด้านสารสนเทศนั้น มีความหลากหลายในด้านของอายุ ด้วยข้อจำกัดในเรื่อง ของงบประมาณ ทำให้เราสามารถฝึกอบรมได้เพียง ๑ วันเท่านั้น วิทยากรได้เน้นย้ำให้เราหมั่น ฝึกฝน ฝึกปฏิบัติ เพราะหากเราไม่ได้ทดลองทำอย่างจริงจัง เราจะทำไม่ได้ นอกจากนี้ การผลิตสื่อไม่ได้ใช้เพียงความรู้ในการจัดทำเท่านั้น ต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตผล งานอีกด้วย เพราะจะทำให้ผลงานออกมาดูน่าสนใจ หลังจากกลับมาจากการฝึกอบรม วันนั้น จะสังเกตได้อย่างชัดเจนว่าทุกคนพยายามทำงานนำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ การเขียนบท ซึ่งเราได้เรียนรู้กันจากการสอบถาม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะ เป็นในรูปแบบของการที่อำเภอสอบถามจังหวัด และอำเภอสอบถามอำเภอ ทุกคนยินดี ให้คำปรึกษาและให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี

เปิดโอกาสให้แสดง

หลังจากที่เราได้ทดลองผลิตสื่อมาแล้ว ท่านผู้บริหารคือท่านเกษตรจังหวัดชลบุรี ได้มอบนโยบายให้มีการนำเสนอผลงานในที่ประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือนในรูปแบบ ของสไลด์มัลติมีเดีย โดยให้นำเสนอภารกิจที่ได้ปฏิบัติในรอบ ๑ เดือนที่ผ่านมาว่ามีอะไรบ้าง โดยมีวัตถุประสงค์ให้อำเภอได้มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากร รวมทั้งเป็นการรวบรวม

ผลงานที่ผ่านมา เมื่อถึงเวลาที่ต้องมีการใช้ข้อมูลต่างๆ สามารถค้นหาได้จากงานนำเสนอเหล่านี้ ถือว่านโยบายนี้เป็นส่วนสำคัญในการผลักดันการทำงานด้านสารสนเทศได้เป็นอย่างดี

ได้กำหนดเป็นวาระการประชุม ในวาระเรื่องสืบเนื่องและติดตามผลการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรในรอบเดือนที่ผ่านมา ให้อำเภอนำเสนอผลงานประจำเดือน และให้จังหวัดรายงานผลการติดตามนิเทศงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร พบว่า การนำเสนอผลงานส่งเสริมการเกษตรประจำเดือนได้มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นับเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรของสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ในด้านการพัฒนาสารสนเทศในการนำเสนอผลงานเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ข้อค้นพบ

สิ่งสำคัญนำสู่ความสำเร็จ

- หน่วยงานโดยเฉพาะผู้บริหารในทุกระดับให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากร และมีการส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง
- เริ่มจากความต้องการที่แท้จริงของผู้ที่ถูกพัฒนา ซึ่งต้องมีเครื่องมือในการค้นหาที่ดีและไม่ยาก
- เรียนรู้ สรุปรบทเรียนและนำไปสู่การแก้ไข เป็นปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ
- การเรียนรู้ร่วมกันจากความสำเร็จเล็กๆ นำไปสู่การขยายผล โดยใช้แบบอย่างความสำเร็จที่มี เพราะเชื่อว่าทุกหน่วยงานมีสิ่งที่ติดอยู่แล้ว ทำอย่างไรให้มีการขยายผล
- การเปิดโอกาสที่คนทำงานได้ show & share กับผู้อื่นเพื่อสร้างความมั่นใจ และเป็นกำลังใจในการพัฒนาตนเอง

ผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง สิ่งแรก คือการได้พัฒนาตนเอง เพิ่มพูนความรู้ สร้างทักษะ และประสบการณ์ให้กับตนเอง ได้เพื่อนร่วมงาน มีโอกาสได้พูดคุยแลกเปลี่ยน ช่วยกันแก้ไขปัญหา

ผลที่เกิดขึ้นกับงาน หากมองย้อนหลังกลับไปจะพบได้อย่างชัดเจนว่า งานของเรา พัฒนาก้าวไปข้างหน้ามากขึ้นทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศก้าวไกล ได้มีการพูดคุย แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในงาน และสามารถแก้ไขได้ด้วยความร่วมมือภายในหน่วยงาน นอกจากนั้นยังสามารถนำสิ่งที่เกิดขึ้นและค้นพบไปเป็นแนวทางการดำเนินงานในการ พัฒนาบุคลากรด้านอื่นๆ ต่อไป

ผลที่เกิดขึ้นกับองค์กร หลังจากที่ได้มีการพัฒนาการเรียนรู้ต่างๆ ที่ผ่านมา สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรีสามารถจัดทำงานนำเสนอให้มีรูปแบบที่น่าสนใจมากขึ้น มีภาพและเสียงประกอบ ทำให้แสดงออกถึงการพัฒนาและก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดนิ่ง เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่หน่วยงาน ซึ่งสามารถพัฒนาบุคลากรให้เป็นกำลังสำคัญในการทำงาน

แนวทางการพัฒนาบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี

แม่-นาผู้เก่ง

นายบุญลือ คงสูงเนิน : นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี

Tel: 089-2509059

“ มุ่งมั่น จริงจัง จริงใจ ”

นายทนงศักดิ์ พรายแก้ว นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี

Tel : 080-2902080 E-mail : tanongsak08@hotmail.com

“สังคมจะเป็นธรรม เพราะไม่เหยียบย่ำคนอื่น”

มีมติใหม่สำนักงานเกษตรอำเภอ

สำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ที่อยู่ในระดับพื้นที่ซึ่งใกล้ชิดกับเกษตรกรมากที่สุด มีบทบาทภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมและประสานการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการผลผลิต ส่งเสริมการผลิตพืช ประมง และปศุสัตว์ ขึ้นพื้นฐาน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรมีความอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน จังหวัดชลบุรี มีสำนักงานเกษตรอำเภอทั้งหมด ๑๑ อำเภอ การบริหารงานมีเกษตรอำเภอเป็นหัวหน้าสำนักงาน เจ้าหน้าที่ธุรการทำหน้าที่อำนวยความสะดวก และนักวิชาการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน

กรอบแนวคิดและการดำเนินงาน

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ ๕ คือ การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมของระบบราชการ จำเป็นต้องสร้างรูปแบบกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงให้เกิดขึ้น การจัดการกับสภาพแวดล้อมให้อุตสาหการเรียนรู้ รู้ทันโลก และปรับตัวทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลง ได้มีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี มาตรา ๓/๑ บังคับใช้ โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานและความพึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งลูกค้าของสำนักงานเกษตรอำเภอ มีทั้งเกษตรกร หน่วยงานราชการต่างๆ บริษัทเอกชน มาขอรับบริการเป็นประจำ ประกอบกับปัจจุบันเป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์ การเข้าถึงการบริการข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ต่างๆ เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้หลายช่องทาง สำนักงานเกษตรอำเภอจะต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการส่งเสริมและการให้บริการเกษตรกร ประชาชนอย่างทั่วถึง รวดเร็ว มีคุณภาพ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ ซึ่งสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ภายใน ๓ - ๕ ปี ข้างหน้า จะต้องปรับเปลี่ยนผู้บริหารในระดับอำเภอ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการเกษียณอายุ การเตรียมบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะไม่ให้เกิดรอยต่อระหว่างคนเก่าและคนใหม่ จำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรีจึงได้จัดเวทีให้กับว่าที่ผู้บริหารงานส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอรุ่นใหม่ที่จะเป็นพี่เลี้ยงของเกษตรกร และเป็นพี่เลี้ยงให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรน้องใหม่ ภายใต้แนวคิด “มิติใหม่สำนักงานเกษตรอำเภอ” โดยใช้กรอบแนวทางต้นแบบจากสำนักงานเกษตรอำเภอบ่อทอง โดย นายชนิต ภิญญากรณ์ เกษตรอำเภอบ่อทอง

ผลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และต้นแบบสำนักงาน

“มิติใหม่สำนักงานเกษตรอำเภอ” โดยยึดหลักการบริการงานแบบ ๔ m และ ๓ S

๑. (Money) งบประมาณ บริหารงบประมาณอย่างไรโปร่งใส เกษตรกรได้รับผลประโยชน์สูงสุด

๑.๑ การบริหารจัดการงบประมาณ มีแผนการใช้จ่ายงบประมาณด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ ค่าใช้สอย ค่าสาธารณูปโภค และควบคุมกำกับการใช้จ่ายให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด

๑.๒ โครงการส่งเสริมเกษตรกร มีแผนปฏิบัติงานโครงการที่ชัดเจน สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และปัจจัยการผลิต (Material) ที่สนับสนุนเกิดจากความ ต้องการของเกษตรกร โดยใช้แผนพัฒนาการเกษตรเป็นเครื่องมือ และบูรณาการกับ แผนของหน่วยงานต่างๆ ในระดับพื้นที่ มีการควบคุมกำกับการดำเนินงานตามแผนโดยการ ประชุมเจ้าหน้าที่ การรายงาน การติดตามนิเทศ และการวางระบบควบคุมภายใน

๒. (Man) การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน (Smart Man)

๒.๑ การพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับตำแหน่ง มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยใช้ช่องทาง/วิธีการการสอนงานโดยพี่สอนน้อง การให้เข้ารับ การอบรม/สัมมนาตามหลักสูตรที่สอดคล้องกับภารกิจงานที่รับผิดชอบ การฝึกงานเพื่อเพิ่ม

ทักษะในการทำงานโดยกระบวนการจัดการความรู้

๒.๒ การประสานงานภายในองค์กร มีการมอบหมายงานที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ตามความรู้ความสามารถ มีการประชุมเจ้าหน้าที่เป็นประจำตามระบบส่งเสริมการเกษตร เพื่อสื่อสารสร้างความเข้าใจร่วมกัน

๒.๓ การสร้างขวัญและกำลังใจ จัดทำตัวชี้วัดระดับบุคคลที่ชัดเจน มาตรฐานเดียวกันเป็นธรรมกับทุกคน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาความดีความชอบในการเลื่อนขั้นเงินเดือน การให้โบนัส จัดสวัสดิการ และการให้บริการเจ้าหน้าที่ภายในสำนักงานอย่างเหมาะสม เช่น อาหารกลางวัน กองทุนหมุนเวียน

๓. (MANAGEMENT) สำนักงาน โรงเก็บวัสดุ รถยนต์ ระบบคอมพิวเตอร์ เครื่องมือ อุปกรณ์ มีความเป็นระบบ ระเบียบ ชุมรื่น ใช้ประโยชน์ทุกพื้นที่ และพร้อมให้บริการ (Smart Office)

๓.๑ จัดระบบการบริหารสำนักงาน(องคเจดหลัก ๕ ส.) มีความเป็นระเบียบ แบ่งงานเอกสารจัดเป็นระเบียบ ความเป็นระบบ มีการกำหนดรหัสในการควบคุมค้นหา เพื่อความสะดวกรวดเร็ว ปรับภูมิทัศน์ภายในและภายนอกสำนักงาน ให้มีความร่มรื่นน่าทำงาน

๓.๒ ระบบข้อมูลและสารสนเทศ ระบบข้อมูลพื้นฐานทางด้านการเกษตร คู่มือทางเลือกเกษตรกร การพยากรณ์และการเตือนภัยธรรมชาติ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร โดยจัดทำเป็นเอกสารคำแนะนำ เอกสารความรู้ แผ่นปลิว แผ่นพับ จัดนิทรรศการ แสดงตัวอย่างของจริง และเผยแพร่ทาง Website

๓.๓ กาลิให้บริการจัดตั้งเป็น “ศูนย์บริการร่วม” เพื่อให้บริการเกษตรกร ประชาชนผู้มาใช้บริการ โดยจัดเป็นมุมรับแขก มีการบริการน้ำดื่ม เครื่องดื่ม เอกสารวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ Internet การตรวจวิเคราะห์ดิน ทำการตรวจวินิจฉัยโรคแมลงศัตรูพืช และการจัดทำทะเบียนผู้มาใช้บริการ และประเมินผลความพึงพอใจในการให้บริการ

๓.๕ จัดทำศูนย์โรงเรียนธุรกิจพอเพียงในสำนักงาน เพื่อการถ่ายทอดความรู้ และเป็นตัวอย่างให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติ มีแปลงเรียนรู้การผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารพิษ ไม้ผล การปลูกพืชผักในภาชนะ ตัวอย่างพันธุ์พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอ ได้แก่ มันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน แบบจำลองการเกษตรแบบผสมผสาน การเลี้ยงปลา การเลี้ยงไก่ไข่ การทำนาข้าว ซึ่งเกษตรกร และผู้สนใจสามารถเข้ามาเรียนรู้ มาศึกษา และฝึกปฏิบัติจาก ตัวอย่างของจริง

๔. เกษตรกร มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ (Smart Farmer)

๔.๑ ระบบข้อมูล สร้างระบบการจัดเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมโดยอาสาสมัคร เกษตร เกษตรหมู่บ้าน และคณะกรรมการบริหารศูนย์ วิเคราะห์ข้อมูล จัดทำเขตส่งเสริม การเกษตรเป็นรายพืช ได้แก่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น ข้าว พืชผัก พืชไร่ และไร่นาสวนผสม

๔.๒ การรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิต จุบรวมรวมและตลาดสินค้าเกษตร เพื่อสร้างความเข้มแข็ง รวบรวมสินค้าให้มีปริมาณที่มากเพียงพอกับความต้องการของพ่อค้า ลดต้นทุนการผลิต การขนส่ง และเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการตลาดและการสร้างเครือข่าย รวมทั้งสนับสนุนให้มีการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน

แนวทางการปฏิบัติข้อตกลงร่วมกันของสำนักงานเกษตรอำเภอ ดังนี้

- ๑) **สำนักงานเกษตรอำเภอ** จัดทำแผนการใช้ค่ายงบประมาณ แผนปฏิบัติงาน โครงการและควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน การสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามแผน ความต้องการของเกษตรกร
- ๒) **การพัฒนาบุคลากรและการจัดการความรู้ภายในองค์กร** เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ ต้องเข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับจังหวัดและอำเภอ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ จัดเก็บองค์ความรู้และเผยแพร่

คนละ ๑ เรื่อง โดยจัดบอร์ดแสดงองค์ความรู้ต่างๆ ที่สำนักงานและเผยแพร่ในเว็บไซต์

๓) การมอบหมายงานเจ้าหน้าที่ มีคำสั่งมอบหมายงานเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นปัจจุบัน และมีคำรับรองการปฏิบัติราชการ ที่เป็นตัวชี้วัดผลงานระดับบุคคล ๔) สำนักงานเกษตร

อำเภอ จัดระบบเอกสารยึดหลัก ๕ส. การปฏิรูประบบบริหารภายในและภายนอก

สำนักงาน วัสดุและอุปกรณ์สำนักงานพร้อมใช้งาน ๕) การจัดตั้งศูนย์บริการเกษตรกร

และศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ในสำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อการบริการและถ่ายทอดความรู้

ให้แก่เกษตรกร ๖) การสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร รวมกลุ่มผู้ผลิตเชื่อมโยง

การตลาดสินค้าเกษตร

ผลการดำเนินงาน

๑. สำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอ มีแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ผลการดำเนินงาน ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ เกษตรกรเป้าหมาย ๔,๘๒๕ คน ดำเนินการได้ ๔,๘๒๕ คน ร้อยละ ๑๐๐ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติจำนวน ๑ เรื่อง ร้อยละ ๙๙ ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ร้อยละ ๙๓ (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๔) และสนับสนุนปัจจัยการผลิต ตามแผนความต้องการของเกษตรกร

๒. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสำนักงานเกษตรอำเภอ มีการจัดเก็บและเผยแพร่องค์ความรู้คนละ ๑ เรื่อง และสำนักงานเกษตรอำเภอบ่อทอง หนองใหญ่ ศรีราชา บ้านบึง สัตหีบ พานทอง บางละมุง เกาะจันทร์ และพนัสนิคม มีการจัดบอร์ดเผยแพร่องค์ความรู้ และเอกสารวิชาการเป็นประจำ

๓. สำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอ จัดระบบการจัดเก็บเอกสารตามหลัก ๕ ส. สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อทอง หนองใหญ่ ศรีราชา สัตหีบ บ้านบึง พานทอง ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณสำนักงาน

๔. สำนักงานเกษตรอำเภอปอทอง และ หนองใหญ่ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ การเกษตรพอเพียงที่สำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อเป็นตัวอย่างและถ่ายทอดความรู้ สู่เกษตรกร มีแปลงเรียนรู้การผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารพิษ การปลูกผักไร้ดิน การปลูก พืชผักในภาชนะ ตัวอย่างพันธุ์พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอ ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน แบบจำลองการเกษตรแบบผสมผสาน การเลี้ยงปลา การเลี้ยงไก่ไข่ การทำนา ซึ่งเกษตรกร และผู้สนใจสามารถเข้ามาเรียนรู้ได้จากตัวอย่างของจริง

๕. สำนักงานเกษตรอำเภอบางละมุง และอำเภอสัตหีบ จัดตลาดนัดสินค้า เกษตรที่บริเวณหน้าว่าการอำเภอบางละมุง ทุกวันอังคาร และสำนักงานเกษตรอำเภอ สัตหีบ จัดตลาดนัดหน้าสำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า

๖. สำนักงานเกษตรอำเภอศรีราชา ปอทอง และอำเภอเกาะจันทร์ ดำเนินการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องปริ้นเตอร์ และเครื่องถ่ายเอกสาร เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการทำงาน

ผลที่ได้รับ

เจ้าหน้าที่ ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน งานส่งเสริมการเกษตรให้เป็นไปตามความต้องการของเกษตรกร ลูกค้า ผู้รับบริการ โดยสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว น้อมนำมาปฏิบัติ และปรับใช้ในการส่งเสริมการเกษตรทำให้เกษตรกร ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

หน่วยงาน เป็นสำนักงานเกษตรอำเภอ ที่มีความพร้อมในการให้บริการเกษตรกร ประชาน ผู้สนใจและหน่วยงานต่างๆ ที่รวดเร็ว มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่มีความ พึงพอใจ ภูมิใจ มีขวัญกำลังใจ และไม่มีภาระร้องเรียน

ระบบงาน มีระบบการทำงานที่ดี เกิดจากการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงในระดับหน่วยงานแบบบูรณาการ เป็นรูปแบบในระบบส่งเสริมการเกษตร

“จงทำงานทุกงานอย่างเต็มความสามารถ”

แม่=นางผู้ถึง

นางสุวิสาส์ กั่นตอนันตพร : นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี
E-mail: Sungkek@gmail.com Tel: 081-4293389

จัดซื้อจัดจ้างอย่างโปร่งใสนับปี

จุดเริ่มต้นการพัฒนา

สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องมีการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างในปีหนึ่งๆ รวมกันแล้วไม่น่าจะต่ำกว่า ๑๐๐ ครั้ง แต่สิ่งที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน คือ เมื่ออำเภอส่งเอกสารหลักฐานมาถึงจังหวัดแล้วมักเกิดความบกพร่อง ไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ซึ่งมาจากสาเหตุหลายประการ จากการทบทวนและตรวจสอบดูว่าสิ่งที่ผิดพลาดบ่อยๆ คืออะไรบ้าง พบว่าเกิดจาก

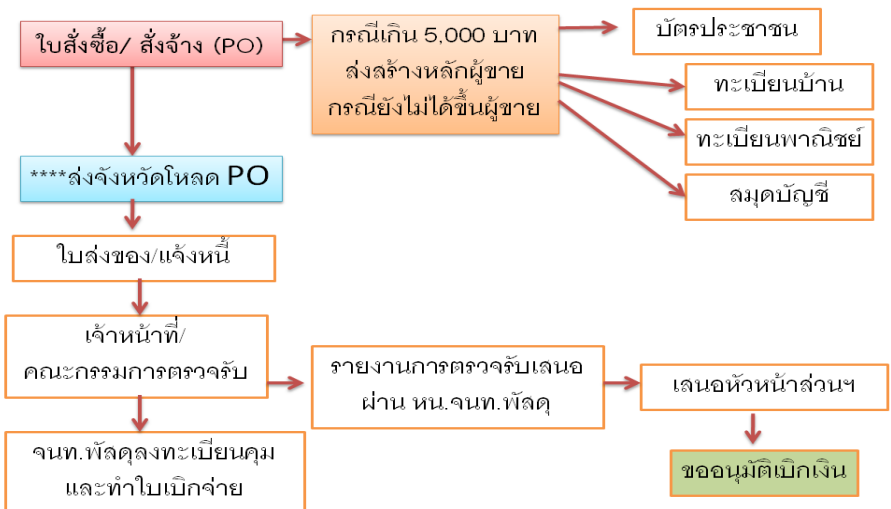
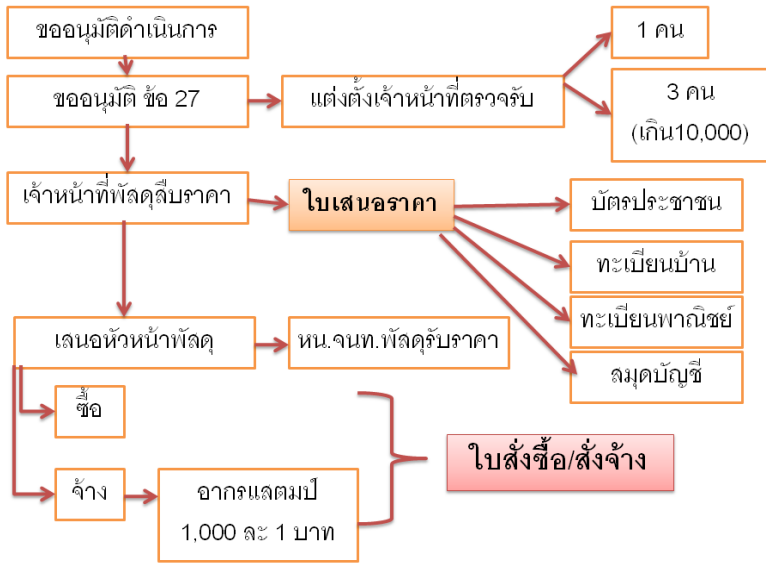
- ผู้รับผิดชอบโครงการไม่ลงนามกำกับรายชื่อเกษตรกรเข้าร่วมอบรม
- ไม่มีการแยกรายการที่มีทั้งซื้อและจ้าง โดยให้แยกเอกสารจัดซื้อ ๑ ชุด จัดจ้าง ๑ ชุด
- ส่งเอกสารไม่ทันกำหนดเวลา(เอกสารเงินยืม)
- เอกสารประกอบกรณิกายแนบมาไม่ครบ (ขาดใบงวด ใบสำคัญจ่าย ใบสำคัญรับ)
- พิมพ์เอกสารผิด (ไม่มีชื่อโครงการ และอื่นๆ)
- ไม่ระบุแหล่งเงินที่จะขอเบิกและรหัสกิจกรรม

ผลกระทบที่เกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ธุรการที่สำนักงานเกษตรอำเภอ ต้องนำเอกสารไปแก้ไข ทำให้การเบิกจ่ายเงินล่าช้าออกไป ๑ เดือน เมื่อทราบสาเหตุที่เกิดขึ้น ก็คิดที่จะหาแนวทางแก้ไข แต่จะเริ่มแก้ไขอย่างไร ขณะนั้นได้เริ่มคิดแล้วว่าเราต้องหาโอกาสและเวลาในการประชุมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานในระดับอำเภอก่อนในเรื่องต้น

ใช้เวที DW ในการแก้ปัญหาร่วมกัน

ใช้เวทีของการสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับอำเภอ ในวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ ผู้เข้าสัมมนาประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี เจ้าพนักงานธุรการสำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ อำเภอละ ๒ คน และเจ้าหน้าที่จากฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ รวมทั้งสิ้น ๒๒ คน ในการพูดคุย และประชุมหารือถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและหาทางแก้ปัญหาร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้หัวข้อการพูดคุย คือขั้นตอนการจัดซื้อ/จัดจ้างโดยวิธีตกลงราคา ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และฉบับแก้ไข เมื่อทุกคนทราบปัญหาร่วมกัน จึงให้เจ้าหน้าที่ธุรการระดมสมอง และบอกถึงวิธีปฏิบัติของตนเอง รวมทั้งแนวทางการแก้ไข ความผิดพลาด และได้มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการจัดซื้อจัดจ้างร่วมกัน ดังนี้

ขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง

การตรวจสอบเอกสารก่อนส่งจังหวัด

กำหนดให้มีการตรวจสอบเอกสารให้ครบตามรายการและเรียงลำดับในการส่ง ดังนี้

- หนังสือนำส่ง
- ใบสำคัญรับเงิน/ใบสำคัญจ่ายเงิน
- ใบตรวจรับ
- ใบส่งชื่อ/ส่งจ้าง
- ใบเสนอราคา (พร้อมหลักฐานประกอบ)
- ขออนุมัติจัดซื้อ/จัดจ้าง (ตามข้อ ๒๗)
- ขออนุมัติดำเนินการ
- สำเนาหนังสือจัดสรรโครงการ
- ทะเบียนคุม
- รายงานการตรวจรับ
- ใบส่งของ/ใบแจ้งหนี้
- ขออนุมัติรับราคา

การแก้ไขเบื้องต้น

- แจ้งให้ผู้รับผิดชอบโครงการฯ ทราบ
- เจ้าหน้าที่ธุรการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารก่อนส่ง
- หลักฐานการจ่ายเงินบุคคลภายนอกใช้แบบฟอร์มให้ถูกต้องตามที่กำหนด

สิ่งที่เกิดขึ้น

หลังจากที่ได้มีข้อตกลงร่วมกันแล้ว ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตามแนวทางนี้ร่วมกัน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในประเด็น ดังนี้

ตนเอง เจ้าพนักงานธุรการ สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ ได้พัฒนาตนเอง รู้จักวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และเรียนรู้วิธีการการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

งาน ทำให้มีการพัฒนางานที่ทำอยู่ ณ ปัจจุบัน เกิดความผิดพลาดน้อยลง งานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น จากการเก็บสถิติข้อมูลความผิดพลาดในการเบิกจ่ายก่อน มีแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ๒๕๕๔ พบว่า เกิดข้อผิดพลาดที่ลดลงไปประมาณร้อยละ ๘๒ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นเรื่องที่เกิดผลขาด	ก่อนกำหนดแนวทางร่วม เม.ย. - พค. ๕๔	มีแนวทางปฏิบัติร่วม ก.ค. - ส.ค. ๕๔	ลดลงร้อยละ
๑. การลงชื่อรับรองเกษตรกร เข้าอบรม	๑๒	๔	๖๗
๒. ส่งเอกสารเบิกจ่ายไม่ครบ	๑๘	๓	๘๓
๓. ส่งใช้เงินเอ็มไม่ทันกำหนด	๖	๑	๘๓
๔. การแยกเอกสารจัดซื้อจัดจ้าง	๙	๑	๘๙
๕. พิมพ์เอกสารผิดพลาด	๑๗	๓	๙๒
๖. ไม่ระบุแหล่งเงินงบประมาณ	๔	๐	๑๐๐
รวม	๖๖	๑๒	๘๒

องค์กร การเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนงาน งานบรรลุเป้าหมาย นอกจากนั้นยังทำให้บุคลากรมีความเข้าใจ และมีความรอบคอบ แม่นยำมากขึ้น

แนวทางการพัฒนางานจัดซื้อจัดจ้างสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรีได้ตามแผนผัง คือ

แม่ = นักผู้ทรง

นายชัยวัต อินทรณรงค์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี

Tel : 0819964077

“ วิจัยเพื่อพัฒนา ”

นางสาวชลัษกร วิมลรัตน์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี

E-mail: tananunon@hotmail.com Tel: 038-278187 ต่อ 19

“การลงมือทำดีกว่าคำพูดที่สวยหรู”

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่งังจีน

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดชลบุรี

ปี ๒๕๕๓ จังหวัดชลบุรี ได้รับงบประมาณจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนขึ้นจำนวน ๖ ศูนย์ใน ๖ อำเภอ ละ ๑ ศูนย์ คือ หนองใหญ่ บ้านบึง ศรีราชา บางละมุง พนัสนิคม และบ่อทอง ซึ่งเป็นพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญของจังหวัด แต่ด้วยจังหวัดชลบุรีมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในทุกอำเภอ

จึงมีการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนขึ้นเองอีก ๔ ศูนย์ ๔ อำเภอ คือ เกษะจันทร์ เมือง สัตหีบ และพานทอง จึงทำให้มีศูนย์ฯ ครบทุกอำเภอ กิจกรรมภายในศูนย์ฯ มีการรับสมัครเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังเข้าร่วมเป็นสมาชิกศูนย์ ๓๐ ราย มีการจัดทำสถานที่ทำการศูนย์ฯ จัดตั้งคณะกรรมการ มีการถ่ายทอดความรู้เรื่องเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง และฝึกปฏิบัติการป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้งในหลายฯ วิธีที่กรมส่งเสริมการเกษตรได้ให้แนวทาง มีการจัดหาอุปกรณ์สำหรับเลี้ยงแมลงข้างปีกใส่ และแตนเบียน

การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่เป็นอยู่

ศูนย์ฯมีการดำเนินงานตามกิจกรรมที่วางไว้ครบถ้วน ได้ตามเป้าหมาย แต่หากถามถึงการจัดการศูนย์ฯ ที่จะสามารถเป็นศูนย์จัดการศัตรูพืชที่พร้อมจะช่วยกันแก้ไขปัญหาเรื่องเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังได้หรือไม่ และมั่นใจหรือไม่ที่ในปีต่อไปจะสามารถควบคุมไม่ให้มีการระบาดของเพลี้ยแป้งได้ มีการร่วมแรงร่วมใจของสมาชิกมากพอ และศูนย์ฯสามารถผลิตศัตรูธรรมชาติแล้วปล่อยในพื้นที่เองได้ หากถามหลายๆ คนก็จะได้คำตอบที่เหมือนกันคือ ไม่แน่ใจว่าจะสามารถดำเนินการได้ดังที่ตั้งหวังไว้ อีกทั้งยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานต่างๆ อีกมาก เนื่องด้วยศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นศูนย์ฯ ที่จัดตั้งใหม่ และนี่คือจุดเริ่มต้นของการวิจัยพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดชลบุรี

ค้นหาปัญหาที่แท้จริง

สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ได้จัดให้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยน ระดมความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ทั้งที่รับผิดชอบศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและไม่ได้รับผิดชอบศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับจังหวัด (DW) เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๔ ในประเด็นของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และแนวทางแก้ไขของปัญหาต่างๆ ในการดำเนินงานและโจทย์ที่สำคัญที่สุด คือจะอย่างไรให้ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนยั่งยืน

จากการระดมความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้ค้นพบปัญหาของการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ดังนี้ ๑) สมาชิกศูนย์ฯ ยังขาดความมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ๒) ขาดแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ฯ ที่ดี ๓) กิจกรรมของศูนย์ฯ ไม่ต่อเนื่อง ๔) สถานที่ตั้งศูนย์ฯ บางแห่งไม่เหมาะสม ๕) ขาดข้อมูลพื้นฐานของศูนย์ฯ ๖) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ในด้านการจัดการศัตรูพืชน้อย ๗) งบประมาณดำเนินการไม่เพียงพอ ๘) ขาดสื่อสำหรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี

หาแนวทางแก้ไขปัญหา

เมื่อได้ค้นพบปัญหาแล้ว ก็ต้องหาแนวทางแก้ไขปัญหากัน วิธีหนึ่งของการหาแนวทางแก้ไขปัญหา คือ การพูดคุยแลกเปลี่ยนการดำเนินงานของแต่ละศูนย์ฯ ว่ามีการดำเนินงานอย่างไร ผลที่ได้เป็นอย่างไร จนทำให้ได้แนวทางแก้ไขปัญหาโดยแบ่งเป็น ๗ ด้าน ดังนี้

ด้านสำนักงานศูนย์ฯ มีอาคารมั่นคง มีสถานที่เพาะเลี้ยงแมลง อยู่ใกล้ชุมชน และมีการคมนาคมสะดวก

ด้านคณะกรรมการฯ มีคณะกรรมการ ๕-๑๐ คน มีกรรมการที่ปรึกษาที่เป็นผู้นำ อบต. หรือจากหน่วยงานอื่นๆ และ บ้านของสมาชิกอยู่ใกล้กัน

ด้านข้อมูลของศูนย์ฯ มีข้อมูลพื้นฐาน ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม มีการเตือนการระบาด และการป้องกันการระบาด

ด้านการบริหารศูนย์ฯ สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ฯ เจ้าหน้าที่ต้องประสานงาน ดูแลสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการประชุมกรรมการและสมาชิกเป็นประจำ และจัดให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเรื่องของการศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้อง การตรวจแปลงสม่ำเสมอ การติดตามการระบาดอย่างต่อเนื่อง การผลิตแมลงศัตรูธรรมชาติ การจัดเวรคณะกรรมการศูนย์ฯ เพื่อการรายงานสัปดาห์ส่งข้อมูลอุปกรณ์ต่างๆ และการดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีตามระบบโรงเรียนเกษตรกร

ด้านงบประมาณ จัดทำโครงการขอรับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของ ศูนย์ฯ จากแหล่งต่างๆ ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ./ อบต./เทศบาล) และงบบุคลากรจังหวัดชลบุรี

ด้านวิชาการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเกษตรกร ต้องเข้ารับการอบรม ได้รับความรู้จากกรมส่งเสริมการเกษตร ทั้งจากสำนักงานเกษตรจังหวัด ศูนย์บริหารศัตรูพืช จังหวัดชลบุรี และกรมวิชาการเกษตร

ด้านสื่อ จัดทำเอกสารเผยแพร่ เช่น แผ่นพับ หนังสือ ไปสเตอร์ และตัวอย่าง ของจริงต่างๆ เช่น เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง แมลงศัตรูธรรมชาติ วัสดุอุปกรณ์สำหรับการเลี้ยงแมลง

หินทางสู่ความยั่งยืนของศูนย์ฯ

โจทย์ที่สำคัญของการวิจัยครั้งนี้ คือหาแนวทางที่จะทำให้ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีความยั่งยืน สามารถเป็นศูนย์ฯ ที่แก้ไขปัญหาการระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังได้ โดยต้องพัฒนาให้เกิดผล คือ

๑. ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจะต้องมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
๒. คณะกรรมการมีความเข้มแข็ง
๓. สมาชิกทุกคนให้ความร่วมมือ
๔. สมาชิกมีการระดมทุน มีหุ้น เป็นเจ้าของร่วมกัน
๕. จำนวนสมาชิกต้องมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

การดำเนินงานวิจัยสู่การแก้ไขปัญหา

จากแนวทางแก้ไขปัญหาคู่ที่ได้ในเบื้องต้น สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ได้ดำเนินการ ในบางประเด็นแล้ว เช่นด้านสื่อถ่ายทอด ดำเนินการจัดทำเอกสารเผยแพร่ จำนวน ๑ เรื่อง คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังซึ่งเป็นการรวบรวมความรู้ที่เหมาะสม ในการผลิตมันสำปะหลัง และการป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังโดยวิธีต่างๆ เพื่อจะ ได้สนับสนุนให้กับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต่อไป และด้านวิชาการ ได้ดำเนินการจัดฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และฝึกปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบตำบล และเกษตรกร ที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ภายใต้โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๕๔ ดังนี้

วันที่ ๒๒ - ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๔ นำเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน ๖ คน และเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๓๐ คน เข้ารับการอบรมความรู้ และศึกษาดูงานด้านการป้องกันและกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง ณ ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องสรีรวิทยาของมันสำปะหลัง พร้อมฝึกปฏิบัติการเลี้ยงแมลงศัตรูธรรมชาติ เพื่อการป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง โดยได้รับความอนุเคราะห์วิทยากรจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ และศูนย์บริหารศัตรูพืชจังหวัดชลบุรี ณ ห้องประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี

ต่อจากนั้นศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้มีการนัดคณะกรรมการและสมาชิกเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อนำผลจากการระดมความคิดเห็นในวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๔ และความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน การฝึกอบรมเกี่ยวกับมันสำปะหลัง เมื่อวันที่ ๒๒-๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๔ และ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ มากำหนดแนวทางในการดำเนินงาน ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ยั่งยืนของแต่ละศูนย์ฯ พร้อมทั้งส่งรวบรวมแจ้งให้สำนักงานเกษตรจังหวัดทราบ

ผลที่ได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้

แนวทางสู่ความยั่งยืนของศูนย์ฯ

๑. ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จะต้องมิกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีบทบาทสำคัญในการเฝ้าระวัง เตือนภัย การถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิก และเกษตรกรทั่วไปในระดับพื้นที่ โดยมีการดำเนินงานในรูปแบบ คณะกรรมการ มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลเป็นที่ปรึกษา และประสานงาน

ดังนั้น การดำเนินการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจะต่อเนื่องและยั่งยืนหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

- สถานที่ตั้งศูนย์ จะต้องอยู่ในชุมชน (ใกล้พื้นที่ที่มีปัญหา) มีอาคารที่มั่นคง การคมนาคมสะดวก มีสถานที่ในการดำเนินกิจกรรม (จัดทำแปลง/ผลิตศัตรูธรรมชาติ)
- คณะกรรมการบริหารศูนย์ มีการประชุม และติดตามการระบาดของศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง
- มีการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- สมาชิกและเกษตรกรทั่วไปให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์
- เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบศูนย์และคณะกรรมการจะต้องมีความพร้อมด้านวิชาการ
- มีความพร้อมด้านบุคลากร/วัสดุ/อุปกรณ์/ข้อมูล และงบประมาณ
- มีแผนการดำเนินงาน รายเดือน/รายปีของศูนย์ ที่ชัดเจน พร้อมแผนปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่

- มีการกำหนดเขตการระบาดของศัตรูพืช เช่น เขตที่ระบาดรุนแรง เขตควบคุมการระบาด เขตที่ไม่มีการระบาด เพื่อจะได้กำหนดแนวทางในการป้องกันกำจัด
- สมาชิกมีความเชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาของศูนย์

๒. คณะกรรมการมีความเข้มแข็ง

- คณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือก จะต้องมีความตั้งใจมุ่งมั่นในการทำงาน มีประสบการณ์ด้านการเกษตร และเป็นที่ยอมรับของเกษตรกรในพื้นที่
- คณะกรรมการมีความสามารถในการประสานงานได้เป็นอย่างดี

๓. สมาชิกทุกคนต้องให้ความร่วมมือ

- จะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้สมาชิก ทำให้สมาชิกได้เห็น ได้เรียนรู้
- สมาชิกจะต้องรับแจ้งศูนย์ ให้ทราบกรณีมีศัตรูพืชระบาดในพื้นที่

๔. สมาชิกมีการระดมทุน มีหุ้น เป็นเจ้าของร่วมกัน

ศูนย์ฯ จะต้องมีความพร้อมในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาด้านศัตรูพืช ดังนั้นการระดมทุนของกลุ่มจึงเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างทันทั่วถึง หรือการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้น ก่อนได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐและอื่นๆ

๕. จำนวนสมาชิกต้องมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

เกษตรกรทุกคนจะต้องเป็นสมาชิกของศูนย์ฯ ถึงจะสามารถแก้ไขปัญหาคาการระบาดของศัตรูพืชได้

ผลที่เกิดขึ้น

ความภูมิใจ ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการรวบรวมและแก้ไขปัญหาคาการดำเนินการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาความรู้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเกษตรกรให้ได้รับความรู้และเทคโนโลยีในการปลูกมันสำปะหลังและการป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้ง

ตนเอง ได้ฝึกการคิด การวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่างๆ ได้รับความรู้เรื่องการจัดการเพลี้ยแป้ง และการปลูกมันสำปะหลังเพิ่มขึ้น และได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ร่วมงานทุกระดับ

งาน การปฏิบัติงานเป็นระบบมากขึ้น มีแนวทางในการปฏิบัติงานไปสู่ความยั่งยืนของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อันส่งผลให้มีความหมายเดียวกันระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ระดับจังหวัด และเกษตรกร ทำให้งานราบรื่นยิ่งขึ้น

หน่วยงาน มีแนวทางในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนไปสู่ความยั่งยืนเจ้าหน้าที่มีความรู้และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้ง

แม่=นาพี่เก่ง

“R2R ช่วยพัฒนางานประจำ
เป็นช่องทางชั้นนำที่สดใส
เกิด KM เกิดปัญญาพาก้าวไกล
คน องค์กร พัฒนาไวใส่ใจทำ
เดิมทีคิดว่ายาก...อยากลองนั่ง
ทุกคนรักพร้อมใจจะฝ่าหา
ช่วยกันเสริมเต็มเต็มจากตำรา
เพื่อนำพากรมส่งเสริมการเกษตรไทย”

นายสมชาย พรุเพชรแก้ว : นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดพังงา
E-mail : pchai.77@hotmail.com Tel. 089-7935774

“ R2R สร้างโอกาส ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง
ฝึกการทำงานอย่างเป็นระบบ ทำให้สนุกกับงาน
ที่ไม่ได้ทำไปวันๆอีกต่อไป”

นางสุภาภรณ์ คงฉิม : นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดพังงา
E-mail : skongchim@hotmail.com Tel. 089-8703460

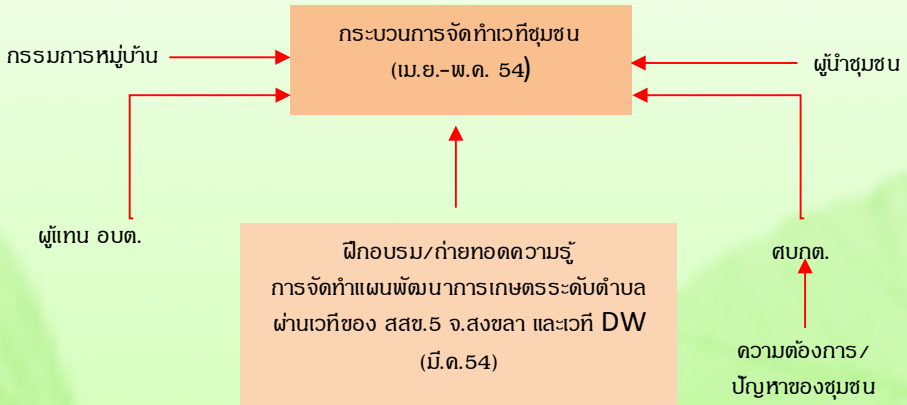
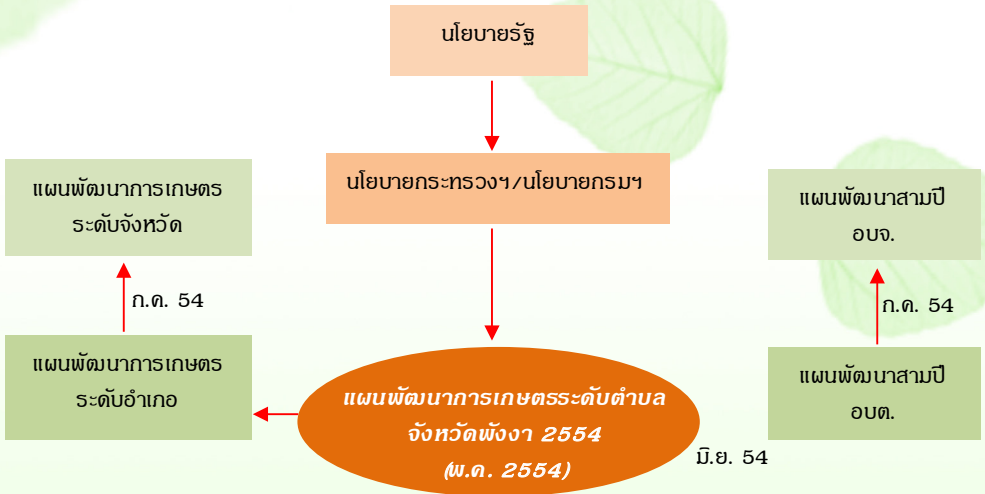
การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรจังหวัดพังงา

จุดเริ่มต้นการพัฒนา

นายอรรถ อินทลักษณ์ อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร มีนโยบายเน้นหนักในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ทั้งในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถทราบแนวทางในการพัฒนาในพื้นที่รับผิดชอบอย่างเป็นทางการ เกิดการพัฒนาด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง โดยการบูรณาการแผนงาน/โครงการ ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ หมวดที่ ๓ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ (มาตรา ๙-๑๙) กำหนดให้ส่วนราชการต้องจัดทำแผนปฏิบัติการ ราชการให้มีเป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงาน พร้อมทั้งประมาณการรายได้รายจ่ายและทรัพยากรที่ใช้ และกรมฯ ได้กำหนดให้ทุกตำบลต้องจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗ พร้อมทั้งให้เสนอแผนงาน/โครงการผ่าน อบต. เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชนหรือหน่วยงานของรัฐจะต้องมีแผนพัฒนาด้านการเกษตรที่มีข้อมูลพื้นฐานครบถ้วน ถูกต้อง ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน สามารถตอบสนองการพัฒนาชุมชน อำเภอ จังหวัด และประเทศได้อย่างถูกต้อง

ในการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีปัจจัยมากมายที่มีผลต่อการสนับสนุนงบประมาณ เช่น การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ความชัดเจนของงานโครงการ ประเภทของโครงการ วงเงินงบประมาณ จำนวนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษา ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนงบประมาณของ อบต.

เส้นทางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จังหวัดพังงา

โอกาสการพัฒนาแผนฯ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการทุกปี การวัดผลสัมฤทธิ์ของแผนฯ ส่วนหนึ่ง คือแผนฯ ต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากอบต. ทั้งนี้ เกษตรจังหวัดพังงา หัวหน้ากลุ่ม/ฝ่าย เกษตรอำเภอ และเจ้าหน้าที่ทุกคนให้การสนับสนุน และให้ความเห็นชอบในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗ ที่มีคุณภาพ ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร และจังหวัดพังงา จำนวน ๘ อำเภอ ๔๗ ตำบล

กรณีปฏิบัติ

มกราคม ๒๕๕๔ : นำเสนอ/ชี้แจงการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗

ไปค้นพบ

แผนพัฒนาการเกษตร

แผนพัฒนาเกษตรระดับตำบล ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗ ของจังหวัดพังงา จำนวน ๔๗ ตำบล พบว่า แผนพัฒนาการเกษตรส่วนมากมีประเด็นที่สำคัญครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์ในการจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลตามแนวทางของกรมส่งเสริมการเกษตร แต่มีบางประเด็น ที่ไม่ได้กำหนดรายละเอียดในแผนพัฒนาการเกษตร ซึ่งมีจำนวนมากกว่า ร้อยละ ๓๐ ประกอบด้วย พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และแมลงพื้นเมือง ร้อยละ ๗๖.๖ การอธิบายกระบวนการ จัดตั้งเวทีชุมชน ร้อยละ ๕๓.๒ ภาวะหนี้สิน ร้อยละ ๔๔.๗ และการส่งเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางเลือก ร้อยละ ๓๘.๓

ปัจจัยในการสนับสนุนงบประมาณของอบต.

การให้การสนับสนุนงบประมาณจาก อบต. ซึ่งความคิดเห็นของนายก อบต. จำนวน ๔๒ แห่ง พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้การสนับสนุนงบประมาณ ในระดับมากที่สุด ร้อยละ ๑๐๐ ประกอบด้วย โครงการเร่งด่วนของชุมชน รายละเอียดโครงการมีความชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ทันทีที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของ อบต. งบประมาณไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท มีเจ้าหน้าที่ของ อบต. เข้าร่วมในการจัดทำแผนฯ และเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตรมีสัมพันธภาพที่ดีต่อนายก อบต. ปัญหาในการสนับสนุนงบประมาณ ของ อบต. เนื่องจาก อบต. มีงบประมาณจำกัดในการสนับสนุนแผนงาน/โครงการ

ผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง

สนุกกับการทำงาน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง การทำงานเป็นไปอย่างมีระบบ ผลงานมีหลักฐานอ้างอิงได้อย่างชัดเจน ได้มุมมองการทำงานที่แตกต่างออกไป และกว้างขึ้น เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานสามารถมองเห็นแนวทางในการทำงานเชิงวิชาการเพื่อปรับระดับตำแหน่งที่สูงขึ้นในอนาคตได้

ผลที่เกิดขึ้นกับงาน

งานในหน้าที่ความรับผิดชอบ มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจกระบวนการในการปฏิบัติงานตรงกัน สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา งานอื่นๆ พร้อมสามารถเสนอแนะเพื่อนร่วมงานในการจัดกระบวนการในการทำงานให้ดีขึ้น

ผลที่เกิดขึ้นกับองค์กร

- องค์กรมีแผนพัฒนาด้านการเกษตรที่มาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง
- องค์กรสามารถกำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาได้อย่างถูกต้องทิศทาง
- องค์กรสามารถสนับสนุนกำหนดช่องทางในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- องค์กรได้รับความไว้วางใจจากชุมชนพร้อมสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันระหว่างองค์กรกับชุมชน

คราใดที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
เมื่อนั้นได้แนวคิดใหม่ๆ และได้พลิกฟื้นคืนความจำที่หลับไหล
สรุปได้ว่า ดี คู่คุณค่า กับการได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
สู่การพัฒนางาน องค์กร และเกษตรกรที่เรารัก
แม้ว่าวันนี้จะไม่สำเร็จเต็มร้อย
แต่ความรู้นี้จะสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้อีกยาวนาน
ดังคำว่า

“ไปซีความลัษแควตัวเราไปลัษเล็ก”

แม่=นางพี่นาง

นายชัช ชำเอี่ยม : นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท
E-mail chinchainat@hotmail.com Tel: ๐๕๖-๔๒๑๕๑๒

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การป้องกันกำจัด

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลแบบผสมผสาน : กรณีศึกษาโรงเรียนเกษตรกรรมบ้านบางกระบือ

ม.๖ ต.ตลุก อ.สรรพยา จ.ชัยนาท

จังหวัดชัยนาทสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ถ่ายทอดความรู้การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสานแบบมีส่วนร่วมสู่เกษตรกร ดังนี้ ปี ๒๕๕๒ จำนวน ๒๐ กลุ่ม ปี ๒๕๕๓ จำนวน ๔๐ กลุ่ม และปี ๒๕๕๔ จำนวน ๔๐ กลุ่ม แต่พบว่าการปลูกข้าวของเกษตรกรยังคงใช้การเตรียมดินด้วยการเผาตอซังและฟางข้าว การใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ไม่ต้านทาน การใช้อัตราเมล็ดพันธุ์เกิน ๒๐ กก./ไร่ การใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีที่ไม่ถูกต้องและมากเกินไปจนเกินความจำเป็น รวมถึงการนำความรู้เรื่องสารสมุนไพรรักษาโรคพืชมาใช้ไม่กว้างขวางเท่าที่ควร ส่งผลให้เกิดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะระหว่างเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๓ - เมษายน ๒๕๕๔ จังหวัดชัยนาทมีพื้นที่เสียหายและได้รับผลกระทบทั้งสิ้นจำนวน ๑๒,๖๗๕ ไร่ พื้นที่ ๑๗๓,๘๗๓ ไร่

จากสภาพปัญหาดังกล่าว การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลแบบผสมผสาน : กรณีศึกษาโรงเรียนเกษตรกรรมบ้านบางกระบือ ม.๖ ต.ตลุก อ.สรรพยา จ.ชัยนาท เพื่อให้ใช้ได้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และวิถีชุมชน ส่งผลถึงประสิทธิภาพและเกิดนวัตกรรมใหม่สำหรับการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลต่อไป

แนวคิดการดำเนินงาน

การยอมรับของเกษตรกร เกิดจาก

- ๑) การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม เช่น การวิเคราะห์ปัญหา การจัดทำแผนการเรียนรู้
- ๒) การให้โอกาสและการยอมรับ
- ๓) กระบวนการทำงานและ
- ๔) บทบาทของเจ้าหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน

การสร้างแรงจูงใจเกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมกับการเรียนรู้ โดย การประเมินสถานการณ์ การพัฒนาองค์ความรู้ การออกแบบ และการทดลองด้วยเกษตรกร

กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

เกษตรกรนำความรู้สู่การปฏิบัติ

การเชิงฉวมการ สร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน ด้วยการระดมความคิดจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอาทิเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำสำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอ อำเภอละ ๑ คน และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต ๕ จังหวัดชัยนาท ศูนย์บริหารศัตรูพืชชัยนาท สถานีพัฒนาที่ดินชัยนาท ศูนย์วิจัยข้าวชัยนาท และศูนย์ส่งเสริมวิศวกรรมเกษตรเขตที่ ๑ ชัยนาท การดำเนินการโดยเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวนำเสนอปัญหา อุปสรรค และแนวความคิดการถ่ายทอดความรู้แบบมีส่วนร่วมสู่เกษตรกร ผลที่ได้รับเกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้พร้อมที่จะนำไปถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรผู้เป็นวิทยากรเกษตรกร จำนวน ๔๐ กลุ่มๆ ละ ๒ คน รวมทั้งสิ้น ๘๐ คน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน โดยมีวิทยากรเกษตรกรจากบ้านบางกระเบียน จำนวน ๒ ราย เข้าร่วม คือ นายชะลอ รักษาวิงสรรค์ และนางขันทอง มากพุ่ม

คัดเลือกเกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมการเชิงฉวมการ จำนวน ๒๑ คน ดังนี้

๑. นางชวนชม พานเที่ยง ๒. นางพรพิมล โพธิ์เรือง ๓. นางสาวเลย เครื่องประดิษฐ์
๔. นายพิเชษฐ น้อยเจริญ ๕. นางพนาทิพย์ จันท์คง ๖.นางจิตติมา ชัยโชติ
๗. นายบุญนำ ชุนตั้ง ๘. นางจ่านงค์ บำรุงรักษ์ ๙. นายประยุทธ แก้วมานพ
๑๐. นายเสรี ตองอ่อน ๑๑. นางวันดี โพธิ์ดาษ ๑๒. นางสมพิศ ตั้งขัว ๑๓.นางสำรวง เกิดเล็ก
๑๔. นางบุญธรรม คุ่มปรางค์ ๑๕. นางสนม โพธิ์ดาษ ๑๖. นายเด่น มาสำราญ
๑๗. นางมณฑา ทริพย์ปราชญ์ ๑๘. นางมาลี ขุนพรหม ๑๙. นางเฉลียว ภู่วัฒน
๒๐. นางหลิ่ง โพธิ์ดาษ ๒๑. นายพุง สงพูล (ปราชญ์ชาวบ้าน) ซึ่งนับเป็นโอกาสที่ดีเนื่องจากมีปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมเพื่อการนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน

การสร้างและแสวงหาความรู้ โดยศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องจากเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน และภายนอกองค์กร อาทิ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเกษตรกรต้นแบบ โดยมีนายวิระศักดิ์ อัดโตไพศาล เกษตรจังหวัดชัยนาท และนายโสภณ ทองโพงาม หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ตรวจสอบให้คำแนะนำ รวมทั้ง นายอเนก สุภานักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ให้การสนับสนุนข้อมูลการเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร จัดทำเอกสารจำนวน ๓ เรื่อง คือ ๑. คู่มือวิทยากรข้าวประจำท้องถิ่น ๒. ภูมิปัญญาชาวบ้าน และ ๓. องค์ความรู้ชาวนา

การนำสู่การศึกษา การจูงใจเกษตรกร ที่แจ้งวัตถุประสงค์ นำเสนอผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และออกแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกร โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม เพื่อการเรียนรู้ร่วมกันอย่างทั่วถึง

สร้างการยอมรับของเกษตรกร เริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการเรียนรู้ โดยให้แต่ละกลุ่มทำปฏิทินการปลูกข้าว วิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุของปัญหา รวมถึงต้นทุนการปลูกข้าว จากการสังเกต เกษตรกรบางส่วนไม่ให้ความสนใจที่จะนำเสนอมูล แนวทางแก้ไข แนะนำให้วิทยากรเกษตรกรสอบถาม โดยใช้คำถามว่า “ทำไม” “เพราะอะไร” และ “เป็นอย่างไร” ผลการตอบรับเกษตรกรจะสนุกสนานกับการดำเนินงาน

การจัดทำแปลงทดลอง และการลงสำรวจ ทุกครั้งของการเรียนรู้จะให้เกษตรกร ลงสำรวจ เพื่อการเรียนรู้และติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชทุกสัปดาห์ เพื่อเรียนรู้ระบบนิเวศน์ ในนา ประเมินสถานการณ์ศัตรูพืชร่วมกัน ผลที่ได้รับ เกษตรกรจะสนุกสนาน และสนใจ การเรียนรู้มากกว่าที่จะรับฟังเจ้าหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ในห้องเรียน

ปัญหาที่พบ

เนื่องจากฤดูปลูกข้าวนานปี ๒๕๕๔ เกษตรกรปลูกข้าวเร็วกว่าแผนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทำให้ขาดการจัดทำแปลงเรียนรู้พิสูจน์ทราบ ตั้งแต่การเตรียมดินโดยไม่เผาตอซัง ฟางข้าวและการดูแลรักษาาร่วมกัน ซึ่งได้แก้ปัญหาด้วยการศึกษาจากแปลงของ นายพยุ่ง สงพล ซึ่งได้ปลูกข้าวตามหลักวิชาการที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้บ่อยครั้งจาก เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล เปรียบเทียบกับแปลงนาของเกษตรกร ซึ่งเตรียมดิน ด้วยการเผาตอซังฟางข้าว อีกทั้งใส่ปุ๋ยและฉีดพ่นสารเคมีตามปฏิทินที่กำหนดไว้ (การสรุปผล รอกการเก็บเกี่ยว)

ผลที่ได้รับ

ผลการดำเนินงานที่ได้รับของเกษตรกร เกษตรกรได้เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ลดการใช้ ปุ๋ยเคมี และสารเคมี โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล และวิทยากรเกษตรกร เป็นพี่เลี้ยง (ต้นแบบการผลิตและผลตอบแทนรอกการเก็บเกี่ยวผลผลิต) ไม่พบการระบาดของ เพี้ยกระโดดสีน้ำตาล

ผลการดำเนินงานที่ได้รับต่อองค์กร การทำ R2R ร่วมกันส่งผลให้เจ้าหน้าที่แต่ละอำเภอ ผู้รับผิดชอบในแต่ละศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนภายใต้โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตพืชปลอดภัยได้มาตรฐาน ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของเกษตรกร และการนำองค์ความรู้ที่ได้รับประยุกต์ใช้ในท้องถิ่น ลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล อันเนื่องมาจากเกษตรกรบางส่วนปลูกข้าวพันธุ์ไม่ต้านเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ได้แก่ พันธุ์ปทุมธานี ๑ โดยกระตุ้นให้เกษตรกรร่วมกันคิดวิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ ผลิตสารสมุนไพรและสารชีวภัณฑ์ร่วมกัน

เนื่องจากการเรียนรู้ยังไม่สิ้น รอการประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกันของเกษตรกร และสรุปผลหลังการเก็บเกี่ยวของแปลงพิสูจน์ทราบ

ผลการศึกษา

ข้อสังเกต

๑) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ยังคงยึดติดการนำเสนอโดยการสอนและนำเสนอโดยขาดการวิเคราะห์ร่วมกันของเกษตรกร แนวทางแก้ไข แนะนำและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

๒) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจการมีส่วนร่วมของเกษตรกรลงมือปฏิบัติ แต่การเรียนรู้ขาดการมีส่วนร่วมในการระดมความคิดวิเคราะห์การนำวัสดุสมุนไพรป้องกันกำจัดศัตรูพืชและน้ำหมักชีวภาพมอบให้ตามโครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตพืชปลอดภัยได้มาตรฐาน รวมทั้งเวลาที่จำกัด

๓) เกษตรกรขาดทักษะการคิด การวิเคราะห์หรืออย่างเป็นระบบ และขาดความมั่นใจว่าการเรียนรู้จะสามารถลดปัญหาได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเพื่อการเรียนรู้ต่อไป

- ๑) สร้างความเข้าใจ ทักษะคนดี และเสริมทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรให้กับเจ้าหน้าที่ทุกระดับ
- ๒) คัดเลือกเกษตรกรวัยทำงาน เข้าเรียนรู้ร่วมกัน
- ๓) เปิดโอกาสการเข้าถึง เพื่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ตั้งแต่การวางแผนการใช้งบประมาณจากภาครัฐ
- ๔) เริ่มดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนฤดูการเพาะปลูกข้าวนปี

“บันทึก ฟึกคิด ฟึกเขียน เรียนรู้เป็นประจำ นำสู่การเป็นนักวิจัย”

แม่ = นำผู้เรียน

นางสาวรณช บวรภักดี : นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4 จังหวัดขอนแก่น
E-mail woranud@hotmail.com Tel: 081-7609355

การประเมินผลหลังการฝึกอบรม

หลักสูตร วิทยากรจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
กรณีศึกษากลุ่มจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ สุรินทร์ บุรีรัมย์
ทิวา

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เป็นอีกภารกิจหนึ่งที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ต้องดำเนินการ และเป็นการดำเนินการที่ต้องสอดคล้อง และบูรณาการกับหน่วยงานในท้องถิ่น จึงจะทำให้เกิดผลของการพัฒนาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ดังเช่น คุณชัยยศ ันโมลี จากสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม ได้สรุปกระบวนการบูรณาการแผนพัฒนาการเกษตรกับแผนพัฒนาระดับเขต องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ซึ่งกลั่นกรองได้จากเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ระดับเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : RW)

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในระดับตำบลแบบใหม่ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตร จึงได้สนับสนุนแผนพัฒนาด้านการเกษตร และทำอย่างไรให้หน่วยงาน อปท. ให้ความสำคัญ และอนุมัติงบประมาณ กำหนดหลักสูตรฝึกอบรมวิทยากรจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ให้กับนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ในระดับอำเภอ และได้มอบหมายให้สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๔ จังหวัดขอนแก่น จัดการฝึกอบรมหลักสูตรดังกล่าว เพื่อเป็นการเติมเต็ม สำหรับนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรรุ่นเก่า เพิ่มความรู้ และทักษะในด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรสำหรับนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรรุ่นใหม่

ทำไมต้องประเมินผล

การประเมินผลเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งเรื่องหนึ่งในกระบวนการฝึกอบรม เพราะผลที่ได้จากการประเมินที่เป็นระบบจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไข และปรับปรุงโครงการฝึกอบรมสัมมนาต่างๆ ให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด การประเมินผลหลังการฝึกอบรม หลักสูตรวิทยากรจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร กรณีศึกษา

การบูรณาการแผนพัฒนาการเกษตรกับแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กลุ่มจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ประเมินเพื่อต้องการทราบว่าผู้ผ่านการอบรมนำความรู้ไปใช้หรือไม่ เกิดผลต่อองค์กรและมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร เมื่อมีโจทย์ในใจรวมทั้งมีที่ปรึกษา โดยทีมงานกองวิจัยของกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งได้จัดอบรมให้ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างเป็นระยะจึงได้ดำเนินการประเมินหลังการฝึกอบรมหลักสูตรดังกล่าว

การดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ ๑ ออกแบบจัดทำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เป็นแบบสอบถามจัดส่งไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการฝึกอบรม หลักสูตรวิทยากรจัดทำแผนการเกษตรระดับตำบล ในกลุ่มจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ สุรินทร์ และบุรีรัมย์

ขั้นตอนที่ ๒ ประมวลผลความคิดเห็นที่ได้จากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล เขียนและสรุปผลการประเมิน

ผลการดำเนินงาน

พบว่า บุคคลเป้าหมายส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลมากกว่า ๑๕ ปี ส่วนความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม ในวิชาการจัดทำแผนแบบครบวงจร การคิดเชิงระบบในการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ โดยใช้เทคนิค SWOT การฝึกวิเคราะห์ข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติ ในพื้นที่จริงสู่การจัดทำแผน การเขียนแผนพัฒนาการเกษตร ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เห็นว่าการฝึกอบรม มีความรู้ในระดับปานกลาง และหลังการฝึกอบรมมีความรู้ในระดับมาก

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการประเมินพอสรุปได้ว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในระดับตำบลมากขึ้น ส่งผลกระทบกับตนเองและหน่วยงานในด้านดี เช่น มีความมั่นใจในการจัดทำแผน มีความเชื่อมั่นในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรให้ความสำคัญในการจัดทำแผน มีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลอย่างเป็นระบบมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังพบว่ามีปัญหาอุปสรรค เมื่อนำความรู้ไปใช้แล้ว เช่น แผนไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ขาดความมั่นใจในการทำหน้าที่

ถ่ายทอดความรู้ ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เห็นควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับของกรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดเวทีพบปะเสวนาร่วมกัน เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ที่สามารถประสานการจัดทำแผน และสร้างแรงจูงใจในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลที่มีคุณภาพ ได้รับการตอบสนองในด้านงบประมาณมากขึ้น และในส่วนของ การเพิ่มความเชื่อมั่นในการทำหน้าที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ กรมฯ หรือเขต ควรจัดทำหลักสูตรการเป็นวิทยากร เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มข้าราชการบรรจุใหม่

ผลที่เกิดที่สำนักงาน

ทำให้รู้ว่าการพัฒนางานหนึ่งงาน ทำได้ด้วยวิธีการที่ไม่ยาก เพียงแต่ขอให้เอาใจใส่ และเก็บรายละเอียดในกระบวนการงานที่ทำ คิด วิเคราะห์ หาสาเหตุ และลงมือแก้ไข เขียนบันทึกอย่างเป็นขั้นเป็นตอน แค่นี้ก็พัฒนางานประจำได้ทุกเมื่อแล้ว.....

ผลที่เกิดกับตนเอง

ได้เรียนรู้วิธีการพัฒนางานที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ด้วยวิธีการที่ไม่ยาก ได้เรียนรู้การเป็นนักเขียนมือใหม่ที่คิดว่าจะต้องฝึกบันทึกอยู่เป็นประจำ นอกจากการบันทึกแล้วการคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นเหตุเป็นผลจนกระทั่งสรุปหาทางออกจากโจทย์วิจัยนำสู่การพัฒนางานเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

ผลที่เกิดกับองค์กร

การทำวิจัยไม่ว่าจะรูปแบบใดๆ ย่อมส่งผลให้หน่วยงานค้นพบแนวทางพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นเหตุเป็นผล ผลการวิจัยเป็นสิ่งที่ช่วยให้หน่วยงานกำหนดแนวทางพัฒนางาน พัฒนาคนในองค์กรได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของหน่วยงาน

“R2R รวมมิตร สร้างกระบวนการคิด พิชิตปัญหาทางงานประจำ”

แม่=แม่พี่เงิน

นางสาวชมภูนุช หน่อทอง: นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท
E-mail : plechompoo@yahoo.com Tel: 089-2712826

ระบบรายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืชรายเดือน ระดับตำบล (รต.)

รายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืชรายเดือน ระดับตำบล (รต.) คือ แบบรายงานข้อมูลภาวะการผลิตข้าว พืชไร่ พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ สมุนไพรและเครื่องเทศ ระดับตำบล (รต.๐๑) และแบบรายงานข้อมูลภาวะการผลิตไม้ผลไม้ยืนต้น สมุนไพรและเครื่องเทศระดับตำบล (รต.๐๒) โดยยึดถือแบบรายงานภาวะการผลิตพืชที่ปลูกในอำเภอ (รอ., รต.) และแบบรายงานสภาพการเพาะปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น (กพพ.๓) เดิมเป็นหลัก เป็นงานที่ต้องจัดทำเป็นประจำทุกเดือน กรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินการพัฒนาระบบโปรแกรมสำหรับการบันทึกและประมวลผลข้อมูลและประมวลผลข้อมูลภาวะการผลิตพืช เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ ทั้งในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ภาค เขต และระดับประเทศ ข้อมูลภาวะการผลิตพืชของกรมส่งเสริมการเกษตร มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. เพื่อสร้างมาตรฐานการจัดเก็บและรายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืชของกรมส่งเสริมการเกษตรให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ
๒. เพื่อจัดทำรายงานสถิติการผลิตพืชรายเดือน ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ภาค เขต และระดับประเทศ
๓. เพื่อตอบสนองการใช้ประโยชน์ ในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของหน่วยงานต่างๆ
๔. เพื่อให้มีข้อมูลที่ถูกต้อง มีมาตรฐาน สำหรับกำหนดนโยบายและวางแผนงาน โครงการมาตรการต่างๆ ของภาครัฐ ซึ่งเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ ติดตามสถานการณ์ของการเพาะปลูกพืชเป็นรายเดือนอย่างต่อเนื่องตลอดปีเพาะปลูก รวมถึงนำข้อมูลไปใช้จัดทำแผนงาน/โครงการด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในแต่ละพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถวางแผนแก้ไขปัญหาทั้งด้านการผลิตและการตลาดผลผลิตเกษตรได้อย่างเหมาะสมทันต่อเหตุการณ์ นอกจากนี้ยังมีการส่งข้อมูลพืชรายเดือนให้กับสำนักงานคลังจังหวัด สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานสถิติจังหวัด บริษัทเอกชนต่างๆ ในการดำเนินงาน มีขั้นตอนการปฏิบัติงานดังนี้

กิจกรรม	ระยะเวลา
- พิจารณานิตยศัพท์ที่จะทำการจัดเก็บและส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร	ภายในเดือนมกราคมของทุกปี
- การรายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืช (เกษตรตำบล)	ภายในวันที่ ๕ ของเดือนถัดไป
- การบันทึกข้อมูลส่งจังหวัด (เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลอำเภอ)	ภายในวันที่ ๑๐ ของเดือนถัดไป
- ตรวจสอบ กลั่นกรองข้อมูลส่งกรมส่งเสริมการเกษตร (ฝ่ายยุทธศาสตร์ สำนักงานเกษตรจังหวัด)	ภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนถัดไป
- ศูนย์สารสนเทศ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพร้อมเผยแพร่	ภายในวันที่ ๒๐ ของเดือนถัดไป

โดยกรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดให้จังหวัดเริ่มรายงานตั้งแต่ เดือนกันยายน ๒๕๕๓ เป็นต้นมา

ปัญหาในการดำเนินการจัดเก็บและรายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืชรายเดือน

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาประสบปัญหา คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลอำเภอส่วนใหญ่ขาดความรู้ ขาดความเอาใจใส่ ไม่ปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนด และข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนไม่เป็นภาพสะท้อนจริงในพื้นที่ ทั้งนี้ ในกรณี ข้อมูลคลาดเคลื่อน ส่วนหนึ่งเกิดจากเจ้าหน้าที่ในแต่ละพื้นที่มิได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้เท่าที่ควร จึงเป็นผลกระทบต่อการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

การดำเนินการเพื่อทบทวนการทำงาน

๑. ชี้แจงทำความเข้าใจ

จากปัญหาที่เกิดขึ้น ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศจึงได้ ทำหนังสือแจ้งอำเภอ เพื่อชี้แจงให้อำเภอที่ดำเนินการบันทึกข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ ที่ได้ดำเนินงานไปแล้ว ๒ อำเภอ (อ.เมืองชัยนาท และ อ.หันคา) ดำเนินการต่อไป แต่อำเภอที่ยังไม่ได้เริ่มบันทึกข้อมูล ขอให้เริ่มบันทึกข้อมูลตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๕๕๓ (อ.มโนรมย์ อ.วัดสิงห์ อ.สรรคบุรี อ.สรรพยา อ.หนองมะโมง อ.เนินขาม รวม ๖ อำเภอ) และใช้เวที DW เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ กับเจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บข้อมูล รวมทั้งเวทีการประชุมเกษตรอำเภอ และจัดประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบที่อำเภออบหมาย รวมถึงเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล จำนวน ๓ ครั้ง เป็นระยะ

๒. การติดตามสนับสนุน

มีการติดตามงานทุกครั้งที่มีการจัดประชุมสัมมนาที่ทางฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ ดำเนินการ เช่น การประชุมเกษตรอำเภอ การประชุม DW นั้นก็จะเน้นย้ำและสอบถามปัญหา โดยตลอด และช่วงระยะเวลาที่ต้องมีการรายงานข้อมูลทางฝ่ายยุทธฯ ก็ได้ใช้การโทรศัพท์ โทรไปยังแต่ละอำเภอเพื่อย้ำเตือน อำเภอก็จะดำเนินการ หากมีปัญหาอำเภอแจ้งมาฝ่ายยุทธฯ ก็จะเป็นผู้ประสานในการสอบถามกรมฯ และร่วมกันดำเนินการจนหมดข้อสงสัย

๓. การตรวจสอบ กลั่นกรอง การจัดการข้อมูล

ในขั้นตอนของการตรวจสอบกลั่นกรองข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ (ดู) ตรวจสอบกับฐานข้อมูล ทพศ. ทบก. กรณีพบข้อสังเกตในข้อมูล

อำเภอรายงานเข้ามาจังหวัด จึงได้นำข้อสังเกตดังกล่าวส่งกลับไปอำเภอ โดยทำหน้าที่แจ้ง พร้อมใช้การโทรศัพท์โทรไปยังแต่ละอำเภอ เพื่อแก้ไขข้อมูลที่อาจเนื่องมาจากการพิมพ์ข้อมูลผิด โดยที่ส่วนใหญ่จะเป็นในกรณีของผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ราคาผลผลิต ซึ่งอำเภอก็จะดำเนินการโดยทันที

๓.๒ นำรายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืชไร่เดือน เข้าที่ประชุมเกษตรอำเภอ

ประจำเดือน ทุกเดือน เพื่อพิจารณาตรวจสอบร่วมกัน

๔.การเผยแพร่ข้อมูล

จากการที่ได้มีการปรับปรุงข้อมูลโดยความร่วมมือกับทางอำเภอจึงสามารถนำข้อมูลรายงานภาวะการผลิตพืชรายเดือน ไปใช้ในการทำสรุปส่งให้สำนักงานคลังจังหวัด เผยแพร่ผ่าน Web site สำหรับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมถึงผู้สนใจได้นำข้อมูลไปใช้เป็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นการสอดคล้องในพรบ.ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. ๒๕๔๐ แม้ไม่เข้าข่ายที่จะต้องให้ประชาชนตรวจสอบตลอดเวลา แต่ก็เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

ข้อค้นพบ

เมื่อเดือนมีนาคมได้เข้าร่วมโครงการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (R2R) ซึ่งจัดโดยกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ได้ส่งเสริมให้ปรับทักษะในการคิดเชิงระบบ รวมถึงได้แนวร่วมที่ต้องการพัฒนางานประจำ พร้อมทั้งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์ ได้แลกเปลี่ยนให้ข้อเสนอแนะทั้งในและนอกช่วงเวลาในการประชุมทำให้ได้แนวทางการทำงานอย่างดียิ่ง จึงทำให้ทราบว่าสิ่งที่ทำอยู่นั้นถือว่าเดินมาถูกทางแล้ว

ผลที่เกิดขึ้นกับงาน

๑. ข้อมูลตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๔ อำเภอสามารถส่งได้ตามกำหนดระยะเวลาได้ ร้อยละ ๑๐๐
๒. ข้อมูลที่อำเภอส่งมาสะท้อนข้อมูลในพื้นที่มากขึ้น และสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ เช่น การสรุปข้อมูลพืชส่งสำนักงานคลังจังหวัดรายเดือน เป็นต้น
๓. ข้อมูลรายงานภาวะการผลิตพืชรายเดือนเกิดเป็นประเด็นวิพากษ์ ทำให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดเก็บพืชที่มีการเพาะปลูกในพื้นที่

ผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง

๑. บุคลากรที่ปฏิบัติงานได้วิธีการทำงานที่ชัดเจน เกิดแรงเสริมในเชิงบวกของการทำงานโดยให้เกิดความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ
๒. ได้เพื่อนร่วมแนวคิด ได้รู้พื้นที่แนวทางการ และได้เรียนรู้กระบวนการพัฒนางานที่เป็นระบบ (ผ่านโครงการ R2R)
๓. เป็นการตั้งต้นการทำงานในฐานะนักส่งเสริมมือใหม่...หัดเขียน

ผลที่เกิดขึ้นกับองค์กร

๑. รายงานสภาวะการณ์ผลิตพืชรายเดือนมีการดำเนินงานเรียบร้อย โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาทได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับหนึ่ง การคัดเลือก สำนักงานเกษตรจังหวัดดีเด่น ระดับเขต ประจำปี ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๔

๒. สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท มีระบบรายงานข้อมูลชัดเจน สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการประกอบการจัดทำแผนทั้งในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

๓. ตามที่กรมฯ กำหนดให้การรายงานภาวะการผลิตพืชรายเดือนเป็นตัวชี้วัดหน่วยงาน เมื่อมีการรายงานต่อเนื่องตามระยะเวลาที่กำหนดให้หน่วยงานได้รับคะแนนเต็ม ในตัวชี้วัดดังกล่าว

R2R คือ การพัฒนางาน พัฒนาคน พัฒนาความคิด จิตสงบ
ใจสว่าง งานสดใส

นายวิฑูร พรหมเพชร

นายวิฑูร พรหมเพชร เกษตรอำเภотаแพ

สำนักงานเกษตรอำเภотаแพ จังหวัดสตูล

E-mail: satun04@doae.go.th Tel. 081-3281791

การปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติด้านการเกษตร เพื่อความถูกต้องและรวดเร็วสำหรับงานเกษตรอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล

การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติด้านการเกษตร คือ งานตามภารกิจที่สำนักงานเกษตรอำเภอจะต้องดำเนินการทันที เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศเป็นเขตภัยพิบัติ เช่น อุทกภัย ภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วง อัคคีภัย ภัยหนาว และภัยจากการระบาดของศัตรูพืช สัตว์และประมง ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติการจัดการภัยพิบัติด้านการเกษตร ไว้ ๓ ระยะ ได้แก่ ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย อำเภอท่าแพ มีพื้นที่ส่งเสริมการเกษตรที่อยู่ในเขตภัยพิบัติไม่ต่ำกว่าปีละ ๒๐ ไร่ โดยมีเกษตรกรที่ได้รับ ความเสียหายและยื่นความจำนงขอรับการช่วยเหลือประมาณ ๘๐-๘๔ ราย จากการดำเนินงานในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา สำนักงานเกษตรอำเภอท่าแพมักประสบปัญหาเกี่ยวกับการแจ้ง ความเสียหายตามแบบยื่นความจำนงขอรับการช่วยเหลือ (กษ ๐๑) เกินสภาพที่เกิดจริง และขาดหลักฐาน/เอกสารยืนยันเพื่อรับเงินชดเชยความเสียหาย ส่งผลให้ต้องใช้เวลาในการ ตรวจสอบข้อมูลทางเอกสารด้วยการสำรวจจากสภาพพื้นที่จริง ซึ่งต้องใช้ทั้งเวลา และเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติภารกิจดังกล่าว ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการ/ขั้นตอนการปฏิบัติงานช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยมีความถูกต้องและรวดเร็ว สำนักงานเกษตรอำเภอท่าแพจึงจำเป็นต้องศึกษา และวิเคราะห์กำหนดรูปแบบ/กระบวนการ/ขั้นตอนการปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ประสบภัย พิบัติด้านการเกษตร เพื่อการแก้ไขและปรับปรุงให้สอดคล้องตามแนวทางที่กระทรวงเกษตร และสหกรณ์กำหนดไว้ ๓ ระยะข้างต้น

การศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการดำเนินการที่ผ่านมา

จากแนวทางที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดไว้ ๓ ระยะ เมื่อแยกออกเป็นขั้นตอน การปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ประกอบการได้แสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นและ แนวทางแก้ไขเป็นลำดับตามตาราง

ก่อนเกิดภัย	สภาพปัญหา	การแก้ไข
<p>๑. ข้อมูลของเกษตรกร เพื่อระบุตามแบบฟอร์มยื่นความจำนงขอรับการช่วยเหลือ (กษ ๐๑)</p> <p>๒. เอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ของเกษตรกร</p> <p>๓. ทะเบียนเกษตรกรตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด ในการให้ความช่วยเหลือ ตรวจสอบเกษตรกรว่า ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรไว้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด</p>	<ul style="list-style-type: none"> เกษตรกรแจ้งความเสียหายตามแบบยื่นความจำนงขอรับการช่วยเหลือ (กษ ๐๑) ไม่ตรงกับความเป็นจริง เกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิ์ เกษตรกรไม่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด 	<p>ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงการเตรียมการทางด้านเอกสารและขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง รวม</p> <p>๗ ประเด็น ต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การรับรองแบบ กษ ๐๑ ต้องมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำท้องถิ่น นายก อบต. เป็นผู้รับรอง ๒. มีสำเนาทะเบียนบ้าน ๑ ฉบับที่ลงลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้อง ๓. มีสำเนาบัตรประชาชน ๑ ฉบับ ลงลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้อง พร้อมเบอร์โทรศัพท์ ๔. มีรูปถ่ายสถานที่เกิดภัยพิบัติพร้อมด้วยเจ้าของแปลง ๕. มีสำเนาสมุดคณาการ (ชกส.) ที่เป็นปัจจุบัน ลงลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้อง ๖. มีสำเนาเอกสารหลักฐานที่ดิน ลงลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้อง ๗. มีเอกสารทางบัตร ทบก.๐๑

วทพ=เกิดภัย	สภาพปัญหา	การแก้ไข
<p>๑. เกษตรกรแจ้งความเสียหายตามแบบ กษ ๐๑ พร้อมลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>๒. การประเมินความเสียหายตามแบบ กษ ๐๑ ด้วยหลักเกณฑ์และอัตราให้ความช่วยเหลือ ตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ พร้อมลงนามรับรองการประเมินโดยเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมาย ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่ด้านปศุสัตว์ และด้านประมงอำเภอ ที่ได้รับมอบหมาย มีขั้นตอน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบรายชื่อของเกษตรกรผู้ขอรับความช่วยเหลือที่ปรากฏในทะเบียนเกษตรกร • บันทึกข้อมูล กษ ๐๑ เข้าโปรแกรมการให้ความช่วยเหลือ • ประมวลตามแบบประมวลรวบรวมการช่วยเหลือรายหมู่บ้าน กษ ๐๒ พร้อมลงนามรับรอง • นำใบปิดประกาศ ได้แก่ สถานที่ราชการ อบต. ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ไม่น้อยกว่า ๓ วัน กรณีมีผู้คัดค้านให้ดำเนินการไปตรวจสอบความถูกต้องตามแบบ กษ ๐๑ ใหม่ทั้งหมด <p>๓. การลงชื่อรับรองความเสียหายโดยผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันหรือนายก อบต. หรือนายกเทศมนตรี ประจำท้องที่ (ขั้นตอนตามข้อ ๑-๓ ต้องดำเนินการให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่เกิดภัย)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • การรับรองตามแบบ กษ ๐๑ ไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง จากผู้นำท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือนายก อบต. • คณะกรรมการ ก.ช.ภ.อ. ไม่ครบองค์ประชุม 	<p>๑. อำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติ มีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในการจัดทำแบบ กษ ๐๑ การตรวจสอบข้อเท็จจริงของความเสียหาย และการประเมินค่าชดเชยเบื้องต้นตามอัตราความช่วยเหลือ โดยใช้ทีมพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบลเป็นคณะกรรมการ</p> <p>๒. มีการแจ้งเตือนทางการล่วงหน้า ๓ วัน เพื่อนัดประชุมคณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ อำเภอ/กิ่งอำเภอ (ค.ช.ภ.อ./กอ.) พร้อมแนบเอกสารตามแบบ กษ ๐๒ ให้คณะกรรมการได้ตรวจสอบพิจารณาก่อนการประชุม</p>

หลังเกิดภัย	สภาพปัญหา	การแก้ไข
<p>๑. สำนักงานเกษตรอำเภอ นำแบบประเมินผลกระทบการช่วยเหลือรายหมู่บ้าน (กษ ๐๒) แบบคำขอจัดสรรงบประมาณระดับตำบล และอำเภอ เสนอคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสานภัยพิบัติอำเภอ/กิ่งอำเภอ (ก.ช.ภ.อ./ก.อ.) ให้ความเห็นชอบ และให้ผู้รับผิดชอบด้านประมงและด้านปศุสัตว์ เข้าร่วมประชุมและชี้แจงร่วมกัน</p> <p>๒. สำนักงานเกษตรจังหวัด ประมงจังหวัด และปศุสัตว์จังหวัด จัดทำแบบคำขอจัดสรรงบประมาณ กษ ๐๓ เสนอคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสานภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) พิจารณาให้ความเห็นชอบ และเสนอ เพื่อผู้ว่าราชการจังหวัด พิจารณาอนุมัติเงินอุดหนุนราชการในอำนาจ ภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันที่ผ่านการพิจารณาของ ก.ช.ภ.อ.</p>	<p>-การโอนเงินช่วยเหลือเกษตรกร (ผ่านบัญชี ธกส. ผิดพลาด)</p>	<p>การตรวจสอบข้อมูลในขั้นตอนก่อนการเกิดภัย และขณะเกิดภัย มีผลทำให้สามารถขจัดปัญหา ขั้นตอนหลังเกิดภัยได้อย่างสิ้นเชิง</p>

ผลที่เกิดขึ้น

จากการแก้ไข/ปรับปรุงขั้นตอนที่ประกอบด้วย ๑) การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงการเตรียมการทางด้านเอกสารและขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง รวม ๗ ประเด็น ๒) การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติ มีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในการจัดทำแบบ กษ ๐๑ การตรวจสอบข้อเท็จจริงของความเสียหาย และการประเมินค่าชดเชยเบื้องต้น ตามอัตรการช่วยเหลือ โดยใช้ทีมพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบลเป็นคณะกรรมการ และ ๓) มีการแจ้งเป็นทางการล่วงหน้า ๓ วัน เพื่อนัดประชุมคณะกรรมการ (ค.ช.ภ.อ.) พร้อมแนบเอกสารตามแบบ กษ ๐๒ ให้คณะกรรมการได้ตรวจสอบพิจารณาก่อนการประชุม ทำให้คณะกรรมการ ก.ช.ภ.อ. มีข้อมูลในการพิจารณาอย่างชัดเจน และดำเนินงานตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

ผลที่เกิดกับตนเอง

เกิดความภาคภูมิใจที่ทำให้ภารกิจของงานที่รับผิดชอบสูง สามารถสำเร็จได้ด้วยดี ถูกต้อง เป็นธรรม และสามารถป้องกันการร้องเรียนของเกษตรกรบางกลุ่มได้

ผลที่เกิดกับงาน

เกิดความพึงพอใจของลูกค้า (เกษตรกร) ได้รับการช่วยเหลือเงินชดเชยที่ถูกต้อง และทันเวลาที่กำหนด

ผลที่เกิดกับองค์กร

๑. เป็นที่ยอมรับของเกษตรกรและผู้ร่วมงาน
๒. เจ้าหน้าที่มีความสะดวกในการปฏิบัติงานที่ดี ขั้นตอนในการปฏิบัติที่ง่าย ถูกต้องและรวดเร็ว เพราะมีคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติคอยตรวจสอบให้ความช่วยเหลือ

“ลดปัญหา พัฒนาต่อยอด องค์กรไปรอด ทุกงานทำวิจัย”

แม่-เจ้าพี่เงิน

นางนฤมล พลับพลา เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
ฝ่ายบริหารทั่วไป สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร
E-mail : narumolpp@gmail.com Tel : 086-5050100

แนวทางการเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ของสำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร

การเดินทางไปราชการ การที่ทางราชการสั่งให้เดินทางไปปฏิบัติราชการ ข้าราชการ ต่อบรรณและเข้าใจถึงสิทธิ เมื่อมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น การจัดทำคู่มือในการเขียนแบบรายงานเดินทางไปราชการ จะเป็นแนวทางให้กับข้าราชการใหม่ที่ยังไม่เคยเขียนมาก่อน ซึ่งจะช่วยในการเกิดความเข้าใจระเบียบ การเขียนรายงานอย่างถูกต้อง และระเบียนการปฏิบัติ ซึ่งยังพบว่า มีการเขียนรายงาน ไม่ถูกต้อง และมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน ยังไม่เข้าใจในระเบียบ การเขียนที่ผิด จึงส่งผลให้การส่งเบิกล่าช้า ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อการเงินหรือคืบเงินคืบไม่ทันกำหนดเวลาได้ เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ระหว่างผู้ตรวจใบสำคัญและผู้เขียนรายงานเดินทางไปราชการ ซึ่งได้รวบรวมไว้ในคู่มือเล่มนี้แล้ว การจัดทำคู่มือเล่มแนวทางนี้ สามารถให้ผู้ตรวจใบสำคัญและผู้เดินทางไปราชการ ทียบใช้ได้ง่าย การจัดทำเป็นรูปเล่มที่สะดวกสามารถนำติดตัวไปได้ทุกที่ในการเดินทางไปราชการหรือไปออกตรวจใบสำคัญ อีกทั้งยังสะดวกไม่จำเป็นต้องนำแฟ้มเอกสารทั้งหมดไปด้วย เพราะการรวบรวมระเบียบที่เกี่ยวข้องที่จำเป็นไว้ในคู่มือแล้ว จึงได้ทำการศึกษาแนวทางการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการของสำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

การดำเนินงาน

๑. รวบรวมปัญหาที่พบบ่อยจากใบสำคัญที่ส่งกลับมาแก้ไข การสุ่มตรวจ และจากผู้ตรวจใบสำคัญ ศึกษาสาเหตุของปัญหา พบว่าเจ้าหน้าที่ยังไม่เข้าใจในระเบียบและวิธีการเขียนใบเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ข้อผิดพลาดที่พบบ่อย คือหนังสืออนุมัติไม่ลงที่หนังสือ วันที่อนุมัติ ใช้ตัวจริงแบบเบิก ไม่มีชื่อในใบอนุมัติ นับเวลาเดินทาง หมายเหตุระยะทาง ระยะกิโลเมตรรถยนต์ส่วนตัว บิลค่าน้ำมัน ทะเบียนรถไม่ตรงกับใบอนุมัติ ผู้รับเงินในใบเสร็จการเบิกที่ขัดต่อความเป็นจริง

๒. ศึกษา รวบรวมระเบียบที่เกี่ยวข้อง จัดทำรูปเล่ม วิธีการเบิกจ่ายเพื่อพัฒนาให้เกิดคู่มือที่จะใช้ในสำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร อ่านเข้าใจง่าย สะดวกและง่ายในการหยิบใช้

๓. เวียนแจ้งคู่มือให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ในสำนัก และผู้ตรวจใบสำคัญ ทดลองใช้ และนำเข้าหลักสูตรถ่ายทอดความรู้ เพื่อแนะนำการใช้คู่มือ เพื่อเสนอข้อแลกเปลี่ยน ชักถามความเข้าใจ และเพิ่มข้อมูลความต้องการของผู้ใช้คู่มือ

๔. เมื่อมีการเผยแพร่และเวียนแจ้งแล้วได้สรุปข้อผิดพลาด เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงคู่มือเพื่อให้ทราบถึงความเข้าใจในการใช้คู่มือ

๕. ทดลองใช้เผยแพร่โดยมีการเวียนและส่งทาง E-mail สำหรับผู้ที่สนใจ โดยขอให้ผู้ที่ต้องการให้ปรับปรุงเพิ่มเติมระเบียบข้ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ขอให้ส่งคำแนะนำกลับมาเพื่อจะปรับปรุงคู่มือต่อไป

๖. ประเมินผลการใช้คู่มือ จากการสุ่มตรวจพบว่าข้อผิดพลาดลดน้อยลง มีเพียงผู้เขียนส่วนน้อยที่ยังไม่เข้าใจ

๗. การปรับปรุงนำผลการประเมินมาปรับปรุงคู่มือครั้งนี้ ต้องการให้เพิ่มแบบฟอร์มในคู่มือ ข้อผิดพลาดที่มักพบบ่อย ระเบียบที่ใกล้เคียง และแนะนำวิธีแก้ปัญหา

ผลกระทบ

การใช้คู่มือได้รับความสนใจและมีการตอบรับอย่างดี แต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การสนับสนุนในงบประมาณการพิมพ์รูปเล่ม ซึ่งยังมีหน่วยงานที่ต้องการใช้ประโยชน์จากเล่มสรุปแนวทางการเดินทางไปราชการเล่มนี้ อีกหลายหน่วยงาน ซึ่งผลตอบรับความสนใจของคู่มือนี้ ผู้วิจัยต้องการจะพัฒนาคู่มือให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น เพื่อสามารถใช้คู่มือนี้เป็นประโยชน์ในการทำงานต่อไป

ผลที่เกิดขึ้นตนเอง

๑. พัฒนาศักยภาพตนเอง มีความคิดริเริ่มใหม่ๆ ฝึกให้มีกระบวนการคิดที่เป็นระบบ คิดหาสาเหตุ วิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ลดข้อผิดพลาดของงาน
๒. นำมาต่อยอดเป็นองค์ความรู้ และสามารถใช้เพื่อเป็นการสอนงานให้กับข้าราชการรุ่นต่อไป
๓. เกิดการยอมรับ มีความภูมิใจในการทำงาน ทำให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

ผลที่เกิดขึ้นงาน

๑. การส่งเบิกและตรวจสอบใบสำคัญ เป็นไปในแนวทางปฏิบัติเดียวกัน
๒. ใบสำคัญมีข้อผิดพลาดน้อยลง ลดปัญหาการเบิกจ่ายล่าช้า
๓. เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจในคู่มือแนวทาง และการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

ผลที่เกิดขึ้นองค์กร

๑. มีคู่มือที่เป็นองค์ความรู้ในองค์กร สะดวก รวดเร็ว ง่ายต่อการค้นหา
๒. มีความเข้าใจในระเบียบ การเบิกจ่ายถูกต้อง และลดขั้นตอนในการทำงาน
๓. พบปัญหาข้อผิดพลาดน้อยลง ลดข้อทักท้วงของตรวจสอบภายใน

“ ข้อคิดที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ R2R ทำให้เกิดความคิดที่จะพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์และเป็นระบบ โดยการจัดทำลำดับความสำคัญและใส่ใจในทุกสิ่ง แต่เลือกที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ต่อไป ”

แม่-น้ำผึ้ง

นางสาวลำดวน สระทองอินทร์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
สำนักงานเกษตรอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
E-mail: Lumdaily@hotmail.com Tel. 085-9069013

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอำเภอบางเลน วิสาหกิจชุมชนพัฒนาการเกษตร(เกษตรชีวภาพ) โรงสีข้าวชุมชน

สถานการณ์ปัญหา

วิสาหกิจชุมชน คือ กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการ หรือ การอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบ กิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และ เพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน วิสาหกิจชุมชนพัฒนาการเกษตร (เกษตรชีวภาพ) โรงสีข้าวชุมชน จัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีเป้าหมายหลักในการจัดตั้ง คือ ผลกำไรจากการประกอบการเพื่อแบ่งปันให้กับ สมาชิกของกลุ่มและตอบสนองความต้องการของตนเอง และของสมาชิกในกลุ่มในแง่การ สร้างงาน สร้างรายได้ให้เกิดภายในชุมชน พัฒนาความเป็นอยู่ของสมาชิกของกลุ่มให้ดีขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเยาวชนและสิ่งสำคัญเพื่อความอยู่รอดของกิจกรรมที่จะดำเนินการให้ เจริญก้าวหน้าเป็นมรดกของลูกหลานภายในชุมชนต่อไป จากการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พัฒนาการเกษตร (เกษตรชีวภาพ) โรงสีข้าวชุมชนที่ผ่านมา พบว่ายังประสบปัญหาในเรื่อง กิจกรรมที่ดำเนินการที่มีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมและหลากหลายตามเจตนาารมณ ดังกล่าว ข้างต้น ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ นั้น มีการกำหนดแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน แต่ไม่ได้ มีการกำหนดแนวทางในการพัฒนาที่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถที่จะนำข้อมูลหรือแนวทางที่มีอยู่ ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องต่อไป

จากปัญหาดังกล่าว สำนักงานเกษตรอำเภอบางเลนจึงได้มีการศึกษาในเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอำเภอบางเลน เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ให้ เกิดประโยชน์สูงสุด อันจะก่อให้เกิดวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง มีกิจกรรมต่อเนื่องและยั่งยืน ต่อไป

ทางสำนักงานเกษตรอำเภอก็ได้ดำเนินการในการทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เน้นการมีส่วนร่วม ในเรื่องตั้งทำการคัดเลือกวิสาหกิจชุมชนต้นแบบที่จะศึกษา เพื่อหาแนวทาง ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยคัดเลือกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาการเกษตร

(เกษตรชีวภาพ) โรงสีข้าวชุมชน ตั้งอยู่ที่ ๓๘ หมู่ ๑๙ ตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนที่มีการดำเนินการ คือ ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และข้าวสาร กำหนดการเข้าไปจัดทำเวทีเรียนรู้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตำบลจำนวน ๕ เวที เวทีเรียนรู้ที่ ๑ ศึกษาบริบทภายในและภายนอกของวิสาหกิจชุมชน โดยให้สมาชิกเรียนรู้สถานการณ์ปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน เวทีเรียนรู้ที่ ๒ วิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา และศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน เวทีเรียนรู้ที่ ๓ กำหนดแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เวทีเรียนรู้ที่ ๔ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนประชาพิจารณ์แผน และเวทีเรียนรู้ที่ ๕ ติดตามผลการดำเนินงาน

ผลที่ได้จากการดำเนินงาน

จากการจัดเวทีเรียนรู้ทั้ง ๕ เวที พบว่าในการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน พัฒนาการเกษตร(เกษตรชีวภาพ)โรงสีข้าวชุมชน ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตและจำหน่ายเมล็ดข้าวพันธุ์ดี รวมถึงข้าวสารคุณภาพดีเพื่อบริโภคในชุมชน เริ่มจากการรวมตัวรวมหุ้น เพื่อดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่เป็นเพียงชุมชนเล็กๆ ของหมู่ ๑๙ แต่ขยายวงกว้างไปยังชุมชนใกล้เคียง ทั้งภายในตำบลบางหลวงเอง และตำบลใกล้เคียง แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นของวิสาหกิจชุมชนแห่งนี้ที่พบ คือการประสานงานและการยอมรับจากผู้นำในหมู่บ้านและหน่วยงานท้องถิ่นที่มีงบประมาณในการนำมาเสริมสร้างและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่สามารถที่จะหยุดยั้งในการก้าวอย่างเพื่อที่จะพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ดียิ่งขึ้นไป การร่วมมือ ร่วมใจ ในค้นหาความต้องการร่วมกันโดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ทำให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งวิสาหกิจชุมชนที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อชุมชนโดยชุมชน มีรายละเอียดจากการจัดเวทีเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ดังนี้

เวทีเรียนรู้ที่ ๑ ศึกษาบริบทภายในและภายนอกของวิสาหกิจชุมชน

บริบทภายนอกชุมชน ภาพรวมจะศึกษาสภาพของตำบลบางหลวง โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสริม เพิ่มเติม ในส่วนต่างๆ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ข้อมูลที่ได้ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา ข้อมูลพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม ปัญหา/อุปสรรค แผนการดำเนินกิจกรรม

เวทีเรียนรู้ที่ ๒ วิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา และศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน พบว่า

จุดอ่อน	จุดแข็ง
๑. เวลาในการดำเนินกิจกรรมไม่ตรงกัน ๒. สุขภาพร่างกาย (มีแต่ผู้สูงอายุ)	๑. ลักษณะพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ทั้งเรื่องดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม ๒. สมาชิกทุกคนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ๓. มีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ๔. ผลผลิตมีคุณภาพ ลดต้นทุนการผลิต
อุปสรรค	โอกาส
๑. ภัยธรรมชาติ เช่น พายุกระโดดสีน้ำตาล ข้าววัชพืช	๑. ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ (การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงาน เงินทุน และปัจจัยการผลิต เป็นต้น) ๒. มีอำนาจในการต่อรองราคา ๓. การคมนาคมสะดวก ๔. มีระบบชลประทานที่ดี

เวทีเรียนรู้ที่ ๓ กำหนดแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ประเด็น/ด้านที่จะทำการพัฒนา	รายละเอียดเรื่องที่จะพัฒนา
๑. การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน	- การแบ่งบทบาทหน้าที่ในการบริหารวิสาหกิจชุมชน(ความชัดเจนในการดำเนินงาน) - การระดมทุน (จะมีการเพิ่มทุน ตามความสมัครใจ)
๒. การจัดหาปัจจัยการผลิต	- ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (เมล็ดพันธุ์ข้าว กองทุนปุ๋ย) - โรงสีข้าวชุมชน/บรรจุภัณฑ์
๓. การถ่ายทอดเทคโนโลยี - การลดต้นทุนการผลิต - การพัฒนาเทคโนโลยี (การใช้รถดำนา)	- ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการสนับสนุนในด้านวิชาการ

เวทีเรียนรู้ที่ ๔ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนประจำพิจารณาแผน

สมาชิกร่วมกันกำหนดช่วงเวลาที่ดำเนินการ ซึ่งแบ่งเป็น ส่วนที่วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการเองได้ และส่วนที่ต้องได้รับการสนับสนุนจากภายนอก

๑. แนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่กลุ่มดำเนินการได้เอง

ประเด็นที่จะดำเนินการพัฒนา	ช่วงเวลาที่ดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบโครงการ
<ul style="list-style-type: none"> การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ตุลาคม ๒๕๕๔ - การแบ่งบทบาทหน้าที่ - การระดมทุน 		คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน

๒. แผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่กลุ่มต้องการรับการสนับสนุนจากภายนอก/หน่วยงานภาคี

ประเด็นที่จะดำเนินการพัฒนา	หน่วยงานที่ต้องการเข้ามาสนับสนุน	งบประมาณ
<ul style="list-style-type: none"> • การจัดหาปัจจัยการผลิต 	<ul style="list-style-type: none"> - กรมการข้าว 	<ul style="list-style-type: none"> - พันธุ์ข้าวปลูก ๒ ตัน (ประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท) - สารชีวอินทรีย์/วัสดุอุปกรณ์ ๒๐๐,๐๐๐บาท
<ul style="list-style-type: none"> • การถ่ายทอดเทคโนโลยี (การลดต้นทุนการผลิต การใช้สารชีวภัณฑ์ การทำนาโยน) 	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเกษตรอำเภอ บางเลน - สถานีพัฒนาที่ดิน นครปฐม 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มี - ไม่มี

เวทีเรียนรู้ที่ ๕ ติดตามผลการดำเนินงาน

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร่วมกันทบทวนการจัดเวทีเรียนรู้ที่ผ่านมาทั้ง ๔ ครั้ง แล้วร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสิ่งที่ผ่านมา พบว่า แนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่กลุ่มสามารถดำเนินการได้เองนั้น ได้มีการร่างคร่าวๆ แต่ยังไม่ได้นำไปปฏิบัติ ประกอบกับช่วงนี้

เป็นช่วงที่มีการอบรมมากและแผ่รวงน้ำท่วม จึงยังไม่ได้ดำเนินการเท่าที่ควร ซึ่งในส่วนที่ขาดนี้ จะได้มอบหมายให้คณะกรรมการร่วมกันดำเนินการต่อไป ส่วนแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจ ชุมชนที่ต้องขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกนั้น ตามที่ได้จัดเวที พบว่า ในเรื่อง ปัจจัยการผลิตต่างๆ ของกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่ต้องการแล้ว อันได้แก่ เมล็ด พันธุ์ข้าวดีคุณภาพ สารชีวอินทรีย์ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีดังกล่าว แต่ยังมีบางกิจกรรม ที่ยังไม่มีงบดำเนินการ คือ เรื่องโรงสีข้าวชุมชน ที่ต้องใช้งบประมาณมาก และต้องมีการ ศึกษาต่อไป

จากการจัดเวทีเรียนรู้ ทั้ง ๕ ครั้งพบว่า

สาเหตุ	แนวทางแก้ปัญหา
๑. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ต้องการ	๑. กระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ
๒. ขาดการพัฒนาเทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสาร	๒. ประสานงานเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติมใน เรื่องข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยี
๓. การบริหารจัดการยังไม่เป็นระบบ	๓. ศึกษา ขั้นตอน กระบวนการทำงาน และให้คำแนะนำเพิ่มเติมในเรื่องการบริหารจัดการต่างๆ
๔. การเข้าถึงแหล่งเงินทุน	๔. ประสานงานและให้ความรู้เพิ่มเติม ทำความเข้าใจในการบริหารจัดการ

ผลที่เกิดขึ้นตนเอง

๑. สามารถนำแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มพัฒนาการเกษตร (เกษตรชีวภาพ) โรงสีข้าวชุมชน ไปประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ ในเขตพื้นที่อำเภอ บางเลน จังหวัดนครปฐมได้
๒. ได้พัฒนาทักษะความคิด กระบวนการถ่ายทอดเป็นตัวอักษร ที่บุคคลอื่น สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาต่อไปได้
๓. สามารถเข้าถึง เข้าใจ และทราบความต้องการที่แท้จริงของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ และเกิดการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันนำไปสู่ความเข้มแข็งของกลุ่มต่อไป

๔. เป็นผู้ประสานงานที่ดี และยังเป็นบุคคลที่น่าไว้วางใจของวิสาหกิจชุมชน โดยเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาในเรื่องต่างๆ เช่น เรื่องข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงแหล่งทุน การบริหารจัดการ การตลาด กระบวนการในการผลิต และการเงินและบัญชี

ผลที่เกิดกับงาน

๑. การดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนมีแนวทางที่จะพัฒนาให้เข้มแข็งต่อไปได้ โดยการมีส่วนร่วมของสมาชิก ซึ่งแต่ละวิสาหกิจชุมชนควรมีข้อมูลพื้นฐานของตนเอง มีการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ของกลุ่มที่เกิดขึ้น มีเจ้าหน้าที่พยายามคิดแทน และสนองในสิ่งที่เขาเพียงพอแล้ว

๒. ทราบแนวคิดในการที่จะพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง ลดการพึ่งพาจากภายนอก แต่สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องจากวิสาหกิจชุมชนเอง หน่วยงานเป็นเพียงประสานและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา โดยมุ่งหวังให้เกิดการพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริงและตลอดไป

ผลที่เกิดกับองค์กร

๑. มีการบูรณาการในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของอำเภอ บางเลน

๒. มีแหล่งเรียนรู้ในด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นวิสาหกิจชุมชนต้นแบบของอำเภอบางเลน วิสาหกิจชุมชนต่างๆ สามารถเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต่อไป

แม่-น้ำพุเงิน

นางกรรณิการ์ พลบูรณ์ศรี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์

Tel: 081-6607273

การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรผ่านเวที DP แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจังหวัดสุรินทร์ปี ๒๕๕๕

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลจะจัดทำขึ้นทุกๆ ๓ ปี และนำมาปรับปรุงทุกปี ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลจัดทำโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.) ที่มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นเลขานุการ จัดทำโดยชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการเกษตรได้ ตรงตามความต้องการของชุมชน ในปี ๒๕๕๕ กรมส่งเสริมการเกษตรได้สร้างวิทยากรด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ คณะกรรมการ ศบกต. เกษตรหมู่บ้าน ให้มีความรู้สามารถจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรได้อย่างมีคุณภาพ

วิธีการถ่ายทอดความรู้

จังหวัดสุรินทร์ แบ่งการปกครองเป็น ๑๗ อำเภอ มี ศบกต.จำนวน ๑๕๘ ศูนย์ / ๑๕๘ ตำบล เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ศบกต. จำนวน ๑๒๗ คน มีวิทยากรผ่านการอบรม หลักสูตรด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลจำนวน ๒๐ คน ต้องถ่ายทอดความรู้ให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ศบกต. และเจ้าหน้าที่จะถ่ายทอดต่อไปยังคณะกรรมการบริหาร ศบกต. ศูนย์ละไม่น้อยกว่า ๑๖ คน และเกษตรหมู่บ้าน จำนวน ๒,๑๑๙ คน ซึ่งบุคคลที่กล่าวมาทั้งหมดมีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลร่วมกัน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนฯ ดังกล่าวได้รับความรู้อย่างทั่วถึง จึงได้จัดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ดังนี้ กระบวนการถ่ายทอดในครั้งนี้ใช้หลักการแนวคิด PDCAS ในกระบวนการถ่ายทอด

P (plan) การวางแผนว่าจะถ่ายทอดความรู้ให้กับใคร เมื่อไร ที่ไหน อย่างไร

D (do) การดำเนินการถ่ายทอดความรู้

C (check) การติดตามความก้าวหน้า การประเมินผลการถ่ายทอด

A (action) ปรับปรุงแก้ไขให้ดีกว่าเดิม

S (standard) มาตรฐานในการทำงานที่ดี เป็นตัวอย่างเป็นแนวทางปฏิบัติ

P (plan) โดยได้จัดทำแผนการถ่ายทอดสู่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผ่านเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับอำเภอ (District Workshop : DW) ตามระบบส่งเสริมการเกษตรที่มีแผนจัด เดือนละ ๑ ครั้ง ๆ ละ ๑ วัน ดังนี้

ครั้งที่ / ทีมที่	จำนวน (Who)	วัน/เดือน/ปี (When)	อำเภอ/สถานที่ (Where)	ประเด็น/เรื่อง (What)	ทำไม (Why)	วิธีการถ่ายทอด อุปกรณ์(How)
๑/๑	๕๕ คน	๑๕	จอมพระ	-ชี้ให้เห็นความสำคัญ/รูปแบบแผนฉบับสมบูรณ์/ในสิ่งที่ผ่านมา	-เพื่อให้ทราบรูปแบบแผนที่ต้องการ	-บรรยาย -ระดมความคิด
๑/๒	๕๐ คน	มี.ค.	ชุมพลบุรี	-ข้อมูล/การรวบรวมข้อมูล	- เพื่อชี้ให้เห็นข้อมูลที่จำเป็น	-ฝึกปฏิบัติใบงาน / กระดาษฟาง
๑/๓	๕๔ คน	๕๔	ปราสาท			
๒/๑	๕๕ คน	๒๐	เขวาสินรินทร์	-การวิเคราะห์ชุมชน	- เพื่อให้รู้วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	-บรรยาย -ระดมความคิด
๒/๒	๕๐ คน	เม.ย.	สำโรงทาบ	-การวิเคราะห์ข้อมูล	การจัดทำแนวทางพัฒนา	-ฝึกปฏิบัติใบงาน / กระดาษฟาง
๒/๓	๕๔ คน	๕๔	กาบเชิง			
๓/๑	๕๕ คน	๑๘	ลำดวน	-การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	- เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	-บรรยาย -ระดมความคิด
๓/๒	๕๐ คน	พ.ค.	รัตนบุรี	-การเขียนโครงการ	- การนำเสนอฯ	-ฝึกปฏิบัติใบงาน / กระดาษฟาง
๓/๓	๕๔ คน	๕๔	ศรีณรงค์	-การขอสนับสนุนงบประมาณ	การเกษตรไปใช้	

ใคร

ผู้เข้าสัมมนา เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคน ๑๕๑ คน เป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ศบกต. ๑๒๗ คน เป็นเจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ไม่เคยจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรมาก่อน ๑๘ คน ประสบการณ์ทำงานของผู้เข้าสัมมนาเฉลี่ย ๑๙.๔ ปี สูงสุด ๓๕ ปี ต่ำสุด ๑ ปี วิทยากรคือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ผ่านการอบรมหลักสูตร “การสร้างวิทยากรด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล” จำนวน ๒๐ คน แบ่งทีมวิทยากร ๓ ทีม ตามสายการนิเทศงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร ทีมที่ ๑ จำนวน ๖ คน ทีมที่ ๒ จำนวน ๗ คน ทีมที่ ๓ จำนวน ๗ คน กำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมวิทยากร (คุณอำนาจ คุณณิชา คุณลิขิต คุณสังเกตุ)

อะไร

การถ่ายทอดความรู้จากปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ๓ ปีที่ผ่านมา ในประเด็นดังต่อไปนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ชุมชน วิธีจัดลำดับความสำคัญประเด็นปัญหา การสังเคราะห์ข้อมูล การกำหนดแนวทางพัฒนา การวางแผนกลยุทธ์ และเทคนิคการเสนอโครงการเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ นอกจากนี้ได้กำหนดประเด็นความรู้ที่ต้องให้เพิ่มเติม ๘ ประเด็น ได้แก่ ๑) การนำแนวคิดหลักการ PDCAS มาใช้ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ๒) รูปแบบและขอบเขตการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลรูปแบบฉบับสมบูรณ์ ๓) ข้อมูลที่จำเป็น และการรวบรวมข้อมูล ๔) การวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนด้วย SWOT Analysis ๕) การจัดลำดับความสำคัญประเด็นปัญหาด้วยตาราง CSF ๖) การจัดทำแนวทางพัฒนาการเกษตร ๗) การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และ ๘) หลักการเขียนโครงการ

ทำไม

วัตถุประสงค์ของการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้ผู้เข้าสัมมนา **“ชี้ให้เห็น ทำให้เห็น เน้นให้ทำ นำไปใช้ ให้กำลังใจ”** การ**“ชี้ให้เห็น**รูปแบบการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลที่ถูกต้องเปรียบเทียบกับแผนพัฒนาการเกษตรที่ผ่านมา ให้ทราบข้อมูลที่สำคัญ การรวบรวมข้อมูล ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร การ**“ทำให้เห็น** คือ ให้ทราบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ชุมชนการสังเคราะห์ข้อมูล ฝึกปฏิบัติ การ**“เน้นให้ทำ** โดยกำหนดเป็นตัวชี้วัดของเจ้าหน้าที่ทุกระดับ และกำกับติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง การ**“นำไปใช้**” เมื่อมีแผนพัฒนาการเกษตรแล้ว ต้องขับเคลื่อน ผลักดันเข้าบรรจุไว้ในแผนพัฒนาตำบลของอบต. และจัดทำโครงการเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การปฏิบัติตามแผน การ**“ให้กำลังใจ**” ให้การแนะนำช่วยเหลือต่อเนื่อง ให้รางวัลกับผู้ที่มีผลงานดีเด่น เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติโครงการเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การปฏิบัติตามแผน

เมื่อไร

การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เนื่องจากไม่มีงบประมาณในการจัดอบรม จึงใช้เวที DW ซึ่งเป็นเวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตร เพื่อการพัฒนาความรู้ด้านการเกษตร การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ ซึ่งมีงบประมาณสนับสนุน ๖ ครั้ง โดยได้วางแผนการถ่ายทอด ๓ เดือนๆ ละ ๑ ครั้งๆ ละ ๑ วัน ในเวที DW ระหว่างเดือน มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๔ โดยแยกเป็น ๓ สาย สถานที่การจัด DW สั้จรตามอำเภอในสาย

D (do) การดำเนินการถ่ายทอดความรู้ ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยทีมวิทยากรประชุมทำความเข้าใจ กำหนดประเด็น วิธีการ จัดทำใบงาน แบ่งบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ในการถ่ายทอดเพื่อ **"ชี้ให้เห็น ทักทาย เห็นใจ ทำไปใช้ให้จริงจัง"** วิธีการถ่ายทอดความรู้โดย ระดมความคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ และบรรยาย สรุปผลการสัมมนาตามประเด็น และกำหนดหัวข้อ ประเด็น วัน เวลา สถานที่ มอบหมายภารกิจกลับบ้าน ในการสัมมนาครั้งต่อไป

C (check) การติดตาม ความก้าวหน้าการถ่ายทอดความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ โดยทีมวิทยากรออกแบบการประเมิน มอบหมายคุณสังเกต เป็นผู้ประเมินผลการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้ทราบความพึงพอใจในการจัด ความเข้าใจเนื้อหาที่ถ่ายทอดมากนักน้อยเพียงใด นำไปปรับใช้ในครั้งต่อไป การประเมินผลระหว่างการอบรมโดยการสังเกต สอบถาม และการประเมินหลังการถ่ายทอดทั้ง ๓ ครั้ง โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ ความรู้ที่ได้รับ การนำความรู้ไปใช้ในการจัดการสัมมนา

A (action) ปรับปรุงแก้ไขให้ดีกว่าเดิม จากผลการประเมินผลระหว่างการถ่ายทอดความรู้ และหลังการถ่ายทอดความรู้ ทำให้ทราบปัญหาในการจัด ว่ามีปัญหาเรื่องอะไรบ้าง ของทีมวิทยากร ผู้เข้ารับการศึกษา สถานที่จัด กระบวนการจัด ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขทันที ในระหว่างสัมมนา หรือนำไปปรับใช้ในครั้งต่อไป

S (standard) มาตรฐานในการทำงานที่ดี เป็นตัวอย่างเป็นแนวทางปฏิบัติในการถ่ายทอด ความรู้แต่ละครั้ง จากกระบวนการประเมินผลจะทำให้เห็นทั้งข้อเสีย (ปัญหา) ข้อดี (จุดแข็ง) ว่ามีอะไรที่เป็นข้อเสียก็ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ส่วนอะไรเป็นข้อดีก็นำไปเป็นมาตรฐานในการ จัดสัมมนาในครั้งต่อไป

จุดแข็ง

๑. เจ้าหน้าที่มีประสบการณ์ มีพื้นฐานความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร
๒. ความพร้อมของทีมหาวิทยาลัย เพราะผ่านการอบรมมาใหม่ๆ สามารถถ่ายทอด ต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดอ่อน

๑. เจ้าหน้าที่มีภารกิจมาก
๒. ระยะเวลาการถ่ายทอดความรู้ไม่ต่อเนื่องทั้งช่วงยาว(เดือนละ ๑ ครั้ง) ละ ๑ วัน)

ปัญหา

๑. สถานที่จัดสัมมนาอยู่ไกลใช้เวลาเดินทางมาก เพราะต้องหมุนไปตามอำเภอเจ้าภาพ (แบบสัญจร)
๒. งบประมาณน้อย

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีการทบทวนความรู้เรื่องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของทีมหาวิทยาลัย และผู้ปฏิบัติในทุกๆ ๒ ปี ก่อนที่จะมีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ๓ ปี จงษ์สมบูรณ์
๒. ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดเวทีประชาคมให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
๓. ควรจัดสรรงบประมาณเฉพาะในการจัดอบรมทบทวนเจ้าหน้าที่ให้จังหวัดสามารถ ถ่ายทอดความรู้ได้อย่างต่อเนื่องเต็มกระบวนการใน ๑ ครั้ง/๓ วัน

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

การถ่ายทอดความรู้ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อ **“ชี้ให้เห็น ทำให้เห็น เน้นให้ทำ นำไปใช้ ให้กำลังใจ”** ซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลได้ดำเนินการพร้อมกับการถ่ายทอดความรู้ในเวที DW สรุปผลการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลได้ ดังนี้ **ชี้ให้เห็น**

จากผลการจัดสัมมนาครั้งที่ ๑ เพื่อให้ผู้เข้าสัมมนาทราบกรอบรูปแบบของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ให้ยึดรูปแบบเนื้อหาไปในทิศทางเดียวกัน และนำแผนพัฒนาที่ผ่านมา เทียบกับรูปแบบที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดไว้ เพื่อชี้ให้เห็น ข้อบกพร่อง ข้อมูลที่สำคัญที่ยังไม่มี สรุปจาก ๓ ทีม พบประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ๖ ด้าน ได้แก่

๑) **ข้อมูลไม่เน้นปัจจุบัน** ไม่ครบถ้วนถูกต้องของข้อมูลทางด้าน ชีวภาพ เศรษฐกิจ และทางด้านสังคม โดยเฉพาะข้อมูลทางด้านชีวภาพ ไม่ครอบคลุมกิจกรรมการผลิตของเกษตรกรในตำบล ไม่ระบุรายละเอียดของเทคโนโลยีการผลิตแต่ละกิจกรรมให้ชัดเจนอาจทำให้การวิเคราะห์ สังเคราะห์มีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนไป ซึ่งจะส่งผลให้การวางแผนการพัฒนาไม่เหมาะสมกับศักยภาพ ในส่วนนี้ต้องรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมให้ครอบคลุม ครบถ้วน ข้อมูลด้านสังคม ส่วนมากขาดข้อมูลพื้นฐานข้อการดำเนินงานกลุ่มต่างๆ ทั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มกิจกรรมการเกษตร ขาดข้อมูลพื้นฐานเกษตรหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตร สภาเกษตรกร ในส่วนนี้ให้รวบรวมข้อมูลกลุ่มสถาบันที่มีในปัจจุบัน กลุ่มเครือข่าย การเชื่อมโยงเครือข่าย พร้อมให้รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานกลุ่ม ข้อมูลการดำเนินงานกิจกรรมกลุ่ม

๒) **การวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ ๓** การวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชน พบว่ามีผลการวิเคราะห์ข้อมูล แต่ไม่มีรายละเอียดที่มา ว่ามีขั้นตอน วิธีการอย่างไร ซึ่งจะทำให้การยอมรับผลการวิเคราะห์ มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ในส่วนนี้เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ประสบการณ์ ความเข้าใจในกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน รวมถึงความเชื่อมโยง การอ่านผล และการเขียนผลการวิเคราะห์

๓) **การสังเคราะห์ข้อมูลในบทที่ ๔** ส่วนมากขาดข้อมูลปัจจัยเงื่อนไขการผลิต ผลตอบแทนที่ได้ ในส่วนนี้ต้องมีข้อมูลประวัติความเป็นมาของของชุมชน สถานการณ์ ปัจจุบันของชุมชน และความต้องการในการพัฒนาการเกษตรของชุมชนในอนาคต โดยนำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทที่ ๓ มาจัดลำดับความสำคัญอย่างมีหลักการ เพื่อให้เห็นลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาเร่งด่วน ก่อนหลัง ที่จะนำไปจัดทำกลยุทธ์ทางเลือกในบทที่ ๕

๔) **แนวทางการพัฒนาในบทที่ ๕** เป็นการจัดทำกลยุทธ์ทางเลือก แนวทางการพัฒนาการเกษตร พบว่าส่วนมากการกำหนดแนวทางพัฒนาไม่สอดคล้องกับความสำคัญ ความต้องการของชุมชนที่จัดลำดับไว้ และไม่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ของ อปท. ในพื้นที่ จึงต้องเพิ่มพูนความรู้เรื่องการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถเชื่อมโยง นำข้อมูลจากการสังเคราะห์ที่มาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของชุมชน

๕) **การเขียนโครงการในบทที่ ๖** เพื่อสนับสนุนแผนพัฒนาการเกษตร พบว่าส่วนมากเจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถในเขียนโครงการได้ดี มีองค์ประกอบตามรูปแบบการเขียนโครงการ

๖) **การจัดทำรูปเล่ม** ปัญหาที่พบส่วนมากเรื่องการจัดลำดับหัวข้อ จัดหน้ากระดาษ การแทรกตาราง รูปภาพ ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

ทำให้เห็น

จากปัญหาที่พบในแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลที่ผ่านมามีให้นำมาหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ปัญหาที่เจ้าหน้าที่สามารถแก้ไขได้เองให้ไปดำเนินการก่อน ปัญหาที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการได้เอง ให้ทีมวิทยากร หรือหาผู้รู้ มาร่วมถ่ายทอด ปัญหาที่เจ้าหน้าที่ยังไม่เข้าใจ ได้แก่ การวิเคราะห์ชุมชน วิธีการจัดลำดับความสำคัญ การสังเคราะห์ข้อมูล การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การวางแผนพัฒนาการเกษตร ทีมวิทยากรได้จัดถ่ายทอดความรู้ เรื่องดังกล่าวในเวที DW ในระหว่างเดือนเมษายน และเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ ตามลำดับดังนี้ ในเดือนเมษายน ถ่ายทอดความรู้เรื่องการวิเคราะห์ชุมชนโดยใช้ SWOT Analysis และการลำดับความสำคัญโดยใช้ตาราง Critical Success Factor: CSF ในเดือน พฤษภาคม ได้กำหนดประเด็นการถ่ายทอดไว้ ๓ ประเด็นดังนี้

๑) การจัดทำแนวทางพัฒนา ๒) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การกำหนดวิสัยทัศน์ และ ๓) การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร / หลักการเขียนโครงการ วิธีการถ่ายทอด ใช้วิธีการบรรยาย แบ่งกลุ่มระดมความคิด และฝึกปฏิบัติ

เน้นให้ทำ

หลังจาก ที่ให้เห็น ปัญหา และความต้องการ ของผู้จัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับตำบลแล้ว จะต้อง ทำให้เป็น บอกวิธีการแก้ปัญหา กระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ เน้นให้ทำ ด้วยการผลักดันให้มีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอย่างจริงจังต่อเนื่อง ตามกรอบเวลาที่กำหนด และส่งให้จังหวัดตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน ตามกรอบที่ กำหนดไว้ โดยมีวิธีการ

- กำหนดให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลเป็นตัวชี้วัดของเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล
- กำหนดเป็นประเด็นในการติดตามนิเทศงานทุกเดือน
- สรุปรายงานสถานการณ์ความก้าวหน้าการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับ ตำบลในเวทีประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือน สำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน
- การตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน หากไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ส่งกลับให้ ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

นำไปใช้

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ๓ ปี ที่จัดทำขึ้นต้องนำเสนอในเวทีประชาคมที่ อบต. เป็นเจ้าภาพ และติดตามนำเสนอให้มีการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาตำบล ๓ ปี ของ อบต. เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ หาโอกาสเข้าร่วมการปรับปรุงแผนพัฒนาตำบลประจำปี ของ อบต. ของแต่ละปี หากแผนพัฒนาการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานใดให้ผลักดันให้มีการดำเนินการของหน่วยงาน และหากแผนพัฒนาการเกษตรใดที่สามารถทำได้เองโดย เกษตรกร เจ้าหน้าที่ต้องผลักดันให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ตาราง Critical Success Factor : CSF[®]

ประเด็น	การประเมิน					ประเมินสูงสุด ภาย 3 ปี
	วิสัยทัศน์	ระดับ	ผลขยาย	เชิงนโยบาย	ผลงอก	
1. ภาวะเงินเฟ้อ	3	3	3	4	5	18
2. ภาวะเงินเฟ้อ	3	3	3	3	3	15
3. ขาดความรู้ด้านความรู้ วิชาการ ศึกษาค้นคว้า	5	5	5	4	5	24
4. ศักยภาพคนคิด ต่อเนื่อง	5	5	5	5	5	25
5. นโยบายทาง การบริหาร วิชาการ เป็นเชิงประจักษ์	3	3	3	3	3	15

ใจที่กำลังใจ

การสร้างขวัญกำลังใจ โดยผู้ปฏิบัติเองให้มีความสำคัญตัวเอง ตั้งเป้าหมายไว้แล้ว ทำให้ได้ ไปได้ถึง ส่วนมากต้องการขวัญกำลังใจ การชมเชย หรือรางวัลจากผู้อื่นมากกว่า เป็นการกระตุ้นตีความสำคัญของผลงาน จังหวัดสุรินทร์ได้ให้ขวัญกำลังใจกับผู้ปฏิบัติตลอดระยะเวลาการทำงาน โดยการติดตามให้คำปรึกษา ยกย่องชมเชย ในเวทีการประชุมเกษตรอำเภอ เวที DW นำผลเผยแพร่ตามช่องทางต่างๆ

ผลการดำเนินงาน

จากการสอบถามความรู้อีกก่อนและหลังได้รับการถ่ายทอดความรู้ พบว่า ผู้เข้าสัมมนา มีระดับความรู้เพิ่มขึ้นในระดับมาก (ร้อยละ ๖๑.๐) และจากการสอบถามความคิดเห็นในประเด็นประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมสัมมนา มีรายละเอียด ดังนี้

ความเป็นประโยชน์ต่อตัวเจ้าหน้าที่ พบว่าร้อยละ ๖๐.๙ คิดว่าเป็นประโยชน์ต่อตนเองระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นำไปใช้จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล มีความมั่นใจในการจัดทำแผนพัฒนา สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรสู่คณะกรรมการบริหารศูนย์ และเกษตรกรหมู่บ้าน มีความรู้ทักษะในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเพิ่มขึ้น และแผนพัฒนาการเกษตรที่จัดทำขึ้น มีการยอมรับมากขึ้น

ความเป็นประโยชน์ต่อองค์กร พบว่า ร้อยละ ๕๙.๑ คิดว่าเป็นประโยชน์ต่อองค์กรระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ หน่วยงานมีการจัดทำแผนอย่างเป็นระบบ บุคลากรในหน่วยงานให้ความสำคัญการจัดทำแผนพัฒนา และเกิดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ปัจจัยที่ทำให้แผนพัฒนาการเกษตรที่น่าเชื่อถือ และโครงการได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ได้ ๘ ข้อ ดังนี้ ๑) ผู้บริหารในพื้นที่ และส่วนกลางต้องประสานงบประมาณ กับหน่วยงาน อปท. และผลักดันให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ นำแผนมาใช้ประโยชน์ ๒) ผู้ปฏิบัติ นำแผนที่จัดทำขึ้น มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน ๓) ความน่าเชื่อถือของแผนพัฒนาการเกษตร/โครงการที่เสนอ ๔) แผนมีความสอดคล้องกับนโยบาย ของรัฐ จังหวัด และ อปท. ๕) ความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา มีผลกระทบต่อคนส่วนมาก ๖) จำนวนงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๗) ช่องทางที่จะเสนอแผนเข้าขอรับการสนับสนุน และ ๘) การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานรัฐ และ อปท.

ความเป็นประโยชน์ต่อชุมชน จากการระดมความคิดในเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับอำเภอ (วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๔) ได้สรุปลำดับประเด็นความสำคัญจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ชุมชนมีบุคลากรที่มีความรู้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ได้ข้อมูลที่ต้องต้องเป็นจริง เป็นปัจจุบัน ชุมชนทราบปัญหา ความต้องการของชุมชน กำหนดแนวทางพัฒนาได้เอง แผนพัฒนาการเกษตรเป็นที่ยอมรับของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปปฏิบัติได้จริง ชุมชนมีส่วนผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และ อปท. สนับสนุนงบประมาณ และชุมชนได้รับการแก้ปัญหา พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผลของ R2R ที่เกิดขึ้น

ผลที่เกิดกับตนเอง คิด ทำ และแก้ปัญหา การทำงานได้อย่างเป็นระบบ ทำงานประจำง่ายขึ้น สร้างเครือข่ายการทำงานได้ง่าย

ผลที่เกิดกับงาน งานได้รับการแก้ปัญหาและพัฒนา มีองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นนำไปเป็นตัวอย่างในการทำงานได้มากขึ้น

ผลที่เกิดกับองค์กร เพิ่มขีดความสามารถขององค์กรและบุคลากรในองค์กรมีการเรียนรู้ เป็นการประหยัดงบประมาณขององค์กรได้ด้วย

“การเข้ามาร่วมโครงการ R2R ได้ทั้งมิตร แนวคิด
และแนวทางในการพัฒนางาน”

แม่-น้ำพี่เงิน

นางสาวจรรยา คงชนะ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา
E-mail : jkongchana@yahoo.com Tel : 081-5411985

กระบวนการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี

วิเคราะห์สถานการณ์

จังหวัดจันทบุรีประสบปัญหาความไม่สงบในพื้นที่มาตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรรุ่นเก่าๆ ย้ายออกจากพื้นที่ไปจำนวนหนึ่ง ทำให้ต้องบรรจุเจ้าหน้าที่รุ่นใหม่เข้ามา ซึ่งในการปฏิบัติงานส่งเสริมของเจ้าหน้าที่รุ่นใหม่ๆ นั้น ส่วนใหญ่ไม่ได้ลงลึกถึงชาวบ้าน หรือเกษตรกรอย่างเข้มข้น ดังเช่นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรรุ่นเก่า ด้วยเหตุผลความไม่สงบในพื้นที่ทำให้รัฐส่งทั้งงานและเงินก้อนใหญ่ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรซึ่งรับผิดชอบระดับตำบล จึงมีเงินและงานที่ต้องปฏิบัติมากขึ้นทั้งจากหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานอื่นๆ ประกอบกับเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งยังขาดทักษะที่จะทำงานส่งเสริมการเกษตรแบบ “ได้ใจ” ชาวบ้าน ขาดความมั่นใจในวิชาการของตัวเอง ขาดทักษะในการพูดคุย และถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสม รวมทั้งขาดทักษะในการชักจูงใจให้เกิดการยอมรับของเกษตรกรจากการสังเกตและพูดคุยสอบถามความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรรุ่นเก่ากับรุ่นใหม่ พบว่ามีช่องว่างทางความคิดขนาดใหญ่ (หลุมดำ) ขาดการยอมรับซึ่งกันและกัน เพราะในขณะที่คนรุ่นเก่ามีทักษะ ความรู้ เทคโนโลยี และกระบวนการส่งเสริมการเกษตรที่สะสมจากประสบการณ์การทำงานในพื้นที่กับชาวบ้าน ทำงานแบบนักสังคมศาสตร์ เป็นลักษณะ “เรียนรู้จากการสังเกตการณ์ ฝึกฝนจากการปฏิบัติจริง” แต่ขาดทักษะทางด้านไอที ที่เป็นเครื่องมือทำงานด้านเอกสาร ส่วนนักส่งเสริมการเกษตรรุ่นใหม่ถนัดใช้ไอที เก่งในการปฏิบัติงานเอกสาร ได้รับข่าวสารความรู้จากอินเทอร์เน็ต ซึ่งเข้าถึงง่ายและกว้างไกล แต่ขาดทักษะในการปฏิบัติงานในพื้นที่ ไม่ได้มุ่งเน้นที่ตัวเกษตรกร หรือชาวบ้านเช่นแต่เดิม แต่มุ่งเน้นที่ผลสำเร็จของงาน นั่นคือมีผลงานที่ตอบคำถามได้ตามโจทย์ ทำงานได้เสร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่เป็นการทำงานตามโครงการ ทำงานแบบนักวิทยาศาสตร์ และที่สำคัญเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากโครงการเพื่อปฏิบัติงานตามภารกิจการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีการเกษตรแก่บุคคลเป้าหมายอีกต่อไป โดยคิดว่าเกษตรกร ไม่อยากมา ไม่อยากเข้าร่วม เมื่ออบรม เกษตรกรเคยอบรมหลักสูตรนี้แล้ว ฯลฯ

จุดแข็งในการปฏิบัติงานส่งเสริมการผลิตต้นไม้ผลในจังหวัดยะลา คือ มีศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพกระจายใน ๘ อำเภอ รวม ๑๗ ศูนย์ และมีกลุ่มไม้ผลภายใต้ศูนย์คัดแยกฯ เป็นกลุ่มเป้าหมายในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการผลิตเพื่อการพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการบริหารจัดการผลผลิตเข้าสู่ระบบตลาด แต่มีจุดอ่อน คือเจ้าหน้าที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากศูนย์คัดแยกฯ และกลุ่มไม้ผลอย่างจริงจัง เจ้าหน้าที่ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติภารกิจ แต่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานโครงการให้แล้วเสร็จท่ามกลางวิกฤตของเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ และจุดอ่อนที่กล่าวมายังมีโอกาสในเรื่องของงบประมาณ จากปัญหาข้างต้นจึงได้ศึกษากระบวนการทำงานที่เหมาะสมกับบริษัทในพื้นที่จังหวัดยะลา โดยเฉพาะในประเด็นการจัดกระบวนการ การถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีการเกษตร เพื่อเป็นรูปแบบให้เจ้าหน้าที่ได้นำไปปรับใช้ และสามารถใช้งบประมาณโครงการต่างๆ ไปสนับสนุนการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วิธีการดำเนินงาน

ในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมกับบริษัท ได้ดำเนินการในขั้นแรกเพื่อหาทีมงานทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ “โยนหินถามทาง” หาแนวร่วมโดยการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรรุ่นเก่า ๆ เพราะตั้งใจให้เป็นแหล่งความรู้หลักด้านวิธีการปฏิบัติงาน (ขั้นเชิงหรือกระบวนการ) ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ หาแนวคิดและความร่วมมือ แต่พบว่ายังติดขัดเรื่องช่องทางที่ไม่อยากถาม รวมทั้งอยากให้เป็นแบบทางการสั่งมานั้นคือให้ผ่านทางเวทีประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือน ให้ผู้ใหญ่เป็นผู้ตัดสินใจและสั่งการ และเกิดคำถามว่าจะมีผลอะไรในเชิงการบริหารบุคคล

.....เช่นนี้เหมือนเจอทางที่ไม่น่าเดิน ก็ลองเปลี่ยนเส้นทางใหม่ โดยไม่ต้องหาแนวร่วมไม่ต้องสร้างทีมงานก่อน แต่ใช้วิธีการเปิดเวที ให้คนที่เกี่ยวข้อง คือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรมาพบเจอกัน และร่วมกิจกรรม โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดเปิดเวทีเพื่อ “ทำให้เขาดู คิดให้เขาเห็น เล่นให้เขาช่วย” แล้วสังเกตพฤติกรรม และสอบถามความคิดเห็น ศึกษาวเคราะห์ถึงบทบาทการแสดงออกของบุคคลเป้าหมายทั้งสองส่วนว่าเกษตรกรผู้เป็นเป้าหมายของงานส่งเสริมการเกษตรพึงพอใจและมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในกิจกรรมลักษณะไหน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นนักส่งเสริมพึงพอใจ มีพฤติกรรมและบทบาทอย่างไร โดยผลักดันให้เกิดกิจกรรมผ่านงานที่รับผิดชอบทั้งที่มีงบประมาณและไม่มียงบประมาณ

๑. ไม่ใช้งบประมาณ

การจัดประชุมและประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดประชุม ศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชนเป็น ศูนย์ที่กรมส่งเสริมการเกษตรจัดตั้งขึ้นใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ เพื่อแก้ไขปัญหาการตลาดผลผลิตของกอง และต่อมาได้ใช้เป็นศูนย์เพื่อแก้ไขปัญหาการตลาดไม้ผลเศรษฐกิจ ด้วยการรับซื้อผลผลิตและส่งผลผลิตจำหน่าย โดยมีเกษตรกรที่เป็นคณะกรรมการ ทำหน้าที่บริหารศูนย์ฯ ภายใต้การดูแลของสำนักงานเกษตรอำเภอ แต่พบว่าจนถึงปัจจุบัน ศูนย์ยังไม่เข้มแข็งพอที่อำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรได้เท่าที่ควร จึงได้จัดประชุมและประชุมเชิงปฏิบัติการ คณะกรรมการศูนย์คัดแยก ฯ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบงาน ส่งเสริมการผลิตไม้ผลและศูนย์คัดแยกฯ ระดับอำเภอ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาศูนย์คัดแยกฯ วิธีการจัดประชุม จัดตามระเบียบวาระการประชุม และให้มีการหาข้อคิดเห็น วิธีการ และ แนวทางปฏิบัติในประเด็นเพื่อพิจารณาจากกรรมการศูนย์ ฯ ซึ่งเปลี่ยนจากเดิมที่เน้นประชุม ตามระเบียบวาระการประชุม ผู้เข้าประชุมมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นน้อย ส่วนใหญ่เพื่อ รับทราบและปฏิบัติการจัดประชุมแต่ละครั้ง นอกเหนือจากเรื่องแจ้งปกติ จะกำหนดประเด็น หลักๆ เพื่อให้ผู้เข้าประชุมมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ที่ทำให้เกิดข้อสรุปหรือ ข้อตกลงจากความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านั้น อันจะนำไปสู่การพัฒนางาน ที่สำคัญ ดังนี้ ๑) แนวทางการพัฒนาศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชน และยกร่างโครงการพัฒนาศูนย์ คัดแยกฯ แบบครบวงจร ๒) แนวทางการจัดทำและการใช้ประโยชน์ฐานข้อมูลไม้ผลภายใต้ การดูแลของศูนย์คัดแยก ฯ (โดยการจัดทำทะเบียนสมาชิกกลุ่มไม้ผลและการจัดทำประมาณ การผลผลิตของสมาชิกกลุ่มเพื่อวางแผนการตลาดในปีต่อไป) และ ๓) จัดตั้งคณะกรรมการบริหาร ศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชนระดับจังหวัด ๑ คณะและกำหนดบทบาท *ส่วนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ระดับจังหวัด* ผู้เข้าร่วม คือคณะกรรมการศูนย์คัดแยก ฯ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร รับผิดชอบงานไม้ผลและศูนย์คัดแยกฯ เพื่อศึกษาปัญหา ทบทวนบทบาทหน้าที่ หาแนวทาง ในการดำเนินงานศูนย์คัดแยก ฯ จัดทำแผนพัฒนาศูนย์คัดแยกฯ กำหนดแนวทางกรฟื้นฟู กลุ่มอาชีพไม้ผล การจัดทำทะเบียนเกษตรกรกลุ่มไม้ผลฯ และมี *การประชุมเชิงปฏิบัติการ* ระดับ อำเภอ ผู้เข้าร่วม คือคณะกรรมการศูนย์คัดแยกฯ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบงาน ไม้ผล ศูนย์คัดแยกฯ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของแต่ละอำเภอ โดยการชี้แจงทำความเข้าใจเป้าหมายการจัด นำเสนอผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับจังหวัด เปิดเวทีวิพากษ์ เติบโตเต็มเนื้อหา และสรุป

๒. ใช้งบประมาณเป็นการดำเนินการจัดเวทีเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการอบรม

การจัดเวทีเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ใช้งบประมาณตามยุทธศาสตร์จังหวัด โครงการพัฒนาคุณภาพและการตลาดพืชเศรษฐกิจของจังหวัด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เชื่อมโยงการผลิต การตลาดแก่กรรมการและสมาชิกศูนย์คัดแยกฯ มีเป้าหมายเพื่อระดมปัญหาของเกษตรกร ในการปฏิบัติดูแลรักษาสวนไม้ผล ช่วงระยะหลังเก็บเกี่ยวถึงก่อนเก็บเกี่ยว และระยะเก็บเกี่ยว ถึงการจำหน่ายผลผลิต พร้อมทั้งเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในส่วนของกรรมการ ศูนย์คัดแยกฯ ได้ใช้กระบวนการจัดเวทีเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และทำข้อสรุปร่วมกัน มีขั้นตอน ดังนี้

ชี้แจงวัตถุประสงค์ แบ่งกลุ่มประมาณ ๑๐-๑๕ คนต่อกลุ่ม ให้เลือกประธาน และเลขานุการ แจงประเด็นดำเนินการที่ละประเด็นจนครบ ให้กลุ่มนำเสนอผล เจ้าหน้าที่สรุปและนำเสนอ แนวทางการเชื่อมโยงการผลิต (เกษตรกร) และการตลาด (ศูนย์คัดแยกฯ) จากนั้นทำข้อสรุปร่วม ในการดำเนินการ คือการรวมกลุ่มไม้ผลภายใต้ศูนย์คัดแยกฯ เพื่อการพัฒนาการผลิต การขึ้นทะเบียนไม้ผลของสมาชิก และการจัดทำข้อมูลประมาณการผลผลิตของศูนย์คัดแยกฯ เพื่อการทำการตลาดล่วงหน้า แก้ไขปัญหาราคาค่าผลผลิต ผลที่ได้จากการจัดกิจกรรม คือ ข้อตกลงระหว่างคณะกรรมการศูนย์คัดแยกฯ และสมาชิกกลุ่มไม้ผลภายใต้ศูนย์คัดแยกฯ และแนวทางการปฏิบัติงานด้านการตลาดและการผลิตของคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มไม้ผล ภายใต้ศูนย์คัดแยกฯ

การอบรม แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือส่วนแรกเป็นการ**อบรมเจ้าหน้าที่**หลักสูตร ศัตรูพืชและกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ด้วยการอบรมให้ความรู้และฝึกปฏิบัติแก่เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ/จังหวัด เพื่อพัฒนาทักษะ วิชาการด้านศัตรูพืช การป้องกัน กำจัด และกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร โดยใช้รูปแบบการบรรยาย มอบหมายงานให้ กลุ่มทำแบบฝึกหัด เช่นในหัวข้อแมลงศัตรูพืช มีแมลงชนิดต่างๆ แล้วให้กลุ่มเขียนในกระดาษ คำตอบว่าแมลงชนิดนั้น ชื่ออะไร เป็นศัตรูพืช หรือศัตรูธรรมชาติ ทำลายอะไร เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ เป็นการ**อบรมเกษตรกร** หลักสูตรการผลิตพืชตามระบบมาตรฐาน GAP เป็นการ อบรมให้เกษตรกรแปลงเรียนรู้ GAP จำนวน ๔๔๕ ราย โดยใช้รูปแบบการบรรยาย

ผลการดำเนินการ

วิธีการ	สิ่งที่พบ	
	เจ้าหน้าที่	เกษตรกร
๑. การประชุม/ ประชุมเชิงปฏิบัติ การ	-มีส่วนร่วมน้อย -ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น	-มีส่วนร่วมนมาก -แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ -ร่วมหาข้อสรุปและแนวทางปฏิบัติ
๒. การจัดเวที เชื่อมโยงผู้ผลิต (เกษตรกร) กับ การตลาด(ศูนย์ คิดแยกฯ)	-เป็นผู้บริหารจัดการ เช่น ลงทะเบียน จัดการด้านบริการทั่วไป การเงิน -เข้าร่วมในเวทีน้อย -ไม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับ เกษตรกรเป้าหมาย	-มีส่วนร่วมนมาก -ส่วนใหญ่พึงพอใจรูปแบบและวิธีการ มีส่วนร่วมนมาก หาข้อตกลงร่วม ต้องการให้มีการดำเนินการตาม ข้อตกลงและให้เจ้าหน้าที่ติดตามผล อย่างต่อเนื่อง ต้องการให้เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตรเข้าไปเยี่ยมแปลง และให้คำแนะนำด้านการเกษตรอย่าง สม่ำเสมอ เพราะเห็นว่าเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตรเป็นที่พึ่งของ เกษตรกร
๓. การอบรม	-เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่รุ่นใหม่ให้ความสนใจเนื้อหา มีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ -ต้องการอบรมในลักษณะนี้อีก และ ต้องการให้อบรมเจาะลึกเฉพาะเรื่อง เช่น การผลิตขยายเชื้อจุลินทรีย์ที่ ใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืช ฝึกทักษะ วิทยากร และวิทยากรกระบวนการ เป็นต้น	-เกษตรกรให้ความสนใจปานกลาง แต่ให้ความสำคัญน้อย -ไม่มีส่วนร่วม รับฟังการบรรยาย อย่างเดียว คนมีส่วนร่วม คือ เกษตรกรแกนนำหน้าเดิมๆ ๒-๓ คน

จากการสังเกตพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากกิจกรรมต่างๆ ที่ผ่านมานั้น เป็นการศึกษาลักษณะคู่ขนาน คือศึกษาความต้องการหรือความพึงพอใจของเกษตรกรต่อบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และศึกษาวิธีการปฏิบัติการทำงาน และความต้องการของเจ้าหน้าที่ สรุปลงได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการและพึงพอใจวิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเรื่องใกล้ตัวมาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับอาชีพ และไม่ชอบการอบรมวิชาการ เพราะยากต่อการเข้าใจและการปฏิบัติ บางครั้งไม่สามารถนำไปเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพการเกษตรในชีวิตประจำวันได้ ในการส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่จึงควรยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางหรือหลักในการถ่ายทอดความรู้ โดย

- เจ้าหน้าที่ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเกษตรกร
- ใช้งบประมาณโครงการ เป็นเครื่องมือในการเปิดเวทีพหุภาคีกับเกษตรกร
- ใช้เวทีพหุภาคีในการทำความเข้าใจเกษตรกร ทั้งปัญหา และความต้องการที่แท้จริง
- เปิดเวทีบ่อยๆ เพื่อฟังซ้ำ ฟังให้ชัด และสร้างสัมพันธภาพที่ดี

ผลที่เกิดกับงาน

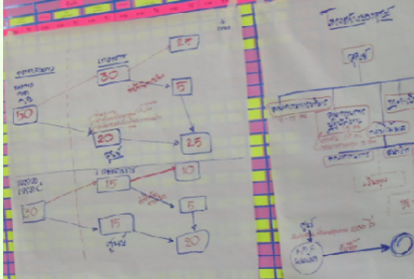
จากบทเรียนดังกล่าวพอสรุปได้ถึงทิศทางการทำงานส่งเสริมการเกษตรให้ประสบความสำเร็จ โดยการจัดกระบวนการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วม รวมถึงในการปฏิบัติงาน ควรใช้กิจกรรม โครงการ และงบประมาณเป็นเครื่องมือดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางการทำงาน

ผลที่เกิดกับตัวเอง

เป็นการเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ โดยการปฏิบัติ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแต่ละกิจกรรมแต่ละครั้ง เกิดทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่รวดเร็วขึ้น สามารถปรับกระบวนการทำให้สอดคล้องกับบริบท และเพิ่มทักษะด้านการสรุปประเด็น การตีความ การให้ความหมายระหว่างบรรทัด

ผลที่เกิดกับงานและองค์กร

ได้แนวทางการพัฒนางาน จากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีข้อมูลเบื้องต้น ในการวางแผนพัฒนาบุคลากร ได้แนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ และทักษะ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในพื้นที่ รวมถึงได้รับรู้ความต้องการของเกษตรกรต่อ การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรที่หน่วยงานสามารถนำไปใช้วางแผนการปฏิบัติงาน ด้านส่งเสริมและพัฒนาการผลิตในระดับพื้นที่ได้

แม่-น้ำพุร้อน

นางสาวธนันท์ ศรีสุระ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี
Tel : 086-3111876 E-mail : tananunon@hotmail.com

นางสาวรารากรณ์ เฮงไฉ่
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
สำนักงานเกษตรอำเภอพานทอง
Tel : 081-5882257

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยมันสมุนไพรกลุ่มแม่บ้านไผ่สีทอง ตำบลโคกขี้เหล็ก อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี

วิสัยทัศน์กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

“มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพให้มีความเข้มแข็ง และมีรายได้เพิ่มจากการแปรรูปผลผลิต”

เป้าหมายกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

๑. มีการจัดทำบัญชีที่เป็นระบบถูกต้อง และตรวจสอบง่าย
๒. พัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของผู้บริโภค
๓. การบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม สะดวกต่อการขนส่ง
๔. การขยายกิจการกำลังการผลิต การรับรองมาตรฐาน และสามารถส่งสินค้าขาย

ได้อย่างกว้างขวางกระบวนการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

- จัดทำแผน/ประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
- การคัดเลือกองค์ความรู้ที่เหมาะสม (KM) และการถ่ายทอดความรู้ โดยการ
จัดเวทีเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามโครงการส่งเสริม และ
พัฒนาวิสาหกิจชุมชน

เวทีที่ ๑ ศึกษาบริบทภายในและภายนอกวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยมันสมุนไพรกลุ่มแม่บ้านไผ่สีทอง จัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๘ มีสมาชิกจำนวน ๑๙ คน ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒ หมู่ ๕ ตำบลโคกขี้เหล็ก อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี เนื่องจากพื้นที่หมู่ ๕ ตำบลโคกขี้เหล็กมีเกษตรกรที่ปลูกกล้วยน้ำว้าพันธุ์มะลิอ่องจำนวนมาก เมื่อนำไปขายก็ไม่ได้ราคา เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอพานทอง แนะนำให้ทำการแปรรูปกล้วย และต่อมาได้เพิ่มผลิตภัณฑ์ ขนมไทย ซึ่งเป็นที่นิยมของผู้บริโภคทั้งในตำบลและในจังหวัดเป็นอย่างมาก ปัจจุบันมีเงินทุนหมุนเวียน จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท สมาชิก ๒๓ คน

จุดแข็ง

- มีความสามัคคี
- มีวัดตฤติบในชุมชน
- ผลิตภัณฑ์จำหน่ายในราคาถูก
- ผลิตภัณฑ์มีรสชาติดี เป็นที่ชื่นชอบของลูกค้า
- การดำเนินงานมีความโปร่งใส
- การรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็ง
- มีความสามัคคี

จุดอ่อน

- บรรรจุภัณฑ์
- ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน
- มีบัญชีแต่ยังไม่เป็นระบบ

อุปสรรค

- ไม่มีโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน
- คุณภาพของวัดตฤติบไม่แน่นอน

โอกาส

- ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆของภาครัฐ
- เป็นแหล่งศึกษาดูงาน

เวทีที่ ๒ ประเมิน/วิเคราะห์ข้อมูลวิสาหกิจชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์กลุ่มในเรื่องต่างๆ

เป้าหมายกลุ่ม การจัดทำบัญชีที่เป็นระบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการสร้างโรงเรือนแปรรูป เพื่อจะได้รับการรับรองมาตรฐาน และสามารถส่งสินค้าขายได้อย่างกว้างขวางต่อไป

การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน

มีการกำหนดคณะกรรมการบริหารกลุ่ม ตลอดจนการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ การเงิน/การบัญชี ไร่ชัดเจน และแบ่งหน้าที่การทำงานกันอย่างเหมาะสม โดยแต่ละคนที่ได้รับมอบหมายก็จะเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกันและกัน เอื้ออาทรต่อกัน ปัจจุบันมีสมาชิก ๒๓ คน สมาชิกทุกคนจะมีส่วนร่วมในกลุ่มเกือบทุกขั้นตอนตั้งแต่การผลิตจนถึงการตลาด รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่ม และทุนจะร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผลประโยชน์ โดยกลุ่มจะได้รับผลประโยชน์เป็นรายเดือนตามวันที่ตนเองมาทำงาน ซึ่งจะมีการทำบัญชี การปฏิบัติงานชัดเจน ตรวจสอบได้สมาชิกสงสัย ทั้งนี้ยังเปิดโอกาสให้คนที่สนใจ และไม่ได้อาศัยสมาชิก เข้าร่วมกิจกรรมด้วยโดยได้รับค่าตอบแทนเช่นเดียวกับสมาชิก

เวทีที่ ๓ ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้วิสาหกิจชุมชน

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนล้วยมีนสมุนไพรกลุ่มแม่บ้านไม้สีทอง หมู่ ๕ ตำบลโคกสีที่หนองอำเภอบางทอง จำนวน ๑๓ คน ศึกษากระบวนการจัดการผลิต การตลาด ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพสตรี ส. อำเภอบางทอง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนขนมไทยไชโยภูมิ อำเภอยะโย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรป่าโมกพัฒนา (ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์ชาวบ้าน) นางเสียม ไม้แป้น จังหวัดอ่างทอง

สิ่งที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้จากการศึกษาดูงาน

๑. แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง

เนื่องจากกลุ่มยังขาดการบริหารจัดการในเรื่องของการจัดทำบัญชีที่เป็นระบบ เมื่อไปดูงานแล้วจะนำแนวทางการจัดทำบัญชีและการจัดการผลประโยชน์ และการชี้แจงผลประโยชน์ (กำไร) ในที่ประชุมแล้วทำการบันทึกเพื่อความโปร่งใส และความเข้มแข็งของกลุ่ม

๒. การบริหารจัดการด้านการผลิต การตลาด การจัดการวัตถุดิบ

แนวทางที่ได้จากการศึกษาดูงาน คือ การวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับแผนการตลาด อีกทั้งมีแนวทางในการตากกล้วยโดยไม่ใช้ตู้อบลมร้อน เนื่องจากการทำให้ต้นทุนการผลิตสูง โดยประยุกต์จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรี ส.เมืองอ่างทอง

๓. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และสถานที่ผลิต

กลุ่มจะดำเนินการจัดทำบรรจุภัณฑ์ และสถานที่ผลิตให้ได้มาตรฐานโดยเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีต่อไป

เวทีที่ ๔ จัดทำแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

จากการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเวทีที่ ๒ สมาชิกที่เข้าร่วมเวทีสามารถวางแผนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จากการศึกษาดูงาน กลุ่มต่างๆ ในจังหวัดอ่างทอง ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของกลุ่มมีหลากหลายประเภท และหลายรูปแบบ ทำให้สมาชิกที่ไปศึกษาดูงาน เกิดแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งด้านคุณภาพ และบรรจุภัณฑ์ รวมไปถึงการบริหารจัดการการตลาด การประชาสัมพันธ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ดูว่าจะพัฒนาสินค้า และผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนของตนเองในด้านใดบ้าง และจะพัฒนาอย่างไร ซึ่งได้ผลสรุปดังต่อไปนี้

๑. พัฒนาจลากและบรรจุภัณฑ์
๒. เพื่อเพิ่มมูลค่าและลดการสูญเสีย เพิ่มผลิตภัณฑ์ให้หลากหลาย
๓. การจัดทำบัญชีให้เป็นระบบ
๔. สถานที่ผลิตให้เป็นสัดส่วน ทำแผนขอรับการสนับสนุนสร้างอาคารผลิต

เวทีที่ ๕ จัดทำแผน/ประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

จากการระดมความคิดของสมาชิก เพื่อจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการแก้ปัญหา ตามความจำเป็นเร่งด่วน และความยาก-ง่ายในการแก้ปัญหาซึ่งได้ผล สืบเนื่องมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนในเวทีที่ ๒ และการศึกษาดูงานในเวทีที่ ๓ ในเรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม การตลาด การประชาสัมพันธ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำแนวทางในการพัฒนากิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน โดยเรียงลำดับความสำคัญ แล้วนำมาจัดทำเป็นแผน ขอรับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในชุมชน

๑. การทำฉลากและบรรจุภัณฑ์

๒. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการแปรรูปกล้วย

๓. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำบัญชี

๔. เที่ยนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

ในการสร้างโรงเรือนแปรรูปเพื่อจะได้รับการรับรองมาตรฐาน

๒. การถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

• เรื่องการพัฒนาฉลากและบรรจุภัณฑ์ ผู้เข้าอบรม จำนวน ๒๓ คน

วิทยากรนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร (เคหกิจเกษตร) สำนักงานเกษตรอำเภอพานทอง

• ถ่ายทอดความรู้เรื่องการแปรรูปกล้วยรังนก กล้วยสามรส กล้วยอบมัน

จำนวน ๑๐ คน วิทยากรนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร (เคหกิจเกษตร) สำนักงานเกษตรอำเภอพานทอง

• ถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำบัญชีให้แก่ คณะกรรมการกลุ่ม จำนวน ๕ คน

วิทยากร สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดชลบุรี

• ถ่ายทอดความรู้เรื่อง การแปรรูปปลา ลูกชิ้นปลา กะหรี่ปั๊พอั๊พอ ปลาขย

จำนวน ๑๐ คน วิทยากรนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร(เคหกิจเกษตร) สำนักงานเกษตรอำเภอพานทอง

๓. ผลลัพธ์การดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

• กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีแผนพัฒนากลุ่มที่ชัดเจน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริม และถ่ายทอดความรู้ตามความต้องการ จำนวน ๙ เรื่อง และมีการนำความรู้ไปปฏิบัติ

• กลุ่มมีความสามัคคี สมาชิกกลุ่มเพิ่มขึ้นจาก ๑๙ คน เป็น ๒๓ คน มีเงินทุนหมุนเวียน จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท และ มีการระดมหุ้นเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง จำนวน ๙๓ หุ้น เป็นเงิน ๙,๓๐๐ บาท

• มีการจัดทำบัญชีที่เป็นระบบ ตรวจสอบง่าย โปร่งใส และเป็นปัจจุบัน

• มีการบริหารจัดการภายในกลุ่มที่ดี ทุกคนมีส่วนร่วม การจัดสรรผลประโยชน์ ค่าแรงงานของสมาชิกซึ่งมาปฏิบัติงานมีความชัดเจน และเป็นธรรม

• สามารถขายสินค้าได้เพิ่มมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา และมีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒

๔. ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ.

- มีการวางแผนการปฏิบัติงาน การควบคุมการทำงาน การติดตาม และการประเมินผล
- มีการกำหนดกฎ ระเบียบต่างๆ ที่จะใช้ในการปฏิบัติงานภายในกลุ่ม และควรเป็นกฎข้อบังคับที่เป็นธรรมแก่สมาชิกภายในกลุ่ม
- มีการติดตามข้อมูลความต้องการของลูกค้าและตลาด
- ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆของภาครัฐ

“ R2R ถือได้ว่าเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนางานประจำ หรือวิธีการทำงานของหน่วยงานให้บรรลุจุดหมายตามที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แนวทางการพัฒนางานประจำหรือการแก้ไขปัญหาคอขวดในรูปแบบของกระบวนการวิจัยนั้น สามารถหาคำตอบได้อย่างครอบคลุม และเป็นเหตุเป็นผล นำไปสู่การยอมรับแนวทางการพัฒนา หรือการแก้ไขที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ”

แปล = นำไปใช้งาน

นางสาวสุวรรณา ศรีเมย์

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน ฝ่ายสารบรรณ สำนักงานเลขาธิการกรม

Tel : 081-4086185

นางสาวธนาภา ชูขาว

นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ ฝ่ายช่วยอำนวยการและประสานราชการ
สำนักงานเลขาธิการกรม

Tel : 085-0999731 E-mail : v.tanapa@yahoo.com

นายเฟื่องเฉลย สมัยเทอดศักดิ์

นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ ฝ่ายช่วยอำนวยการและประสานราชการ
สำนักงานเลขาธิการกรม

Tel : 089-5344944 E-mail : secrets02@doae.com

นายธนศักดิ์ วิวัฒนวนิช

นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ ฝ่ายช่วยอำนวยการและประสานราชการ
สำนักงานเลขาธิการกรม

Tel : 087-0499779 E-mail : tanasak.v@hotmail.com

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม สำหรับงานเลขานุการกรม กรมส่งเสริมการเกษตร

ความสำคัญของปัญหา

หากถามว่าเพราะเหตุใดทีมวิจัย R2R ของสำนักงานเลขานุการกรม ซึ่งต่อไปขอเรียกย่อๆ ว่า สลก. จึงมุ่งเน้นศึกษาเรื่องแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม หรือเพราะว่าการทำงานเป็นทีมนั้นมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่งเท่านั้น โดยอ้างอิงจากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ของ สลก. หลายคน จุดนี้เองทีมวิจัย R2R จึงอยากหาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม ซึ่งความสำเร็จของการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จกับหน่วยงานขององค์กร สลก. จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน เรียนรู้ วิธีการทำงานแบบใหม่ๆ ที่มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการและบริการของหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร หนึ่งในหลายวิธีที่นำมาสู่ความสำเร็จคือการอาศัยทีมงานซึ่งมีความพร้อมเพรียงและประสานการทำงานเป็นอย่างดี โดยมีเป้าหมายสูงสุดร่วมกัน คือสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ จากที่กล่าวมาข้างต้น ทีมงานวิจัยจึงเห็นควรศึกษาถึงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมว่ามีกระบวนการหรือแนวทางใดบ้างที่จะนำไปสู่การสร้างทีมงานให้มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ทีมงานวิจัยมุ่งเน้นทำการศึกษากับเจ้าหน้าที่ของ สลก. โดยดำเนินการวิจัยเพื่อรับรู้ปัญหา รวบรวม/วิเคราะห์ข้อมูล และวางแผนปฏิบัติการเพื่อให้ได้กระบวนการ/แนวทางที่จะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม ในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔

กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ของ สลก. จำนวน ๗๙ ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ดำเนินงานวิจัย คือแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป ปัญหา/อุปสรรคของบุคคลากร ปัญหา/อุปสรรคขององค์กร รวมถึงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการเปรียบเทียบ

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินงาน มี ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การรับรู้ปัญหา (Problem Awareness) ด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่ในสลก. เพื่อรับรู้สถานการณ์ และปัญหาในการทำงานเป็นทีมของสลก. รวมทั้งตรวจเอกสารเรื่องกระบวนการสร้างทีมงาน และนำมาสร้างแบบสอบถาม

๒. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล (Data Gathering and Analysis) รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมาทำการวิเคราะห์และประมวลผล เพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา เลือกแนวทางปฏิบัติ

๓. การวางแผนปฏิบัติการ (Action Planning) ระดมความคิดโดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหาที่กำหนดวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหา และแผนปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรม ดำเนินการโดยนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลมาศึกษาเปรียบเทียบจากบทความเอกสารวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญ

ผลการดำเนินงาน

จากการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสรุปเพื่อหาสาเหตุของปัญหาในการทำงานเป็นทีม เพื่อที่จะได้ข้อเท็จจริงมาทำการวิเคราะห์และประมวลผล เพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาและเลือกแนวทางปฏิบัติ สรุปได้ ดังนี้ ปัญหา/อุปสรรคของบุคลากรในการทำงานเป็นทีม คือร่วมกันรับผิดชอบงานอย่างเต็มความสามารถ การปฏิบัติงานที่นอกเหนือจากงานที่รับผิดชอบมาก ความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ การยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน และความภาคภูมิใจในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ส่วนปัญหา/อุปสรรคขององค์กรในการทำงานเป็นทีม คือการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน/การให้คำปรึกษาในการทำงานระหว่างผู้ร่วมงานยังมีน้อย สถานที่ทำงานและสิ่งแวดล้อมในที่ทำงานไม่เหมาะสม ขาดความชัดเจนในกระบวนการทำงานของ สลก. และจากการสรุปเปรียบเทียบระดับความสำคัญระหว่างปัญหา/อุปสรรคของบุคลากรกับปัญหา/อุปสรรคขององค์กร พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญของปัญหา/อุปสรรคของบุคลากรมากกว่าปัญหา/อุปสรรคขององค์กร

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการทำงานเป็นทีม สรุปได้ดังนี้ การทำงานเป็นทีมให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ๑) บุคลากร ควรมีการพัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สมาธิ และข้อสัตย์ เจริญธรรมต่อการปฏิบัติงานในองค์กร ต้องยอมรับความคิดเห็นระหว่างผู้ร่วมงาน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีจิตสาธารณะ มีความสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจของ สลก. รวมทั้งมีการพัฒนาความรู้ที่จำเป็นด้วยการส่งไปฝึกอบรมนอกสถานที่ ๒) การบริหารงาน การทำงานแต่ละครั้งควรมีการประชุมวางแผน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของ สลก. ได้รับรู้งานที่ได้รับมอบหมาย และงานที่ผู้อื่นได้รับ

มอบหมาย จะช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ทำงานมีระบบ/ขั้นตอน เพื่อลดปัญหา ความขัดแย้งในการทำงาน ๓) นโยบายที่เป็นไปได้และชัดเจน รวมทั้งต้องได้รับการสนับสนุน ในทุกด้าน ๔) วัสดุอุปกรณ์ จัดหาวัสดุสำนักงานและวัสดุคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน

ผลที่เกิดขึ้น

จากผลข้างต้นที่มิวิจัยได้รายงานปัญหา/อุปสรรค ให้ผู้บังคับบัญชาทราบ และ แจ้งเวียนให้หน่วยงานภายในทราบ จากนั้นได้ประชุมเพื่อหาข้อสรุปเห็นตรงกันได้ว่า การพัฒนา บุคลากรเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำงานเป็นทีมให้มีประสิทธิภาพ โดยเจ้าหน้าที่ของ สลก. ได้รับทราบปัญหา/อุปสรรคของ สลก. ที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งเกิดจากกระบวนการ วิจัยที่มีระเบียบแบบแผนเป็นเครื่องมือวัด ส่งผลให้เกิดการสะท้อนภาพของปัญหา/อุปสรรค ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้จากผลการศึกษาเจ้าหน้าที่ใน สลก. เห็นพ้องต้องกันว่า สลก. ต้องพยายามที่จะรวบรวมทักษะต่างๆ ของแต่ละคนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร โดยการ พัฒนาบุคลากรในองค์กรผ่านการฝึกอบรม เพื่อปรับปรุงพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถ สูงขึ้นอันจะมีผลดีในการทำงานเป็นทีมให้ดีขึ้น ซึ่งจะนำผลการศึกษาที่ได้มาวางแผนงาน เพื่อนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม โดยทีมงานวิจัย R2R ของ สลก. และประเมินผล การดำเนินงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม โดยได้รับความเห็นชอบจาก ผู้บริหารสำนัก ซึ่งจะดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕

“ R2R สร้างสรรค์ร่วมกัน หมั่นเพิ่มทักษะ
เพื่อพัฒนาองค์กรส่งเสริมการเกษตร ”

เน็ตตี้พอม

นางสาวอำพร เนติ นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มส่งเสริมการผลิตพืชเส้นใยและพืชหัว ส่วนส่งเสริมการผลิตพืชไร่
สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

E-mail : neti_pom@hotmail.com Tel : 083-9231762

โครงการประเมินผลการลดต้นทุนการผลิตโดยใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ได้รับงบประมาณ/โครงการ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ให้ดำเนินการส่งเสริมการปรับระบบการผลิตสินค้าเกษตร : การลดต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และมันสำปะหลัง มีเป้าหมายเพื่อเน้นให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีอย่างถูกวิธี อันจะนำไปสู่การลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารหลัก เอ็น พี เค ด้วยชุดตรวจวิเคราะห์ปริมาณธาตุเอ็น พี เค อย่างง่าย (soil test kit) การคำนวณหาปริมาณปุ๋ย ที่ถูกต้อง/เหมาะสมตามค่าวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารหลัก รวมทั้งการเลือกใช้สูตรปุ๋ย ที่มีจำหน่ายในแหล่งผลิต

ในทางปฏิบัติ สสจ.ได้สนับสนุนการจัดทำแปลงเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในแหล่งผลิต เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเกษตรกรเป้าหมาย และขยายผลไปสู่เกษตรกรข้างเคียง ภายในช่วงฤดูกาลเดียวกัน แบ่งเป็นแปลงเรียนรู้การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ๗๑ แปลง มันสำปะหลัง ๑๐๐ แปลง รวมทั้งสิ้น ๑๗๑ แปลง ใน ๑๙ จังหวัด ดังนั้น การดำเนินการดังกล่าวจำเป็นจะต้องทำการประเมิน ทั้งในด้านการลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกร และการยอมรับเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างถูกวิธีของเกษตรกรที่ร่วมโครงการ

วิธีการดำเนินงาน

กำหนดกรอบการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ส่วนกลาง ภาคสนาม และเกษตรกร ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

- จัดทำแปลงเรียนรู้ในระดับตำบลฯ ละ ๑ แปลง โดยมีกิจกรรมสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารหลัก เอ็น พี เค ด้วยชุดตรวจวิเคราะห์ปริมาณธาตุเอ็น พี เค อย่างง่าย และการคำนวณหาปริมาณปุ๋ยเคมีที่ถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้สูตรปุ๋ยที่มีจำหน่ายอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง
- เปรียบเทียบผลผลิต (กก./ไร่) และต้นทุนการผลิตต่อหน่วย (บาท/กก.) ระหว่างแปลงเรียนรู้กับแปลงที่มีวิธีการปฏิบัติเดิม (ใช้ปุ๋ยเคมีโดยไม่มีการเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารหลัก เอ็น พี เค) โดยใช้ผลผลิตจริง

- ประเมินการยอมรับของเกษตรกรผู้ร่วมในกระบวนการเรียนรู้ประมาณ ๓๐ ราย ต่อ ๑ แปลงเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถาม
- ประเมินความคิดเห็นของเกษตรกรเครือข่ายที่ได้รับทราบถึงวิธีการลดต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และมันสำปะหลัง โดยใช้ปุ๋ยเคมีอย่างถูกวิธีจำนวน ๓๐ ราย ต่อ ๑ แปลงเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถาม

ผลการดำเนินงาน

การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคสนาม และเกษตรกรผู้ร่วมโครงการ มีดังนี้

กำหนดประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และมันสำปะหลัง ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานการผลิตทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมชุมชน การเกษตร โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเกษตรกรมีส่วนร่วมในการสรุปข้อมูล เพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลการผลิตพืชรายปีประจำตำบล

กำหนดประเด็นในการจัดเวทีเรียนรู้ของเกษตรกรและวางแผนจัดทำแปลงเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับขั้นตอนการใช้เทคโนโลยีการผลิตพืช โดยเกษตรกรผู้ร่วมโครงการแบ่งออกเป็น

- ฤดูกาลปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เริ่มต้นปลูกเดือน กรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๕๔ เก็บเกี่ยวเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน ๒๕๕๔ การดำเนินงานยังไม่สิ้นสุด
- ฤดูกาลปลูกมันสำปะหลัง เริ่มต้นปลูกเดือนเมษายน ๒๕๕๔ เก็บเกี่ยวเดือนเมษายน ๒๕๕๕ การดำเนินงานยังไม่สิ้นสุด

เพื่อนำไปสู่

๑. การสรุปทเรียนของเกษตรกรในการการวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารหลัก เอ็น พี เค ด้วยชุดตรวจวิเคราะห์ปริมาณธาตุเอ็น พี เค อย่างง่าย และการคำนวณหาปริมาณปุ๋ยเคมีที่ถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้สูตรปุ๋ยที่มีจำหน่ายอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง

๒. การสรุปทเรียนของ **เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาคสนาม** ทางด้านการส่งเสริมการปรับระบบการผลิตสินค้าเกษตรเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง จากการใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกรและการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร

๓. การสรุปทเรียนของ **เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร** ส่วนกลางในการวางแผนขยายผลการลดต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และมันสำปะหลัง จากการใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อให้เกษตรกรยอมรับเทคโนโลยีดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง

แม่-น้ำพุร้อน

นางสายสมร เชื้อนสิริมงคล นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ
สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่
tel : 089-7002949 e-mail : saisamorn65@hotmail.com

นายบรรศักดิ์ คำมูล นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ
กลุ่มวิชาการและฝึกอบรม
สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขต 6 จังหวัดเชียงใหม่
tel : 086-6577863

การถ่ายทอดกระบวนการจัดทำตัวชี้วัดระดับบุคคลของเจ้าหน้าที่ ภายในหน่วยงานและหน่วยงานในสังกัดสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๖ จังหวัดเชียงใหม่

ความเป็นมา

การจัดทำตัวชี้วัดระดับบุคคลมีความจำเป็นอย่างไรที่จะต้องมีการจัดทำหลังจาก การกำหนดตัวชี้วัดในระดับองค์กร หรือระดับผู้อำนวยการสำนักฯ แล้ว เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า ยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดจะถ่ายทอดไปยังระดับล่าง รวมทั้งเพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานเกิดความรู้สึก มีส่วนร่วมและรับผิดชอบ รวมทั้งมีระบบในการจูงใจให้ทุกคนมุ่งเน้นยุทธศาสตร์ ดังนั้น จึงต้อง แปลงเป้าประสงค์ตามยุทธศาสตร์และตัวชี้วัด จากระดับขององค์กรลงไปสู่ระดับหน่วยงานย่อย หรือกลุ่ม/ฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้ง ลงไปถึงบุคลากรทุกคนในองค์กร

การถ่ายทอดตัวชี้วัดระดับองค์กรสู่ระดับบุคคลจะเกิดขึ้นได้นั้น ในองค์กรจะต้องมี การจัดทำยุทธศาสตร์ให้มีความชัดเจน ถูกต้องและสามารถประเมินได้ ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ แผนที่ยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด เป้าหมาย โครงการ

เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด เป้าหมาย และโครงการ มีความสัมพันธ์กัน คือ เป้าประสงค์ จะต้องเป็นตัวชี้วัดเป็นเครื่องมือบ่งชี้ว่า เป้าประสงค์สำเร็จหรือไม่ จะประเมินจากสิ่งใด ส่วนเป้าหมาย จะเป็นเครื่องมือบ่งชี้ของความสำเร็จตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ส่วนโครงการ คือ สิ่งที่จะต้องทำ เพื่อให้เป้าประสงค์นั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

การจัดทำตัวชี้วัดระดับบุคคลจะดำเนินการภายหลังจากการจัดทำตัวชี้วัดระดับ สำนัก/กอง/กลุ่มงาน/ฝ่าย เสร็จสิ้นแล้ว การกำหนดแนวทางการถ่ายทอดตัวชี้วัดระดับ บุคคลมีการผสมผสานระหว่าง

- การพัฒนาตามบทบาท หน้าที่ระดับบุคคลที่สนับสนุนต่อเป้าประสงค์ และตัวชี้วัดของผู้บังคับบัญชา
- การพัฒนาตามบทบาทหน้าที่และภารกิจในงานประจำแต่ละบุคคล
- การให้ความสำคัญกับงานที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษ

ในการจัดทำตัวชี้วัดรายบุคคลของบุคลากรหน่วยงานและหน่วยงานในสังกัดในปี ๒๕๕๓ ที่ผ่านมายังขาดความชัดเจน เนื่องจากผู้รับผิดชอบจะเข้าไปรับกรอบและนโยบายมาจาก ส่วนกลางมาแล้วแต่ไม่ได้มีการถ่ายทอดให้ความรู้เรื่องการวิเคราะห์ตัวชี้วัดแก่บุคลากรหน่วยงาน

และหน่วยงานในสังกัดรับทราบ จึงทำให้บุคลากรส่วนใหญ่กำหนดตัวชี้วัดขึ้นมาตามความเข้าใจของตัวผู้รับผิดชอบเองแต่ยังใช้ตัวแผนงานโครงการ (คง.๒) ที่ได้รับจากส่วนกลางมาประกอบ จึงทำให้เกิดปัญหาที่ติดตามมาคือ ไม่สามารถตัดสินได้ว่าตัวไหนเป็นตัวชี้วัดผลงานหลัก ตัวไหนเป็นเพียงตัวชี้วัดผลงานธรรมดาหรือเป็นงานรองทำให้ขาดการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ไปสู่เป้าหมายของหน่วยงาน และเป็นสาเหตุที่ผู้เขียนต้องการศึกษาถึงขั้นตอนกระบวนการถ่ายทอดตัวชี้วัดรายบุคคล

ฉะนั้นการกำหนดกระบวนการจัดทำตัวชี้วัดระดับบุคคลต้องมีความเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานของแต่ละบุคคลบรรลุตามเป้าหมายและสามารถวัดผลได้เป็นรูปธรรม จึงได้พัฒนาในเรื่องนี้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สำนักงานฯ มีเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการปฏิบัติราชการ ตามความรับผิดชอบของตำแหน่งงานในทุกๆระดับ โดยจัดให้มีระบบการถ่ายทอดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ตามพันธกิจและยุทธศาสตร์ของกรมฯ ไปยังหน่วยงานระดับสำนักและระดับบุคคล
๒. เพื่อพัฒนาระบบการประเมินแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มาประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง ในระดับหน่วยงานและระดับบุคคล โดยให้มีการกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และสามารถวัดผลได้ในทุกระดับ ตั้งแต่องค์กรลงไปถึงระดับบุคคล

การดำเนินงาน

ในปี ๒๕๕๓ ไม่ได้ดำเนินงานถ่ายทอดและให้ความรู้เรื่องตัวชี้วัดและการจัดทำคำสั่งคณะทำงานแต่ได้ทำการประชุมเฉพาะผู้อำนวยการกลุ่ม / หัวหน้าฝ่ายบริหารเพื่อกำหนดตัวชี้วัดขึ้นมาเอง โดยไม่ได้มีการให้ความรู้เรื่องการวิเคราะห์ ตัวชี้วัดมาก่อน จึงกำหนดขึ้นมาตามความเข้าใจของตัวเอง ปัญหาที่ติดตามมาคือ ไม่สามารถตัดสินได้ว่าตัวไหนเป็นตัวชี้วัดผลงานหลัก ตัวไหนเป็นเพียง ตัวชี้วัดผลงานธรรมดา/รอง จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการนำเอาตัวชี้วัดไปใช้ในการประเมินผลงาน จากสถานการณ์การดำเนินงานจัดทำตัวชี้วัดระดับบุคคลที่ผ่านมา จึงได้คิดพัฒนาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยกำหนดขั้นตอนการจัดทำตัวชี้วัดรายบุคคล ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ยืนยันหน้าที่ของบุคคล เป็นการยืนยันหน้าที่ของบุคคลจากหน้าที่งานตามที่ได้ระบุไว้ในรายละเอียดการกำหนดตำแหน่ง (Job Description) เพื่อแสดงรายละเอียดหน้าที่และความรับผิดชอบหลักๆ ของแต่ละบุคคล หลังจากนั้นจึงดำเนินการจัดกลุ่มงานที่มีลักษณะเหมือนกันเข้าเป็นกลุ่มงาน/สายงาน (Job Family) และสรุปความรับผิดชอบหลักแต่ละกลุ่มงานให้ชัดเจน เพื่อให้สะดวกต่อการจัดทำเป้าประสงค์และตัวชี้วัดระดับบุคคล โดยการจัดทำกรอบแนวทางการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายระดับองค์กร (ผอ.) สู่ระดับบุคคลของ สสจ.ว ชม. ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ จัดให้มีการจัดทำกรอบแนวทางการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายระดับองค์กรสู่ระดับบุคคลประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ที่ได้รับความเห็นชอบจาก กรมฯ และมีหนังสือชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องในองค์กรรับทราบ รวบรวมข้อดี ข้อเสีย ปัญหา อุปสรรค ในการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายระดับองค์กรสู่ ระดับบุคคลประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๓ เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางการถ่ายทอดตัวชี้วัดฯ ระดับองค์กรสู่ระดับบุคคล ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔ โดยมีคณะทำงานจากกลุ่ม/ฝ่าย/ศูนย์ปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมแผนการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมาย และจัดทำประกาศแจ้งเวียนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบถึงกรอบแนวทางการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายระดับองค์กรสู่ระดับบุคคล

ขั้นตอนที่ ๒ ยืนยันวิสัยทัศน์จัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ของหน่วยงาน รวมถึงหน้าที่รับผิดชอบที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและเป้าประสงค์ของหน่วยงานและของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานฯ และจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการระดับสำนักและระดับบุคคล โดยกำหนดเป้าประสงค์ที่บุคคลมีส่วนผลักดันเป้าประสงค์ของผู้บังคับบัญชาพิจารณาเป้าประสงค์ของผู้บังคับบัญชาที่กลุ่มงาน/สายงานนั้นๆ มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้รายละเอียดการกำหนดตำแหน่งเป็นหลักในการพิจารณาว่า ในตำแหน่งงานนั้นๆ มีส่วนเกี่ยวข้อง กับเป้าประสงค์ของผู้บังคับบัญชาอย่างไรบ้าง และกำหนดเป้าประสงค์ที่บุคคลมีส่วนผลักดันเป้าประสงค์ ของผู้บังคับบัญชาให้บรรลุเป้าหมาย โดยการจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ของหน่วยงาน มีเป้าประสงค์ และแผนที่ยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดค่าเป้าหมาย และเกณฑ์การประเมินผลความสำเร็จของการบรรลุเป้าประสงค์ของแต่ละหน่วยงานจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ และตารางแสดงความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (OS Matrix) รวมทั้งตัวชี้วัด ภารกิจในตัวชี้วัด ค่าเป้าหมายและเกณฑ์การประเมินผลความสำเร็จของการบรรลุ

ขั้นตอนที่ ๓ กำหนดเป้าประสงค์เพิ่มเติมตามหน้าที่ พิจารณาความรับผิดชอบ หลังจากขั้นตอนที่ ๑ เทียบกับเป้าประสงค์ของผู้บังคับบัญชาที่บุคคลมีส่วนผลักดัน จากขั้นตอนที่ ๒ หากเป้าประสงค์ที่บุคคลรับจากผู้บังคับบัญชายังไม่ครอบคลุมความรับผิดชอบหลัก ให้กำหนดเป้าประสงค์ที่ต้องการพัฒนาหรือมุ่งเน้นเพื่อให้งานตามความรับผิดชอบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ให้มีการจัดทำเป้าประสงค์รายบุคคลตั้งแต่ คำรับรอง การปฏิบัติราชการระหว่าง ผอ.สสข. ๖ ชม. ผอ.ศูนย์ปฏิบัติการ ผอ.กลุ่ม/ฝ่ายและบุคลากร ในหน่วยงานจัด Workshop ระดมความคิดในการจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ เพื่อแสดงให้เห็น ถึงความสอดคล้องของวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ของหน่วยงาน หน่วยงานจัดทำเป้าประสงค์ และจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ที่สอดคล้อง กับประเด็นยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ ซึ่งหน่วยงานจะกำหนดตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และเกณฑ์การประเมินผลตามแบบฟอร์ม แล้วส่งให้ผู้บังคับบัญชาลงนามในคำรับรอง การปฏิบัติราชการ

ขั้นตอนที่ ๔ กำหนดเป้าประสงค์เพิ่มตามงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ หากบุคคล มีหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายพิเศษ ควรนำมาพิจารณาว่างานที่ได้รับมอบหมายพิเศษนั้น เป็นส่วนหนึ่งของเป้าประสงค์ที่ผลักดันเป้าประสงค์ของผู้บังคับบัญชาและเป้าประสงค์ ของหน้าที่ที่มีอยู่แล้วตามขั้นตอนที่ ๒ และขั้นตอนที่ ๓ หรือไม่ หากเป้าประสงค์ที่มีอยู่ ยังไม่ครอบคลุมงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ ควรกำหนดเป้าประสงค์เพิ่มเติมตามงาน ที่ได้รับมอบหมายพิเศษ

ขั้นตอนที่ ๕ กำหนดตัวชี้วัดในแต่ละเป้าประสงค์ ทุกเป้าประสงค์ที่จัดทำขึ้น ในขั้นตอนที่ ๒ ๓ และ ๔ ต้องสามารถวัดและกำหนดเป้าหมายของความสำเร็จได้ เพื่อให้ ผู้รับผิดชอบทราบว่าเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ั้น ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ การกำหนดตัวชี้วัดของบุคคลต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับตัวชี้วัด ระดับสำนัก/กลุ่มงาน/ฝ่าย ด้วย หากบุคคลเป็นผู้ผลักดันหลักในตัวชี้วัดของเป้าประสงค์ ของสำนัก/กลุ่มงาน/ฝ่าย ที่ได้คัดเลือกในขั้นตอนที่ ๒ บุคคลสามารถนำตัวชี้วัดของสำนัก/ กอง/กลุ่มงาน/ฝ่าย ดังกล่าวมาใช้ได้เลย แต่ถ้าบุคคลนั้นเป็นผู้สนับสนุนหรือเป็นผู้รับผิดชอบ เพียงบางส่วน ต้องสร้างตัวชี้วัดขึ้นมาใหม่

ขั้นตอนที่ ๖ การติดตามผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองฯ ของ ผอ.ศูนย์ฯ ปฏิบัติการ และบุคคล ตามแผนงานที่กำหนด ในรอบ ๖ เดือน และรอบ ๑๒ เดือน และรายงานผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองรอบ ๖ เดือนและรอบ ๑๒ เดือน ของ ผอ.สสบ.๖ ชม. ให้ส่วนกลาง และรายงานผลการปฏิบัติราชการตาม คำรับรองรอบ ๖ เดือน และรอบ ๑๒ เดือนของบุคลากรในหน่วยงานโดยการสังเกตการณ์และตรวจสอบผลการดำเนินงาน ตามที่ผู้จัดทำตัวชี้วัดฯ ได้รายงานมา

ขั้นตอนที่ ๗ การประเมินผลความสำเร็จตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายตามคำรับรองฯ เพื่อรวบรวมเป็นหลักฐานประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ โดยการนำผลการประเมิน ผลการปฏิบัติราชการฯ ไปเชื่อมโยงกับการสมรรถนะบุคลากร

ขั้นตอนที่ ๘ การในการกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมาย โดยการยื่นยัติวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดเป้าประสงค์ที่ต้องการบรรลุโดยให้ความเชื่อมโยงของเป้าประสงค์ของแต่ละสำนัก/ กลุ่ม/ ฝ่ายในสังกัดกับประเด็นยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ของกรม ทำการถ่ายทอดเป้าประสงค์ ไปสู่การปฏิบัติโดยการกำหนดตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุในแต่ละเป้าประสงค์ ซึ่งจะต้องสามารถวัด และกำหนดเป้าหมายของความสำเร็จได้ โดยทุกเป้าประสงค์ต้องมีตัวชี้วัด เพื่อให้เห็นความสำเร็จ อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งรูปแบบของตัวชี้วัดสามารถกำหนดในหลายรูปแบบตามลักษณะงาน ของแต่ละบุคคล เช่น กำหนดตามขั้นตอนการทำงาน (Mile - stone) ตามปริมาณของงาน และตามคุณภาพของงาน สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนระดับความสำเร็จของตัวชี้วัด มี ๕ ระดับ คือ ดีมาก เท่ากับ ๕ ดี เท่ากับ ๔ ปานกลาง เท่ากับ ๓ ต่ำ เท่ากับ ๒ และต่ำมาก เท่ากับ ๑ อย่างไรก็ตาม ผู้จัดทำตัวชี้วัดไม่จำเป็นต้องกำหนดระดับความสำเร็จให้ครบทั้ง ๕ ระดับ เช่น ถ้ากำหนดตัวชี้วัดตามขั้นตอนการทำงานที่มี ๓ ขั้นตอน อาจจะกำหนดเป็นคะแนน ระดับ ๑ ระดับ ๓ และ ระดับ ๕ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๙ วิธีการติดตามความก้าวหน้าและรายงานผล ตรวจสอบข้อมูล เอกสาร หลักฐานต่าง ๆ เช่น รายงานการประชุม คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานแผนการดำเนินงาน ที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจ ภาพถ่าย และระบบฐานข้อมูล สัมภาษณ์บุคคล ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น ผู้กำกับดูแลตัวชี้วัด ผู้จัดเก็บข้อมูล และการสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์ จะพิจารณาเกี่ยวกับความถูกต้อง เช่น แบบฟอร์มและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ

ในการตรวจสอบข้อมูลก่อนและหลังการจัดเก็บทุกครั้ง รวมทั้งแบบฟอร์มและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการสอบถามข้อมูลต่างๆ จากเจ้าของข้อมูล ความน่าเชื่อถือ เช่น ระบุแหล่งที่มาได้ชัดเจน สามารถสอบถามข้อมูลได้ มีการจัดเก็บเป็นระบบ และมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเก็บ ความทันสมัย เช่นความถี่ในการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันทุกครั้ง ข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงลงในระบบฐานข้อมูล ความสามารถในการตรวจสอบได้ เช่น หน่วยงานมีความพร้อมในการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลได้

ขั้นตอนที่ ๑๐ การคำนวณผลการประเมิน การประเมินผลการปฏิบัติราชการ ตามแนวทางการถ่ายถอดตัวชี้วัดและเป้าหมายระดับองค์กรสู่ระดับบุคคล ในระดับหน่วยงาน และระดับบุคคล หน่วยงานใช้วิธีการประเมินแบบเดียวกัน คือ เมื่อผู้รับผิดชอบตัวชี้วัดได้รายงานผลการปฏิบัติงานโดยการประเมินตนเอง (Self Assessment) แล้ว คณะกรรมการในการพิจารณา จะนำผลคะแนนไปคำนวณเป็น “ร้อยละความสำเร็จของตัวชี้วัด” ตามวิธีการคำนวณต่อไป

ผลที่เกิดจากการจัดทำตัวชี้วัด

๑. ทำให้ผู้บริหารและองค์กรมีความชัดเจนในเรื่องของยุทธศาสตร์/ตัวชี้วัด
 ๒. ทำให้มีความเห็นที่สอดคล้องกันในยุทธศาสตร์/ตัวชี้วัดขององค์กรทั่วทั้งองค์กร
 ๓. เป็นเครื่องมือในการถ่ายถอดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และคุณค่าที่สำคัญขององค์กรให้ทุกคนได้รับรู้
 ๔. ช่วยสร้างความเห็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั่วทั้งองค์กร
 ๕. ช่วยให้การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ภายในองค์กรเป็นไปอย่างรวดเร็วขึ้น
 ๖. ช่วยให้องค์กรสามารถคาดการณ์ หรือมองเห็นโอกาส และปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น
- ในอนาคต
๗. ช่วยให้ผู้บริหารมีมุมมองที่กว้างและครอบคลุมในทุกๆ ด้านขององค์กร

ประสบการณ์ KM

หน่วยงานดีเด่น

การนำเครื่องมือการจัดการความรู้ มาใช้เพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ตามยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการเกษตร ของสำนักงานเกษตรจังหวัดปทุมธานี

นโยบายเกษตรจังหวัดปทุมธานี

สำนักงานเกษตรจังหวัดปทุมธานี มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ด้านการส่งเสริมการเกษตร ปี ๒๕๕๔ จังหวัดปทุมธานี และกำหนดให้มีบทบาทและหน้าที่ในการประสานงานเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการจัดการความรู้(KM) โดยใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตร (DM/DW/MM) ในการคอยติดตาม ควบคุมการปฏิบัติการใช้เครื่องมือ KM เพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรตามเป้าหมายงานและความรู้ที่หน่วยงานต้องการให้เกิดขึ้น พร้อมทั้งนำหลักการ/แนวคิดของการจัดการความรู้ (KM) มาใช้ในการดำเนินงานด้านส่งเสริมการเกษตร ร่วมกันจัดทำแผนการจัดการความรู้ ระดับหน่วยงานให้สอดคล้องกับนโยบายกรมส่งเสริมการเกษตร

สำนักงานเกษตรจังหวัดปทุมธานี มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร ให้มีการพัฒนาความคิดโดยให้มีการนำเครื่องมือการจัดการความรู้ มาใช้เพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม ดังนี้

แผนการพัฒนาศักยภาพ

๑. จัดตั้งคณะทำงาน (ธ.ค. ๕๓)
๒. ประชุมคณะทำงานระดับจังหวัด/อำเภอ/ตำบล และวางแผน (ม.ค.๕๔)
๓. กำหนดเรื่อง/ประเด็น (ม.ค.๕๔)
๔. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ก.พ.- ก.ค.๕๔)
๕. สรุปรูปเป็นคลังความรู้ (ส.ค.๕๔)
๖. เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ (ก.ย.๕๔)

การพัฒนาศูนย์ความรู้

มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) ด้านการส่งเสริมการเกษตร ปี ๒๕๕๔ จังหวัดปทุมธานี ที่ประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจากทุกกลุ่ม/ฝ่ายในระดับจังหวัด และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจากทุกอำเภอ มาร่วมกันจัดทำแผนการจัดการความรู้ ให้มีความสอดคล้องกับนโยบายกรมฯ ตามแนวทางการดำเนินงานการจัดการความรู้สู่งานส่งเสริมการเกษตร ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ และกำหนดให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคน ต้องมี Best Practice ๑ เรื่อง/คน/ปี พร้อมทั้งนำขึ้นเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของหน่วยงานอีกด้วย

การดำเนินงาน

โดยให้ปฏิบัติตามกิจกรรมตามแผนการจัดการความรู้(KM) โดยใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตร (DM/DW/MM) ดำเนินงานการจัดการความรู้สู่งานส่งเสริมการเกษตร ปี ๒๕๕๔ เพื่อเข้าสู่กระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งได้กำหนดหัวข้อที่สำคัญ และจำเป็นเร่งด่วน และมีองค์ความรู้เพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาการทำงาน ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง องค์ความรู้ในเรื่องของแนวทางขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว ของจังหวัดปทุมธานี

๒. ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาองค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน องค์ความรู้ในเรื่องของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดปทุมธานี

๓. ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน องค์ความรู้ ในเรื่อง แรงจูงใจเพื่อให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบ GAP

๔. องค์ความรู้ เพิ่มเติมสำนักงานเกษตรจังหวัดปทุมธานี เรื่องการทำงานอย่างไรให้ประสบผลสำเร็จ

องค์ความรู้แนวทางขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว จังหวัดปทุมธานี ใช้หลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข มีดังนี้

๑.ระบบการคิด

- ความพอประมาณ การใช้ทรัพยากร ได้แก่ ดิน น้ำ เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย เทคโนโลยี ในพื้นที่อย่างเหมาะสม คำนวณได้ประโยชน์สูงสุด
- ความมีเหตุมีผล มีวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ชัดเจน กำหนดทางเลือกการผลิตให้สอดคล้องกับสถานการณ์
- มีภูมิคุ้มกัน การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและถูกต้อง มีความรู้ ประสบการณ์ และใช้อองค์ความรู้ในการผลิต มีการวางแผนที่ดี และเหมาะสมกับพื้นที่
- ความรู้ ได้รับความเป็นมา ความเป็นอยู่ และความเป็นไป คุณธรรม มีจิตสำนึก รักษาสภาพแวดล้อม

๒.ระบบการผลิต

- การใช้เมล็ดพันธุ์ ใช้เมล็ดพันธุ์ไม่เกิน ๒ ถึง หากหว่านหนาแน่นมากจะทำให้เกิดโรคและแมลงระบาด ใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้ ผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง
- การเตรียมแปลงใช้แรงงานในครัวเรือน ลงแขกเอาแรงกัน ลดต้นทุนการผลิต ทำให้ได้ผลกำไรเพิ่มขึ้น รู้จักปรับปรุงบำรุงดิน และฟื้นฟูสภาพดิน
- การใช้สารเคมี ใช้เท่าที่จำเป็น รู้จักวิธีสำรวจตรวจนับแมลงศัตรูพืชในแปลง มีความรู้และประสบการณ์ ความรู้ วินิจฉัยโรคและแมลงศัตรูพืชได้
- การใช้ปุ๋ย ใช้ตามอัตราที่กำหนด และตามคำแนะนำ ใช้ตามความต้องการของพืช ใช้ตามความจำเป็นและช่วงเวลา คุณธรรม มีความสำนึก ใช้ตามคำแนะนำและหลักวิชาการ, มีการปรับปรุงบำรุงดินสม่ำเสมอ
- การเก็บเกี่ยว ใช้แรงงานในครัวเรือน ตามอายุเพื่อคุณภาพของเมล็ดข้าว และน้ำหนัก เมล็ดมีคุณภาพตรงตามพันธุ์, ความต้องการของตลาด เก็บเกี่ยวได้ถูกต้องเหมาะสมตามช่วงเวลา และอายุของพันธุ์ข้าว และวัตถุประสงค์ของการใช้เมล็ด
- การตลาด เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง, เก็บไว้บริโภคในครัวเรือนเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาด มีข้อมูลด้านการตลาดข้าว, มีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าติดตามสถานการณ์การตลาด ขายข้าวที่มีคุณภาพ

องค์ความรู้ ในเรื่องของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดปทุมธานี

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนปทุมธานี ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน คณะอนุกรรมการวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอและระดับจังหวัด และคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ต้องดำเนินการประชุมกลุ่มวิสาหกิจและสมาชิก เพื่อกำหนดแผนพัฒนากลุ่ม และนำเสนอปัญหา พร้อมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการสนับสนุนทั้งงบประมาณและเทคโนโลยีความรู้ต่างๆ ในการดำเนินงานของกลุ่ม ส่วนทางด้านของคณะอนุกรรมการวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ต้องจัดการประชุมคณะอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอำเภอ และจังหวัด เพื่อรวบรวมผลการวิเคราะห์ปัญหาและศักยภาพกลุ่ม นำเสนอต่อที่ประชุมระดับอำเภอและจังหวัด ให้ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการสนับสนุน โดยดูจากภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด ต้องดำเนินการประชุมนำเสนอขอราชการที่เกี่ยวข้อง สรุปผลการประเมินศักยภาพและปัญหาของกลุ่มจากการประชุมคณะอนุกรรมการวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด โดยทุกหน่วยงานต้องนำปัญหาจากผลการประเมินศักยภาพมาร่วมกันวิเคราะห์เพื่อให้การสนับสนุนตามภารกิจพร้อมทั้งสรุปผลและประเมินผล

องค์ความรู้ ในเรื่อง แรงจูงใจเพื่อให้เกษตรกรเข้า สู่ระบบ GAP

แรงจูงใจเพื่อให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบ GAP ประกอบด้วย

๑. เจ้าหน้าที่ผู้เข้าไปส่งเสริมและเกษตรกร ต้องมีข้อมูลการผลิตว่าจะผลิตสินค้าชนิดใด ปริมาณเท่าใดจึงจะดี เมื่อผลิตแล้ว ราคารับซื้อจะเป็นอย่างไรราคาถูกหรือราคาแพง ความต้องการของผู้บริโภคมากนักน้อยเพียงใด ระยะทางการขนส่งใกล้หรือไกล และนำมาวิเคราะห์เพื่อจุดคุ้มทุน

๒. ความต้องการ (Need) คือ ตลาดบังคับให้มีหรือผู้บริโภคให้ความสนใจมากนักน้อยเพียงใด

๓. สื่อ คือ ผู้นำข่าวสาร จากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ต้องอาศัยสื่อที่จะถ่ายทอดข่าวสารออกไปและข่าวสารจะไปถึงผู้รับได้ก็ต้องอาศัยสื่อพาไป เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกร

๔. เจ้าหน้าที่ ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาปรับให้อยู่ในรูปเหมาะสมที่เข้าใจง่ายและปฏิบัติได้ แล้วถ่ายทอดไปสู่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย กระตุ้นและร่วมกับบุคคลเป้าหมายศึกษาทำความเข้าใจอย่างถูกต้องครบถ้วนเกี่ยวกับการผลิตพืชปลอดภัย

๕. การปลูกจิตสำนึก ให้เกษตรกรมีความตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการผลิตที่ปลอดภัยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

๖. การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรได้รู้ถึงข้อดี และข้อเสียของการผลิตพืชที่ปลอดภัย และได้มาตรฐาน GAP

๗. การกำหนดนโยบายของรัฐบาล ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ๓ ปี โดยให้ความสำคัญกับการผลิตและสินค้าปลอดภัย มีการสนับสนุนและดูแลการส่งออกสินค้า พร้อมทั้งส่งเสริมการบริโภคภายในประเทศ

องค์ความรู้ เพิ่มเติมสำนักงานเกษตรจังหวัดปทุมธานี เรื่องการทำงานอย่างไรให้ประสบผลสำเร็จ

สรุปผลการจัดการความรู้ดังนี้

๑. การบริหารงานบุคลากร

- ด้านความรู้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องเป็นที่ปรึกษา/แก้ไขปัญหให้กับเกษตรกรในระดับพื้นที่ จะต้องมีความรู้ทางวิชาการ
- ด้านขวัญกำลังใจ พิจารณาเงินรางวัล(Bonus) แก่เจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ให้ขึ้นไปตามหลักเกณฑ์ ควรยกเลิกระบบเก่า เล่นพรรคเล่นพวก สนับสนุนความก้าวหน้าในระดับสายงาน เจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต้องให้ความสำคัญแก่ผู้นำชุมชน ควรมีค่าตอบแทนให้อาสาสมัครเกษตร เกษตรหมู่บ้าน คณะกรรมการศูนย์ ในฐานะผู้ช่วยเกษตรกรตำบล

๒. การบริหารงาน โครงการ/งบประมาณ ระดับกรมฯ โครงการ/งานที่ลงในพื้นที่ไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร งบประมาณน้อยและมาล่าช้าไม่ตรงกับเวลาที่เกษตรกรปฏิบัติ ค่าใช้สอย(เบี้ยเลี้ยง/พาหนะ) ขอให้จัดสรรเป็นงวดของแต่ละบุคคลในรอบปีงบประมาณ ในระดับ อปท. โครงการ/งาน ที่เสนอตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ส่วนในระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ควรมีการบูรณาการงานในระดับพื้นที่กับหน่วยงานอื่น มีการประสานโครงการ/งานอย่างต่อเนื่องและทำงานร่วมกันเป็นทีม

๓. การบริหาร/สนับสนุนวัสดุ - อุปกรณ์

ด้าน IT ให้การสนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์อย่างเพียงพอต่อบุคลากรและอบรมการใช้อย่างต่อเนื่อง ให้การสนับสนุนส่งเครื่องเล่น DVD เนื่องจากกรมฯ ส่งเฉพาะแผ่นวิชาการ ไม่มีเครื่องเปิดดู

๔. ระบบการปฏิบัติงาน

- ตามระบบส่งเสริมการเกษตร ให้ใช้เวที DM/DW/WM ในการถ่ายทอดวิชาการ
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดฯ ให้ความรู้/บทบาท/หน้าที่ ของคณะกรรมการศูนย์ฯ

การจัดการองค์ความรู้ สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม

๑. การมีส่วนร่วม มีกิจกรรมที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกระดับตั้งแต่ผู้บริหารจนถึงเจ้าหน้าที่ทุกระดับ เช่น เกษตรจังหวัดให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้โดยให้มีการจัดประชุม คณะทำงานการจัดการความรู้ โดยให้แนวทางในการจัดการความรู้ ตามกระบวนการ คือ

- ให้มีการจัดเวทีค้นหาองค์ความรู้จากความสำเร็จของการจัดกิจกรรมของท้องถิ่น ๔ กรอบยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (KV)
- ให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการสรุปองค์ความรู้จากความสำเร็จของการจัดการใน ๔ กรอบ ยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (KS)
- ให้มีการสรุปองค์ความรู้จากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดทำเป็นองค์ความรู้ (KA) และลงไว้ในเว็บไซต์ K-Center ของกรมส่งเสริมการเกษตร

- ให้มีการมอบรางวัลให้กับ Best Practice ดีเด่นให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

๑.๑ เจ้าหน้าที่ทุกระดับเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโดยใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม กำหนดให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคนต้องจัดการองค์ความรู้ คนละ ๓ เรื่อง ตามกรอบยุทธศาสตร์ที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดให้ ได้แก่

- การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง
- การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร ครอบคลุมวิสาหกิจเกษตรกร องค์กรเกษตรกร

วิสาหกิจชุมชน และชุมชนเกษตรกร

- การส่งเสริมการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน
- สำหรับเจ้าหน้าที่ธุรการและฝ่ายบริหารให้ดำเนินการจัดการองค์ความรู้

ในยุทธศาสตร์ที่ ๔ ได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรและสารสนเทศ

ดังนั้น เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม และสำนักงานเกษตรอำเภอ ทั้ง ๓ อำเภอมีบทบาทในการจัดการความรู้ทุกคน

- มีการรายงานผลการปฏิบัติงานในที่ประชุมของหน่วยงานทุกครั้ง สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงครามได้กำหนดวาระการประชุมของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม และการประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือนไว้ทุกเดือน เพื่อติดตามความก้าวหน้าเกี่ยวกับการจัดการความรู้

๒. มีการกำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้ที่ชัดเจน ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์/ภารกิจกรม หรือจังหวัด เช่น

- การกำหนด KV ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน จังหวัดสมุทรสงคราม ได้กำหนด KV ไว้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมการเกษตรที่กำหนดเป็นตัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจน ตามบทบาทภารกิจ โดยมอบให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคนดำเนินการจัดการความรู้ใน ๓ ยุทธศาสตร์แรก คือ

๑. การขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร ครัวครัวเกษตรกร องค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และชุมชนเกษตรกร

๓. การส่งเสริมการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน

- สำหรับเจ้าหน้าที่ธุรการและฝ่ายบริหารให้ดำเนินการจัดการความรู้ในยุทธศาสตร์ที่ ๔ คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรและสารสนเทศ

- มีแผนการจัดการความรู้ตามระบบกรมส่งเสริมการเกษตร ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔

- มีการดำเนินงานตามแผนที่ได้กำหนดไว้ในแผนการดำเนินงานการจัดการความรู้

๓. การเรียนรู้ของเจ้าหน้าที่/เกษตรกร

- สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม จัดเวทีการเรียนรู้ตามภารกิจของงานที่จัดทำเพื่อสร้างการเรียนรู้และพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรตามภารกิจ เช่น

๑) การจัดประชุมกลุ่มเกษตรกร ให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้ร่วมเรียนรู้และสรุปบทเรียนแก่น้องค์ความรู้ในการนำไปใช้ในการส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) การจัดทำเวทีการป้องกันกำจัดแมลงดำนามในสวนมะพร้าว จะมีเวทีเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับเกษตรกรที่ประสบปัญหาและมีการสรุปบทเรียน

๓. การจัดเวทีของชุมชนเกษตรในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ได้มีการร่วมกันเรียนรู้และสรุปเป็นองค์ความรู้ไว้ด้วย

- การบันทึก การจัดเก็บ และการจัดฐานข้อมูลองค์ความรู้ของหน่วยงาน ตลอดจนผลงานผ่าน K-Center

- สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม ได้กำหนดแผนการจัดส่งองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคนไว้ด้วย แล้วและมอบให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงาน KM เป็นผู้รวบรวมองค์ความรู้เผยแพร่ในเว็บไซต์ K-Center ทุก ๓ เดือน และมีการนำองค์ความรู้จากการจัดนิทรรศการเผยแพร่ในงานคลินิกเกษตรของจังหวัดสมุทรสงคราม

๔. ผลสัมฤทธิ์การจัดการความรู้

- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้มีการเรียนรู้และนำองค์ความรู้จากการจัดการความรู้ไปใช้ในกระบวนการงานส่งเสริมการเกษตร โดยนำความรู้ไปถ่ายทอดสู่เกษตรกร และเกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติจริง เกิดการพัฒนาการผลิตการเกษตรที่ดีขึ้นกว่าเดิม ทำให้เกษตรกรไปเรียนรู้กับเกษตรกร ซึ่งเป็น Best Practice เกิดกระบวนการพัฒนาการเกษตรที่ดี และเกิดการพัฒนางานทั้ง ๔ ด้าน คือ

๑) งานด้านเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการทำวัสดุเหลือทางการเกษตรมาใช้ให้เกิดประโยชน์

๒) การพัฒนากิจกรรมให้เหมาะกับสภาพพื้นที่

๓) การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยสารพิษตามบริบทของชุมชน

๔) การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานและสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการทำงานมากขึ้น

- มีการปรับปรุงงานและแก้ไขข้อบกพร่องได้จริง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการนำองค์ความรู้ไปปรับปรุงกระบวนการทำงาน ๔ ด้าน

- การส่งเสริมวิถีเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่

- การส่งเสริมการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มสถาบันเกษตรกร มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มต่าง ๆ

- การส่งเสริมการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน ในรูปแบบต่างๆ ในการพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัย

- การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรและสารสนเทศมีการนำ

องค์ความรู้จากนวัตกรรมการทำงานมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาการปฏิบัติได้จริง เป็นการนำองค์ความรู้สู่อินเทอร์เน็ต

- มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เช่น

๑) การเพาะเห็ดฟางในตะกร้าจากผักตบชวา กลุ่มยุทธศาสตร์กระดับประจํา ตำบลวัดประดู่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

๒) การทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรรดากลา ตำบลท้ายหาด อำเภอเมืองฯ จังหวัดสมุทรสงคราม

๕. เกิดองค์ความรู้ใหม่ เกิดกระบวนการทำงานใหม่ มีการต่อยอดองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ และเกิดการต่อเนื่องในการดำเนินงาน สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อเกษตรกรให้เป็นรูปธรรม เช่น

- การผลิตน้ำตลมะพร้าวแท้ในจังหวัดสมุทรสงคราม
- การเลี้ยงแตนเบียนกำจัดแมลงดําหนาม
- การทำปุ๋ยหมักจากเปลือกกล้วย
- การกำจัดด้วงแรด
- การเพาะเห็ดฟางในตะกร้าจากผักตบชวา
- การทำน้ำหมักชีวภาพปรุงแต่งรักษาสิ่งแวดล้อม

สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม

สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) จำนวน ๒ คณะ คือ คณะการบริหารจัดการความรู้ และ คณะทำงานการจัดการความรู้

เกษตรจังหวัดสมุทรสงครามจัดให้มีการจัดรางวัลมอบแก่องค์กรความรู้ดีเด่น Best Practice ของจังหวัดใน ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ เพื่อดำเนินกิจกรรมจัดการองค์ความรู้ ในด้านการส่งเสริม การเกษตร ปี ๒๕๕๔ โดยมีบทบาทในการกำหนดแผนการจัดการความรู้ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ของกรมส่งเสริมการเกษตร ๔ ยุทธศาสตร์ คือ

๑. ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตร
๒. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมความเข้มแข็งของเกษตรกร ครอบคลุมเกษตรกร และชุมชนเกษตรกร
๓. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน
๔. ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรและสารสนเทศ

กระบวนการดำเนินการจัดการความรู้

สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร โดยการทำเอา เครื่องมือ ของการจัดการความรู้ มาใช้เพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ให้เหมาะสมกับบริบทของ พื้นที่และชุมชน ของเกษตรกรอย่างแท้จริง จากประเด็นยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ทั้ง ๔ ยุทธศาสตร์ แผนการดำเนินงานการจัดการความรู้

๑. การแต่งตั้งคณะทำงานการจัดการความรู้ (มกราคม ๒๕๕๔)
๒. การประชุมกำหนดกรอบแนวคิดในการจัดการความรู้ทั้ง ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์
เวทีกำหนด KV : Knowledge Vision และกำหนดกรอบของการจัดการความรู้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่
ส่งเสริมการเกษตรทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ คนละ ๑ เรื่อง ต่อ ๑ ไตรมาส รวม ๓ ไตรมาส
รวม คนละ ๓ เรื่อง (มกราคม ๒๕๕๔)
๓. การจัดเวทีค้นหาองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรทั้งระดับจังหวัด/อำเภอ

และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้เวทีประชุม DW. ของจังหวัดเวทีประชุมประจำเดือนของอำเภอและ การประชุมของกลุ่ม/ฝ่าย (เวที KS : Knowledge Sharing) (มีนาคม - สิงหาคม ๒๕๕๔)

๔. การจัดสรุปองค์ความรู้ การเผยแพร่ความรู้ ในเว็บ K-center และการจัดนิทรรศการ ภาครัฐในงานคลินิกเกษตรฯ ของจังหวัด (มีนาคม - กันยายน ๒๕๕๔)

การนับคุณภาพการ

สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงครามมอบหมายให้กลุ่ม/ฝ่ายรับเป็นเจ้าภาพการจัดการ ความรู้ ใน ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ

๑. ประเด็นยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตร มอบให้ ฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศรับเป็นเจ้าภาพ ดำเนินการในเรื่องการพัฒนาศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียง

๒. ประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมความเข้มแข็งของเกษตรกร ครอบคลุมครัวเรือน เกษตรกร องค์กรเกษตรกร วิชาศึกษาชุมชน และชุมชนเกษตร มอบให้กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรับเป็นเจ้าภาพ การบริการดำเนินการในเรื่อง การใช้ประโยชน์จากวัสดุการเกษตรเหลือใช้ทำให้เป็นประโยชน์

๓. ประเด็นยุทธศาสตร์ส่งเสริมการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้ มาตรฐานมอบให้กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเป็นเจ้าภาพ ดำเนินการในเรื่อง ป้องกันกำจัดแมลง ศัตรูพืชให้ปลอดภัยจากสารพิษ

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรและสารสนเทศ มอบให้ฝ่ายบริหารทั่วไปเป็นเจ้าภาพดำเนินการในเรื่อง พัฒนาเว็บไซต์ของสำนักงานเกษตรจังหวัด/ อำเภอ และการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพขององค์กร บุคลากรของสำนักงานจังหวัด และ สำนักงานเกษตรอำเภอ ตำแหน่งนักจัดการส่งเสริมการเกษตร ต้องดำเนินการค้นหาและจัดการ องค์กร คนละ ๓ เรื่อง ประเด็นยุทธศาสตร์ละ ๑ เรื่อง สำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารและงานธุรการ ของอำเภอดำเนินการจัดการความรู้ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ คนละ ๓ เรื่อง เช่นกัน

การพัฒนางาน

เจ้าหน้าที่ทุกคนให้ปฏิบัติงานตามแผนการจัดองค์ความรู้ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงครามมีการจัดเวที ในการค้นหาองค์ความรู้เพื่อจัดการองค์ความรู้ และนำองค์ความรู้มาใช้ในการพัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง ในการส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับวิถีชีวิตและบริบทของชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรใน ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ โดยใช้เวทีการประชุมประจำเดือนของสำนักงานเกษตรอำเภอ/สำนักงานเกษตรจังหวัด การจัดประชุมเจ้าหน้าที่ของกลุ่ม/ฝ่าย เป็นเวทีค้นหาองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุปองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในการส่งเสริมการเกษตรได้มีประสิทธิภาพ

การพัฒนาวงค์กร

สำนักงานเกษตรจังหวัดได้มอบให้คณะทำงานจัดการความรู้ทั้ง ๒ คณะ ดำเนินงานสรุปผลการจัดการองค์ความรู้ จัดทำรูปเล่มองค์ความรู้ของสำนักงานเกษตรจังหวัด การเผยแพร่องค์ความรู้สู่เว็บไซต์ K-center (<http://k-center.doae.go.th/home/index.jsp?random=๑๓๑๔๘๖๔๒๖๕๙๖๐>) และการจัดนิทรรศการ การจัดการองค์ความรู้ ในงานคลินิกเกษตรจัดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร แก่ทุกภาคส่วนที่สนใจเรียนรู้สรุปผลของการจัดการองค์ความรู้ ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม คือ

๑. การพัฒนาบุคลากร

- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคนต้องมีความรู้เป็นของตนเองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนักส่งเสริม ใช้องค์ความรู้เป็นที่ปรึกษาแก่เกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใน ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์เป็นหลัก
- สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานในการจัดระบบการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม สนับสนุนความก้าวหน้าในระดับสายงาน

๒. การพัฒนางาน

- ใช้องค์ความรู้ในการบริหารงานโครงการงบประมาณ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

- ใช้องค์ความรู้ในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรทั้ง ๔ ยุทธศาสตร์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์แก่เกษตรกรเป้าหมายอย่างเหมาะสม

๓. การบริหารจัดการองค์กร

- ใช้องค์ความรู้ในการจัดการระบบการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพที่คิดร่วมกัน

- ใช้องค์ความรู้สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ที่ให้องค์กรของสังคมดีขึ้น

- ใช้ระบบ IT สนับสนุนการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรได้อย่างสร้างสรรค์และมี

ประสิทธิภาพ

- ใช้ระบบส่งเสริมการเกษตรในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ เวกี

DM/DW/MM

- ใช้กระบวนการจัดการองค์ความรู้ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และกลุ่มสถาบันเกษตรกรวิสาหกิจชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประยุกต์ใช้ PMQA ในการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน (GAP) สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี

๑. ทบทวนองค์กร

ตามนโยบายของรัฐบาลที่ให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลกโดยผลิตอาหารที่มีคุณภาพปลอดภัย เพื่อเลี้ยงประชากรโลก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดนโยบายตอบสนองรัฐบาลในการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน ประกอบกับผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีได้มีวาระเร่งด่วนในเรื่อง หมู่บ้านเกษตรปลอดภัยและตลาดสีเขียว เพื่อขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล ดังกล่าว สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรีได้นำนโยบายดังกล่าว มาดำเนินงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัย และจัดการความรู้แก่เจ้าหน้าที่ทุกระดับเพื่อสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน

๒. ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๒.๑ เกษตรกรในจังหวัดชลบุรี มีผลผลิตคุณภาพดี ต้นทุนการผลิตลดลง ขายสินค้าได้ราคาดี พร้อมทั้งมีตลาดรองรับ

๒.๒ ผู้บริโภคทั้งในและนอกจังหวัดชลบุรี บริโภคสินค้าคุณภาพดี มีมาตรฐาน ปลอดภัย และราคายุติธรรม และมีความพึงพอใจ

๓. แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี

วิสัยทัศน์ สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี

“สถาบันเกษตรกรก้าวหน้า สินค้าเกษตรปลอดภัย ภูมิใจเศรษฐกิจพอเพียง”

เป้าประสงค์

๑. ผลิตพืชปลอดภัยได้มาตรฐาน

๒. เกษตรกรมีรายได้มั่นคงและยั่งยืน

กลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงาน

๑. ส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยและการจัดการผลผลิต โดยจัดให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชที่เหมาะสมตามกระบวนการ GAP การรับรองมาตรฐาน และมีตลาดรองรับสินค้าพืชปลอดภัย

๒. ลดต้นทุนการผลิตลง โดยลดการใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี และหันมาใช้สารอินทรีย์ชีวภาพทดแทน นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้มีการป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยวิธีผสมผสาน (IPM)

๓. การเพิ่มมูลค่าสินค้า โดยวิธีการการตัดแต่ง การคัดเกรดคุณภาพสินค้า การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การสร้างตราสินค้า และมีจุดรวบรวมผลผลิตเพื่อตัดวงจรพ่อค้าคนกลาง และสร้างอำนาจการตลาด

๔. ระบบข้อมูลและสารสนเทศ จัดทำทะเบียนเกษตรกรผู้ผลิตพืชปลอดภัย ที่ขอการรับรองและได้รับการรับรอง GAP ข้อมูลการผลิต และการตลาด

๕. พัฒนาบุคลากรและเกษตรกรให้เป็นมืออาชีพ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ให้เจ้าหน้าที่มีองค์ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน เกษตรกรมีองค์ความรู้ด้านการผลิต การตลาด การรวมกลุ่ม และบริหารจัดการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จสู่เจ้าหน้าที่ และเกษตรกรทั่วไป

เป้าหมายการดำเนินงาน

กลุ่มผู้ผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ จำนวน ๕๐ กลุ่ม เกษตรกรเป้าหมาย ๒,๓๐๐ คน พื้นที่ดำเนินการ ๑๐ อำเภอ ๕๐ ตำบล ๑๗๒ หมู่บ้าน โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ๑ คน รับผิดชอบ ๑ กลุ่ม

๔. วิธีดำเนินงาน / การจัดการกระบวนการ

๑. คัดเลือกเกษตรกร / รวมกลุ่มผู้ผลิตพืชปลอดภัยประชุมจัดทำแผนส่งเสริมและแผนการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่ม

๒. การจัดการความรู้เจ้าหน้าที่ ประเมินความรู้สมรรถนะเจ้าหน้าที่ในด้านการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัย จัดทำแผนการจัดการความรู้ และดำเนินการจัดการความรู้ตามเรื่อง / ประเด็นที่กำหนดโดยใช้ช่องทางตามระบบส่งเสริมการเกษตร

๓. การจัดการความรู้ของเกษตรกร คัดเลือกแปลง/เกษตรกรตัวอย่าง ถอดสกัดองค์ความรู้ที่สำคัญ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (FFS) อบรม / สัมมนา / หรือศึกษาดูงาน

๔. สนับสนุนปัจจัยการผลิตตามแผนความต้องการของเกษตรกร

๕. การตรวจประเมินแปลงพืชเบื้องต้น โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และอาสาสมัครเกษตรกร GAP และการตรวจรับรองแปลงพืช GAP โดยกรมวิชาการเกษตร

๖. การจัดการผลผลิต จัดตลาดนัดสินค้าเกษตรปลอดภัย สัปดาห์ละ ๒ วัน คือ วันพุธบริเวณสี่แยกนิจจา อำเภอเมืองชลบุรี มีร้านค้าจำนวน ๕๐ กลุ่ม และวันศุกร์ บริเวณสนามหน้าที่ว่าการอำเภอเมืองชลบุรี ร้านค้าจำนวน ๑๕๐ กลุ่ม ซึ่งมีการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลผลิต โดยศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ชลบุรี และศูนย์บริหารศัตรูพืชจังหวัดชลบุรี การตรวจสอบมาตรฐานน้ำหนักสินค้าโดยพาณิชย์จังหวัดชลบุรี เพื่อสร้างความมั่นใจและความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค

๕. งบประมาณดำเนินงาน

งบประมาณจากโครงการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน (กรมส่งเสริมการเกษตร) จำนวน ๔๕๓,๐๐๐ บาท จากกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก โครงการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ จำนวน ๔๒,๑๔๔,๔๐๐ บาท องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี สนับสนุนปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มละ ๒ ตัน อบต./เทศบาล และ ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน รวม ๒๖ หน่วยงาน สนับสนุนงบประมาณ จำนวน ๓๑๒,๐๕๐ บาท

๖. ผลผลิต / ผลลัพธ์

๑. เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ ๒,๓๐๐ คน สัมครรถอการรับรองพืช GAP ๓๐๐ คน เกษตรกรผ่านการตรวจประเมินเบื้องต้น ๒๗๖ ราย (ไร่ละ ๙๒) และลด ละ เลิก การใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมี และใช้สารชีวภาพทดแทน เป็นหมู่บ้านเกษตรปลอดภัย ๑๗๒ หมู่บ้าน

๒. มีองค์ความรู้ใหม่ (Km)ที่เกิดจากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมี Best Practice ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตกล้วยข้าว ตำบลหนองขี้ขาก อำเภอบ้านบึง ศูนย์เรียนรู้การเกษตรพอเพียง ตำบลหนองเหียง กลุ่มผู้ผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ และ จุดรวมรวมผลผลิต ตำบลบ่อทองของ อำเภอบ่อทอง เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยวันละ ๓๐๐ บาทต่อครอบครัว

๓. ผลผลิตคุณภาพดี มีมาตรฐาน ต้นทุนการผลิตลดลง ไร่ละ ๒๐ และมีรายได้เพิ่มขึ้น ไร่ละ ๑๐

๔. สิ่งแวดล้อม สุขภาพของเกษตรกรดีขึ้น และลดภาวะโลกร้อน

๕. ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่น และพึงพอใจในสินค้าเกษตรที่จำหน่าย ไร่ละ ๘๒

องค์ความรู้ “กระบวนการจัดทำแนวทางพัฒนาการผลิตมันสำปะหลัง จังหวัดกาฬสินธุ์”

จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นแหล่งผลิตมันสำปะหลังที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ปลูกในปีการผลิต ๒๕๕๓/๒๕๕๔ ประมาณ ๓๒๔,๕๒๒ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๓.๐๖ ตัน/ไร่ ผลผลิตรวม ๑.๐๐๓ ล้านตัน และนารายได้เข้าสู่จังหวัดเป็นจํานวนมาก ในแต่ละปีกว่า ๒,๖๐๐ ล้านบาท แต่ยังมีปัญหาการผลิต เช่น ผลผลิตต่ำ ต้นทุนสูง เพลี้ยแป้งระบาดทำให้ผลผลิตลดลง ผลผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการของโรงงาน ซึ่งประกอบกับผู้ผลิตแป้งมันสำปะหลังในจังหวัดกาฬสินธุ์มีความต้องการผลผลิตมันสำปะหลัง ปีละ ๓ ล้านตัน แต่ผลิตได้เพียง ๑ ล้านตันเท่านั้น

จากสถานการณ์ข้างต้น จังหวัดจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์มันสำปะหลัง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นประธาน คณะกรรมการจาก ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โรงงานแป้งมันสำปะหลังและผู้แทนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง เกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทางและแผนพัฒนามันสำปะหลังของจังหวัด อํานวยการควบคุม กำกับดูแลและติดตามการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนพัฒนามันสำปะหลัง ให้บรรลุผล ซึ่งมีแนวคิดในการทำงาน คือการทำงานแบบบูรณาการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรและผู้ประกอบการพอใจ องค์การประสบความสำเร็จ

แนวคิดในการดำเนินงาน

วิธีการดำเนินงาน

๑. การเตรียมการ สร้างความรับรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ดำเนินการสัมมนา ระหว่าง ผู้ประกอบการผู้ผลิตแป้งมันสำปะหลัง ภาครัฐ และกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๓๐๐ คน ในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ เพื่อหาแนวทางพัฒนาการผลิตมันสำปะหลังจังหวัดกาฬสินธุ์

๒. แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานแนวทางพัฒนามันสำปะหลัง จังหวัดกาฬสินธุ์ บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกร ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้อง จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงได้แต่งตั้ง คณะกรรมการยุทธศาสตร์ มันสำปะหลัง และคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์แนวทางพัฒนามันสำปะหลังจังหวัดกาฬสินธุ์ เช่นเดียวกันในส่วนสำนักงานเกษตร จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แต่งตั้งคำสั่งคณะทำงานการจัดการ ความรู้สำนักงานเกษตร จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อกำหนดแนวทางและเข้าพบมายกกิจกรรมการปฏิบัติงานของ การจัดการความรู้ของสำนักงานเกษตรจังหวัด และคำสั่งผู้บริหารสูงสุดด้านการจัดการความรู้ (CKO) เพื่อให้การสนับสนุน ดูแล ให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะ ให้ความเห็นชอบแผนการจัดการความรู้ ของหน่วยงาน ควบคุม กำกับติดตามผลการดำเนินงานของคณะทำงานจัดการความรู้

๓. การบ่งชี้ความรู้ ประชุมระดมความคิดเห็นของ KM Team และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมันสำปะหลังของอำเภอ เพื่อวิเคราะห์พิจารณาองค์ความรู้ ที่จะใช้เป็นแนวทางพัฒนามันสำปะหลัง ที่มีอยู่ในหน่วยงาน องค์ความรู้ที่จะต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง และองค์ความรู้ใดที่องค์กรยังขาดอยู่ ยังไม่มีการจัดเก็บเอาไว้ในฐานความรู้ โดยได้กำหนดองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนามันสำปะหลัง คือ “รู้เทคนิค วิธีการในการเพิ่มผลผลิต ให้ถึง ๔ ตัน/ไร่ ” ซึ่งได้กำหนดไว้ในแผนการจัดการความรู้สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ ปี ๒๕๕๔ (KM Action Plan)

๔. การสร้างและแสวงหาความรู้ สสำรวจผู้รู้ และแหล่งความรู้ ดำเนินการโดยให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมันสำปะหลังของจังหวัด/อำเภอ แสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) เช่น เอกสารวิชาการ รายงาน เป็นต้น และความรู้ที่ไม่มีโครงสร้าง ไม่สามารถบรรยายหรือเก็บรวบรวมได้จากแหล่งเอกสาร เป็นความรู้ที่ส่งสมมาจากประสบการณ์ที่เคยพบเจอกับปัญหาต่าง ๆ อาจจะเป็นสัญชาตญาณ และความชำนาญเฉพาะด้านของบุคคล (Tacit Knowledge) เช่น Best Practice ของเกษตรกร นายสมพงษ์ วิพิมูล จากอำเภอห้วยเม็ก นายทองสุข ภูสมญา จากอำเภอยางตลาด นายวินัส เฟ็งหากิจ จากอำเภอห้วยผึ้ง เป็นต้น

๕. ประมวลกลั่นกรองความรู้ พิจารณาประมวลและกลั่นกรอง โดยคณะกรรมการยุทธศาสตร์แนวทางพัฒนา มันสำปะหลังจังหวัดกาฬสินธุ์ และ KM team พิจารณาประมวลและกลั่นกรองความรู้ที่ได้ให้มีรูปแบบ เพื่อให้สามารถเข้าใจง่ายและสะดวกรวดเร็วในการสืบค้นข้อมูล ได้นำเสนอองค์ความรู้ให้ที่ประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์แนวทางพัฒนา มันสำปะหลังจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รับทราบเพื่อพิจารณากลั่นกรองอีกชั้นหนึ่งด้วย ตลอดจนได้รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ตามแนวทางพัฒนามันสำปะหลังให้ที่ประชุมได้รับทราบ จำนวน ๒ ครั้ง

๖. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผู้บริหารจัดการความรู้ สร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ได้ใช้ความรู้ เช่น เวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ระดับอำเภอ (DW) ดำเนินการ ๒ เดือน/ครั้ง การประชุมสำนักงานเกษตรอำเภอ ประจำเดือน (DM) การประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือน (MM) การประชุมสำนักงาน ประจำวันจันทร์ และการจัดงานรณรงค์และสาธิตการป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง ระดับจังหวัด จำนวน ๒ ครั้ง เกษตรกรที่มาร่วมเรียนรู้ จำนวน ๑,๙๕๐ ราย เป็นต้น

๗. การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น นำความรู้องค์ความรู้การเพิ่มผลผลิตและการจัดการ เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง ที่ได้จากการขบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปปฏิบัติทำให้เกิดการเรียนรู้ จากการปฏิบัติจริง จำนวนเกษตรกรที่ได้รับความรู้ แล้วนำความรู้ไปปฏิบัติ จากจุดนำร่อง จำนวน ๙ อำเภอ อำเภอละ ๓๐ ราย รวม ๒๗๐ ราย เพื่อจะแบ่งปันและเป็นตัวอย่าง ให้เกษตรกรอย่างน้อย ๑:๕ ราย เพื่อให้ครอบคลุมเกษตรกรผู้ปลูกมันทั้งจังหวัดต่อไป

๘. การยกย่องชมเชย แก่บุคคลที่มีการดำเนินงานที่มีผลงานดีเด่น ในการนี้ สำนักงานเกษตรจังหวัดได้ดำเนินการยกย่องชมเชยแก่บุคคลที่มีการดำเนินงาน ที่มีผลงานดีเด่น ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ และต่อเนื่องถึงปี ๒๕๕๔ ซึ่งผู้ที่มีผลงานจะได้รับ ใบประกาศเกียรติบัตร ในวันสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับจังหวัด ประจำปี (PW)

ผลสัมฤทธิ์

กระบวนการการทำงานเดิม ทำงานเชิงรับ ตามงาน/โครงการที่ได้รับการอนุมัติ จากกรมส่งเสริมการเกษตร ทำงานโดยไม่มีการบูรณาการ

กระบวนการทำงานแบบใหม่ ทำงานแบบบูรณาการ โดยผู้บริหารสูงสุดของ จังหวัด คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้บริหารสูงสุดของส่วนราชการ (CEO : เกษตรจังหวัด กาฬสินธุ์) ผู้บริหารสูงสุดด้านการจัดการความรู้ (CKO) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการ และเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกระดับเข้ามามีบทบาทและ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมขึ้นได้คือ

๑. ได้องค์ความรู้การเพิ่มผลผลิตและการจัดการเพลิงแ่งมันสำปะหลัง เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติต่อไป
๒. ได้แนวทางการพัฒนาการผลิตมันสำปะหลัง จังหวัดกาฬสินธุ์
๓. ได้จัดทำโครงการ การจัดการเพลิงแ่งมันสำปะหลัง ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์มันสำปะหลัง จังหวัดกาฬสินธุ์ วงเงินงบประมาณทั้งสิ้น ๓,๐๖๒,๐๐๐ บาท
๔. ได้ความร่วมมือในการถ่ายทอดความรู้และทักษะร่วมกันระหว่างกรมส่งเสริมการเกษตร และกรมวิชาการเกษตร โดยได้จัดทำแปลงเรียนรู้การป้องกันกำจัดเพลิงแ่งมันสำปะหลัง จำนวน ๕๐ ไร่ และแปลงต้นแบบการป้องกันกำจัดเพลิงแ่งมันสำปะหลัง จำนวน ๑๕๐ ไร่ ในพื้นที่ ๕ อำเภอ เพื่อให้เจ้าหน้าที่และเกษตรกรได้เรียนรู้
๕. ได้รับความร่วมมือในการสนับสนุนจากภาคเอกชน โดยบริษัทเนชั่นแนล สตาร์ช แอนด์ เคมิคัล (ไทยแลนด์) จำกัด สนับสนุนแตนเบียน เพศผู้ จำนวน ๑๓๑,๙๙๔ ตัว เพศเมีย จำนวน ๑๑๑,๙๖๐ ตัว

เกิดองค์ความรู้ใหม่

เกิดกระบวนการทำงานใหม่คือ ได้กระบวนการจัดทำแนวทางการพัฒนาการผลิตมันสำปะหลัง จังหวัดกาฬสินธุ์ และสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปต่อยอดกับแนวทางพัฒนาพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ควบคู่กันไป คือ มะม่วงมหาชนก และพุทรา

เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน คือ ในปี ๒๕๕๕ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทุกตำบล นำแนวทางดังกล่าวไปพัฒนาต่อ โดยไปดำเนินการกับพืชเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น องค์กรเกษตรกร และเกษตรกรในแต่ละตำบล

ประโยชน์ที่เกิดต่อเกษตรกร เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมจาก ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จากการศึกษาดูงาน จากการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจากองค์ความรู้ การเพิ่มผลผลิตและการจัดการเพื่อยืดอายุผลผลิตมันสำปะหลัง ไปปฏิบัติต่อไป โดยมีจุดนำร่อง จำนวน ๙ อำเภอ อำเภอละ ๓๐ ราย รวม ๒๗๐ ราย เพื่อจะแบ่งปันและเป็นตัวอย่าง ให้เกษตรกร อย่างน้อย ๑:๕ ราย เพื่อขยายผลให้ครอบคลุมเกษตรกรผู้ปลูกมันทั้งจังหวัดต่อไป

ประธาน : นายวีโรจน์ จิระรังสรรค์
ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์

ประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์แนวทางพัฒนา
มันสำปะหลังจังหวัดกาฬสินธุ์

นายปัญญา ศิลปะ เกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์
เป็นวิทยากรถ่ายทอดกระบวนการจัดการความรู้เพื่อจัดทำ
“แนวทางพัฒนาการผลิตมันสำปะหลัง จังหวัดกาฬสินธุ์”

การจัดการความรู้ในงานส่งเสริมการเกษตร ของสำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง ปีงบประมาณ ๒๕๕๕

จังหวัดลำปางเป็นหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ให้มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพการเกษตร ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุน การประสานงานในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกร มีความเป็นอยู่ที่ดี โดยมีบุคลากรระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล คอยช่วยส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาเกษตรกรให้สามารถเพิ่มผลผลิต เพิ่มมูลค่า สินค้าทางการเกษตร เพื่อสร้างรายได้ จากการบริโภคภายในประเทศ และการส่งออก

การปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ ที่กำหนดให้มีการปรับบทบาท พันธกิจ และวิธีการ บริหารภาครัฐ โดยกำหนดให้มีการวางแผนกลยุทธ์ ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ รวมทั้งให้มีการติดตาม วัดผลการปฏิบัติงาน อย่างเป็นรูปธรรม และมุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ การพัฒนาและการปรับปรุงการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ

ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และสามารถประมวลผลความรู้ ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และ เหมาะสมต่อสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริม และพัฒนาความรู้ ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัด ให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ และมีการเรียนรู้ ร่วมกัน ประกอบกับปัจจุบัน สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในด้านความรู้ เทคโนโลยี และประสบการณ์ ส่วนหนึ่งของบุคลากรหน่วยงานขาดหายไป บุคลากรที่เหลืออยู่จำเป็นต้องรักษา และพัฒนาความรู้ของหน่วยงานต่อไปรวมทั้งต้องแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ในเวลาที่น้อยลง การบริการมีลักษณะใช้ความรู้มากขึ้น การปรับเปลี่ยนเป็นบริการที่มีลักษณะฉลาด (SMART) รวมทั้งความรู้เป็นการได้เปรียบทางการแข่งขัน และนำไปสู่ความสำเร็จของหน่วยงาน และท้ายสุด เป็นเพราะกระแสโลกาภิวัตน์ ที่เปิดโอกาสให้ลูกค้าสามารถเลือกบริการได้นั่นเอง

จังหวัดลำปางได้เริ่มดำเนินงานตามแผนการจัดการความรู้ของจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยจังหวัดลำปางได้คัดเลือก สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง เป็นหน่วยงานนำร่องในการดำเนินงาน ด้านการจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนประเด็นยุทธศาสตร์ เมืองน่าอยู่ ตามกรอบประเมินผล การปฏิบัติงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปี ๒๕๔๙ จนถึงปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ซึ่งจะมีการประเมินผลด้วยตัวชี้วัด “ ระดับความสำเร็จของแผนการจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนประเด็นยุทธศาสตร์ ” (PMQA หมวด ๔) ของจังหวัดลำปาง

ในส่วนของกรมส่งเสริมการเกษตร ก็ได้มีนโยบายให้ทุกหน่วยงานดำเนินงานตามแผนการจัดการความรู้ของหน่วย ตั้งแต่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๔๙ จนถึง ๒๕๕๔ ทั้งนี้ กรมฯ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการจัดการความรู้ให้สำนักงานเกษตรจังหวัดทุกจังหวัดดำเนินการจัดการความรู้โดยมีเป้าหมายในการนำการจัดการความรู้ไปพัฒนางานเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริม และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากร พร้อมทั้งให้สำนักงานเกษตรจังหวัด ดำเนินการจัดทำแผนการจัดการความรู้ ให้เจ้าหน้าที่ทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ นำแนวทางการจัดการความรู้ไปขับเคลื่อนในการ ดำเนินงานโครงการที่รับผิดชอบ และกรมฯ ได้เน้นหนักให้จังหวัดนำแนวทางการจัดการความรู้ มาดำเนินการ ตามแผนการจัดการความรู้ ของโครงการหลัก จำนวน ๓ โครงการ ซึ่ง ประกอบด้วย

๑. โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน
๒. โครงการพัฒนาองค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน
๓. โครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และฝึกทักษะ ให้กับเจ้าหน้าที่ เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการจัดการความรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง เพื่อก้าวไปสู่การเป็นองค์กรชั้นนำแห่งการเรียนรู้
- ๒) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคน มีความรู้ สามารถพึ่งพาตนเองในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถรับราชการอย่างดี มีความเป็นมืออาชีพ ด้วยการสร้างภูมิความรู้ให้แก่ตนเองและองค์กร
- ๓) เพื่อให้เกษตรกรได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และได้รับการถ่ายทอด

เทคโนโลยีการการเกษตร และการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม ทำให้ การประกอบอาชีพการเกษตร ของเกษตรกร มีความมั่นคงและยั่งยืน สามารถช่วยเหลือตนเองได้

วิธีการดำเนินงาน ใน ปี ๒๕๕๔

๑. จังหวัดลำปาง ได้กำหนดจัดประชุม เจ้าหน้าที่ทุกระดับ เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเจ้าหน้าที่ถึงผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข เพื่อนำมาปรับใช้ให้บรรลุผลในปี ๒๕๕๔ จำนวน ๑ ครั้ง
๒. จังหวัดลำปาง ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ระดับจังหวัด จำนวน ๑ คณะโดยมีเกษตรจังหวัดลำปาง เป็นผู้บริหารสูงสุดของส่วนราชการ Chief Executive Officer (CEO) และมีหัวหน้าฝ่ายยุทธศาสตร์และสารสนเทศ เป็นผู้บริหารสูงสุดด้านการจัดการความรู้ Chief Knowledge Officer (CKO) ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะทำงานจัดการองค์ความรู้ และเจ้าทำหน้าที่ในฝ่ายฯ เป็นเลขานุการ ในคณะทำงานบริหารจัดการความรู้ระดับจังหวัด
๓. จังหวัดลำปางได้จัดทำแผนการจัดการความรู้ จำนวน ๓ แผน ๓ โครงการ
๔. จังหวัดลำปาง ใช้ปฏิทินการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ทุกระดับจังหวัดและระดับอำเภอ
๕. ระดับอำเภอ ให้ใช้เวทีฝึกอบรมตามแผนงานกิจกรรมของโครงการเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- ในปี ๒๕๕๔ มุ่งเน้นการจัดการความรู้ ทั้งเจ้าหน้าที่ในองค์กร และเกษตรกร
๑. การถ่ายทอดความรู้ และแนวทางการดำเนินงาน ให้ผู้บริหารและคณะทำงานบริหารจัดการความรู้ จำนวน ๒ ครั้ง
 ๒. คณะทำงานฯ ระดับอำเภอนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน โดยใช้เวทีตามปฏิทินระบบส่งเสริมการเกษตร ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร โดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามภารกิจในแต่ละกิจกรรมของโครงการฯ

๓. ให้อำเภอจัดเวทีเสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประชาชนชาวบ้าน ด้านการเกษตร โดยมีทีมงานของอำเภอช่วยดำเนินการ

๔. จัดบอร์ดประเด็นองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของหน่วยงาน ในแต่ละเดือนของสำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอ

๕. จัดตลาดนัดความรู้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ กับ เกษตรกร ที่ได้นำองค์ความรู้ที่ได้จากการเสวนา ในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของแต่ละกิจกรรม ทั้ง ๓ โครงการหลักที่เป็นผลงานเด่นนำมาเผยแพร่ให้สาธารณชนได้ทราบ เช่น สื่อมวลชน แผ่นพับ และทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน

องค์ความรู้ที่นำไปใช้ วิธีการดำเนินการพัฒนาเครือข่าย การจัดการความรู้ ปี ๒๕๕๔ กับบุคคลดังกล่าว ดำเนินการ ๔ ขั้นตอน ของการนำ KM ไปสู่การปฏิบัติมีดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้

ขั้นตอนที่ ๒ กำหนดแผนปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ ๓ ดำเนินการตามแผน

ขั้นตอนที่ ๔ ติดตามและประเมินผล

แผนการปฏิบัติงาน

๑. จัดประชุมชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงานระดับจังหวัด

๒. จัดประชุมชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงานระดับอำเภอ

๓. จัดทำแผนการถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตรกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๔. จัดประชุมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่และเกษตรกรผู้ประสบผลสำเร็จ จำนวน ๑๓ อำเภอ

๕. จัดตลาดนัดความรู้ ระดับจังหวัด / อำเภอ จำนวน ๑ ครั้ง (วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔)

กระบวนการจัดการความรู้

การกำหนดเป้าหมาย (KV) วิธีการในการดำเนินงานจัดประชุมปรึกษาหารือภายใน สำนักงานเกษตรจังหวัด ถึงงบประมาณที่ได้รับจัดสรรทุกโครงการ เกษตรจังหวัดลำปางในฐานะ CKO (คุณเอื้อ) ได้ให้นโยบาย ทิศทาง (เป้าหมาย) การดำเนินงานโครงการฯ ในปี ๒๕๕๔ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการฯ เพื่อให้นำไปวางแผนการปฏิบัติงาน/งบประมาณ/แนวทางการดำเนินงาน มานำเสนอในที่ประชุมประจำเดือนสำนักงานฯ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KS) วิธีการในการดำเนินงานหลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการฯ (คุณอำนวย) ทั้งหมดของสำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง ได้มีมติที่ประชุมต้องจัดประชุมเพื่อชี้แจงถึงแนวทางการดำเนินงาน ในปี ๒๕๕๔ ขึ้นตอนนั้นเริ่มขั้นตอนที่สำคัญก่อนที่จะมีการจัดทำแผนการจัดการความรู้ โดยจะต้องทำการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้ให้เกิดขึ้นกับบุคลากรภายในจังหวัด โดยการจัดกิจกรรม เช่น

๑. การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในองค์กร ถึงการนำกระบวนการ KM มาใช้ในการปฏิบัติงาน

๒. จังหวัดแต่งตั้งคณะทำงานการบริหารจัดการความรู้และคณะทำงานในองค์กรระดับจังหวัด และอำเภอ โดยปรึกษาหารือ และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน

๓. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการฯ ประเมินภาพรวมของปัจจัยแวดล้อมในองค์กรที่จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดการความรู้ในองค์กร และวางแผนการปฏิบัติงาน/งบประมาณ ให้ชัดเจนในส่วนที่สามารถทำงานร่วมกันได้ก็ทำพร้อมกัน ในส่วนไหนที่จะไม่สามารถรวมได้เพราะมีรายละเอียดมากก็แยกดำเนินการ แต่ต้องนำกระบวนการ KM เข้าไปเป็นเครื่องมือทุกโครงการ

การบริหารคลังความรู้ (KA) วิธีการในการดำเนินงานกำหนดเทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการ KM ตั้งแต่การจัดเก็บ การจัดระบบ การสืบค้น และการค้นหาองค์ความรู้ที่ต้องการใช้ประโยชน์ ดังนั้น ระบบ IT และเครือข่ายจึงมีสาระสำคัญในการสนับสนุน KM ทั้งในรูปแบบขององค์กร ของบุคคล และระบบสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ เทลคอนเฟอเรนซ์ อีเมล เว็บไซต์ของหน่วยงาน และระบบรองรับการทำงานร่วมกัน

ผลการดำเนินงานตามกระบวนการจัดการความรู้

ขั้นตอนที่ ๑ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้

ขั้นตอนที่ ๒ กำหนดแผนปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ ๓ ดำเนินการตามแผน

ขั้นตอนที่ ๔ ติดตามและประเมินผล

ผลการดำเนินงาน โครงการ การจัดการความรู้ตามระบบส่งเสริมฯ (บูรณาการ ๓ โครงการหลัก)

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ ๑. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้

เกษตรอำเภอ การถ่ายทอดความรู้ และแนวทางการดำเนินงานของโครงการ
ปีงบประมาณ ๒๕๕๔ และการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ผลการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา
ระหว่างเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานโดยใช้เวทีตามปฏิทินระบบส่งเสริมการเกษตร ในการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ ๒. กำหนดแผนปฏิบัติงาน

๑. การประชุมสำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน (DM) แลกเปลี่ยนเรียนรู้
ระหว่างเจ้าหน้าที่อำเภอ ทุกวันจันทร์ สัปดาห์แรกของเดือนๆ ละ ๑ ครั้ง จำนวน ๑๒ ครั้ง

๒. การเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด / อำเภอ (DW) เพื่อ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่อำเภอ และจังหวัด จำนวน ๖ ครั้ง

๓. จัดสัมมนาเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับ อำเภอ และเกษตรกร
ที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานโครงการบูรณาการ หลัก ๓ โครงการ จำนวน ๖ กลุ่ม ๖ ตำบล
ขั้นตอนที่ ๓ ดำเนินการตามแผน (กรณีตัวอย่าง ๑ กลุ่ม ของตำบลวังใต้ อำเภอวังเหนือ
จังหวัดลำปาง)

ได้คัดเลือกพื้นที่ หมู่ ตำบล อำเภอวังเหนือ เป็นพื้นที่นำร่องในการบูรณาการ ๓ โครงการ
ในพื้นที่ดังกล่าว เป็นที่ตั้งของศูนย์เรียนรู้ของตำบลอยู่แล้ว ภายในศูนย์ฯ ได้จัดทำแปลงสาธิต
ส่งเสริมปลูกเสาวรสอินทรีย์ ซึ่งผลผลิตที่ได้มีบริษัทจากจังหวัดพะเยา ได้ทำสัญญาซื้อขาย
มารับซื้อผลผลิตเป็นประจำ สำหรับผลผลิตที่ไม่ได้ขนาด (ตกเกรด) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนนำมา
แปรรูปน้ำเสาวรสปพร้อมดื่ม ทำให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเครือข่าย มีรายได้ตลอดทั้งปี
แนวทางการดำเนินงาน มีดังนี้

กิจกรรมที่ ๑ การบ่งชี้ความรู้

กำหนดประเด็น การผลิตเสาวรสอินทรีย์

กิจกรรมที่ ๒ การสร้างและแสวงหาความรู้

การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว/ การตัดแต่งกิ่งยอด/การใส่ปุ๋ย/การเก็บเกี่ยวผลผลิต

กิจกรรมที่ ๓ การจัดการความรู้

การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน / เกษตรกร/กลุ่มเครือข่าย /กลุ่มวิสาหกิจ (แปรรูปน้ำเสาวร)

กิจกรรมที่ ๔ ประมวลและกลั่นกรองความรู้

วิเคราะห์สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้ /จัดทำเอกสาร/เผยแพร่

กิจกรรมที่ ๕ การเข้าถึงความรู้

เอกสารเผยแพร่/สื่อประชาสัมพันธ์/ จัดเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบ / เว็บไซต์

กิจกรรมที่ ๖ การแบ่งปันแลกเปลี่ยน

จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ /ทัศนศึกษาดูงาน /ถ่ายทอดความรู้

กิจกรรมที่ ๗ การเรียนรู้

ส่งเสริมให้เกษตรกร มาเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ภายในศูนย์เรียนรู้ (ต้นแบบ) แล้วนำไปปฏิบัติจริงในแปลงของเกษตรกร ทำให้เกิดเครือข่าย การรวมกลุ่มการผลิต การจำหน่ายแบบครบวงจร เกิดขึ้นภายในพื้นที่ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วยเกษตรกร และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอวังเหนือ จำนวน ๑๓ คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

รายชื่อผู้เข้าร่วมการเสวนา

การเสวนา “ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตพืชปลอดภัยของเกษตรกร”
 เทคนิคการ ปลูกเสาวรส วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น.
 ณ ศูนย์ เรือนรู้หมู่บ้าน ตำบลวังใต้ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่ที่	ตำบล
๑	นายรุ่งโรจน์ เอื้อจริง	๕	วังใต้
๒	นางลอย ทามัน	๕	วังใต้
๓	นางศิริพร วังอน	๕	วังใต้
๔	นายแก้วมูล ต่องใจ	๖	วังใต้
๕	นายเดช ปวงหล้า	๖	วังใต้
๖	นางนงเยาว์ คำไขแก้ว	๒	วังใต้
๗	นางไหม มีครู	๒	วังใต้
๘	นายจ่านง คำแก้ว	๒	วังใต้
๙	นางแสงจันทร์ มีคำเหลือง	๑	วังแก้ว
๑๐	นายเดช สาธรรม	๑	วังแก้ว
๑๑	นายสายเดี่ยว โสพล	๑	วังแก้ว
๑๒	นายยอด ปินตา	๒	วังทรายคำ
๑๓	นายบุญธรรม หาญจักษ์แก้ว	๑๒	ร่องเคาะ

สรุปผลจากการเสวนา (องค์ความรู้) เทคนิคการปลูกเสาวรส

กระทรรก (Passion Fruit) หรือ อีกชื่อหนึ่ง คือเสาวรส เป็นไม้ประเภทเลื้อยคล้าย
 ตำลึง เถาค่อนข้างคงอไปมา มีอายุหลายปี ดอกมีลักษณะก้านยาวกว่าใบ กลีบดอกสีขาวแซม
 ด้วยริ้วสีม่วง ผลค่อนข้างกลม ขนาดปลายนิ้วมือ และห่อหุ้มด้วยรก ผลมีสีเหลือง

การปลูก

๑. พื้นที่ระบายน้ำได้ดี
๒. การเตรียมดิน ไถพรวน ๑ ครั้ง
๓. พันธุ์ ที่ใช้ปลูก มี ๒ ชนิด
 - ชนิดหวาน(ผลสีม่วง)
 - ชนิดเปรี้ยว (ผลสีม่วง,เหลือง,เขียว)
๔. วิธีปลูก ระหว่างต้น ๔ เมตร ระหว่างแถว ๔ เมตร พื้นที่ ๑ ไร่ ใช้ต้นกล้า ๑๐๐ ต้น ปลูก ๑ ครั้ง อยู่ได้นาน ๓ ปี
๕. การใส่ปุ๋ย ใช้ปุ๋ยอินทรีย์รองก่อนรุมหลุม อัตราส่วน ๒๐ : ๓๐ กรัม /หลุม ใช้ปุ๋ย น้ำหมักชีวภาพฉีดพ่น ๒ ครั้ง / เดือน
๖. การใช้สารเคมี เสาวรสีไม่มีโรคและแมลงรบกวน (ชนิดเปรี้ยว)
๗. การให้ผลผลิต อายุประมาณ ๔-๕ เดือนให้ผลผลิต เช่น ปลูก เดือนพฤษภาคม เก็บเกี่ยวสิงหาคมถึงกุมภาพันธ์
๘. เทคนิคการปลูกเสาวรสีให้ผลผลิตสูง
 - ปลูกได้อายุ ๑ เดือน ตัดใบให้เหลือประมาณ ๕ ใบ
 - ตันเสาวรสีพันค้ำให้เด็ดยอดเพื่อให้แตกกิ่งก้าน
 - ควรใช้เสาปูนซีเมนต์ เพราะอยู่ได้นาน
 - ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี

กองบรรณาธิการ

๑. นางสุกัญญา อธิปpongน้ำนต์

๒. นายบุญมูร์ตัน สุขมาก

๓. นายสักรามย์ สาราบรรณณ์

๔. นางสาวปริญญารัตน์ ภูศิริ

๕. นางสาวทิพย์สุดา ไสยถนพินิจ

๖. นายวุฒินัย ยูนานนท์

๗. นางพรพรรณ สุธาทิเรืองวงศ์

๘. นางศิริวรรณ หวังดี

๙. นายศุกล ไขษิตโกสิน

๑๐. นางรศกัญญา ไสยมณี

๑๑. นางสาวมลธิรา ลิมถาวรณณ์

๑๒. นายพิบูลย์ ทองพวงค์

๑๓. นางสาวยุภาพร แสงแก้ว นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๑๔. นางสาวมณฑนา คันทรรราชสุวรรณ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๑๕. นายศศิพงศ์ ทิววงษ์

๑๖. นางสาวจุฑามาศ กรีพานิช

ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

รักษาราชการแทนผู้อำนวยการ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา
ระบบส่งเสริมการเกษตร

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนางานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ชำนาญการ

หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ชำนาญการพิเศษ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ชำนาญการพิเศษ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ชำนาญการ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ชำนาญการ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ชำนาญการ

เจ้าหน้าที่ธุรการ ชำนาญงาน

พนักงานธุรการ ชั้น ๓

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

